

zele^{no} i p^lavo

magazin primorsko-goranske županije

Lokve Ljepota prirode ispod i iznad horizonta.

gradovi i općine

Župan:
Zlatko Komadina
Zamjenici župana:
Marina Medarić
Marko Boras Mandić
Petar Mamula

Predsjednik Županijske skupštine:
Erik Fabijanić

Najviše stanovnika
Grad Rijeka
128.735

Općina Matulji
Trg M. Tita 11,
51211 Matulji
T: ++385 51 274 114
F: ++385 51 401 469
E: opcina.matulji@ri.htnet.hr
www.matulji.hr
Načelnik:
Mario Čiković
Predsjednik Vijeća:
Slobodan Juračić

Grad Opatija
Maršala Tita 3,
51410 Opatija
T: ++385 51 680 123
F: ++385 51 701 313
E: opatija@opatija.hr
www.opatija.hr
Gradonačelnik:
Ivo Dujmić
Predsjednik Vijeća:
Prof. dr. sc. Viktor Peršić, dr. med.

Općina Mošćenička Draga
Trg slobode 7, 51417
Mošćenička Draga
T: ++385 51 737 536
F: ++385 51 737 621
E: mosc-draga-opcina@ri.t-com.hr
www.moscenicka-draga.hr
Načelnik: Ratko Salamon
Predsjednik Vijeća:
Boris Škalamera

Grad Cres
Creskog statuta 15,
51557 Cres
T: ++385 51 661 950, 661 954
F: ++385 51 571 331
E: grad@cres.hr
www.cres.hr
Gradonačelnik:
Kristijan Jurjako
Predsjednik Vijeća:
Marčelo Damijančević

Općina Viškovo
Vozišće 3, 51216 Viškovo
T: ++385 51 503 770
F: ++385 51 257 521
E: nacelnica@opcina-viskovo.hr
www.opcina-viskovo.hr
Načelnica: Sanja Udović
Predsjednica Vijeća:
Jagoda Dabo

Grad Rijeka
Korzo 16, 51000 Rijeka
T: ++385 51 209 333
F: ++385 51 401 469
E: protokol@rijeka.hr
www.rijeka.hr
Gradonačelnik:
mr.sc. Vojko Obersnel
Predsjednica Vijeća:
Dorothea Pešić-Bukovac

Općina Lovran
Šetalište M. Tita 41,
51415 Lovran
T: ++385 51 291 045
F: ++385 51 294 862
E: opcina.lovran@ri.t-com.hr
www.opcinalovran.hr
Načelnik:
Alan Sanković
Predsjednica Vijeća:
Nataša Miljak

Grad Mali Lošinj
Riva lošinjskih kapetana 7,
51550 Mali Lošinj
T: ++385 51 231 056
F: ++385 51 232 307
E: gradonacelnik@mali-losinj.hr
tajnik@mali-losinj.hr
www.mali-losinj.hr
Gradonačelnik:
Gari Cappelli
Predsjednik Vijeća:
Anto Nedić

Općina Klana
Klana 33, 51217 Klana
T: ++385 51 808 205
F: ++385 51 808 708
E: nacelnik@klana.hr
www.klana.hr
Načelnik:
Matija Laginja
Predsjednik Vijeća:
Slavko Gauš

Općina Kostrena
Sv. Lucija 38, 51221 Kostrena
T: ++385 51 209 000
F: ++385 51 289 400
E: opcina-kostrena@ri.t-com.hr
www.kostrena.hr
Načelnica:
Mirela Marunić
Predsjednica Vijeća:
Gordana Vukoša

Grad Rab
Trg Municipium Arba 2,
51280 Rab
T: ++385 51 777 460
F: ++385 51 724 777
E: tajnica@grad-rab.hr
www.rab.hr
Gradonačelnik:
Nikola Grgurić
Predsjednik Vijeća:
Željko Peran

Grad Kastav
Zakona kastafskega 3,
51215 Kastav
T: ++385 51 691 452
F: ++385 51 691 454
E: info@kastav.hr
www.kastav.hr
Gradonačelnik:
Ivica Lukanović
Predsjednik Vijeća:
Dalbor Čiković

Općina Lopar
Lopar bb,
51281 Lopar
T: ++385 51 775 593
F: ++385 51 775 597
E: tajnik@opcina.lopar.hr
www.opcina-lopar.hr
Načelnik:
Alen Andreškić
Predsjednik Vijeća:
Damir Paparić, prof.

Općina Jelenje
Dražičkih boraca 64,
51218 Jelenje
T: ++385 51 208 080
F: ++385 51 208 090
E: opcina.jelenje@gmail.com
www.jelenje.hr
Načelnik:
Ervin Radetić
Predsjednik Vijeća:
Nikica Maravić

Grad Krk
Trg bana J. Jelačića 2,
51500 Krk
T: ++385 51 401-111
F: ++385 51 221 126
E: grad-krk@ri.t-com.hr
www.grad-krk.hr
Gradonačelnik:
Darijo Vasilčić
Predsjednik Vijeća:
Josip Staničić

Općina Čavle
Čavle 206, 51219 Čavle
T: ++385 51 208 310
F: ++385 51 208 311
E: opcina@cavle.hr
www.cavle.hr
Načelnik:
Željko Lambaša
Predsjednik Vijeća:
Norbert Mavrincac

Općina Punat
Novi put 2, 51521 Punat
T: ++385 51 854 140
F: ++385 51 854 840
E: opcina-punat@ri.t-com.hr
www.opcina-punat.hr
Načelnik:
Marinko Žic
Predsjednik Vijeća:
Goran Gržanić

Grad Čabar
Narodnog oslobođenja 2,
51306 Cabar
T: ++385 51 829 490
F: ++385 51 821 137
E: info@cabar.hr
www.cabar.hr
Gradonačelnik:
Kristijan Rajšel
Predsjednik Vijeća:
Josip Malnar

Grad Delnice
Trg 138. brigade HV 4,
51300 Delnice
T: ++385 51 812 055
F: ++385 51 812 037
E: gradonacelnik@delnice.hr
www.delnice.hr
Gradonačelnik:
Ivica Knežević
Predsjednica Vijeća:
Nada Glad

Grad Novi Vinodolski
Trg Vinodolskog zakona 1,
51250 Novi Vinodolski
T: ++385 51 245 045
F: ++385 51 244 409
E: gradonacelnik@novi-vinodolski.hr
www.novi-vinodolski.hr
Gradonačelnik:
Nada Turina-Đurić
Predsjednik Vijeća:
Neven Pavelić

Općina Malinska - Dubašnica
Lina Bolmarčića 22,
51511 Malinska
T: ++385 51 750 500
F: ++385 51 859 322
E: info@malinska.hr
www.malinska.hr
Načelnik:
Anton Robert Kraljić
Predsjednik Vijeća:
Zdenko Cerović

Općina Skrad
Josipa Blaževića-Blaža 8,
51311 Skrad
T: ++385 51 810 620
F: ++385 51 810 680
E: opcina-skrad@ri.t-com.hr
www.skrad.hr
Načelnik:
Damir Grgurić
Predsjednik vijeća:
Ivan Crnković

Općina Brod Moravice
Stjepana Radića 1,
51312 Brod Moravice
T: ++385 51 817 180
F: ++385 51 817 002
E: opcina@brodmoravice.hr
www.brodmoravice.hr
Načelnik:
Dragutin Crnković
Predsjednik Vijeća:
Branimir Svetličić

Grad Crikvenica
Kralja Tomislava 85,
51260 Crikvenica
T: ++385 51 455 400
F: ++385 51 242 009
E: info@crikvenica.hr
www.crikvenica.hr
Gradonačelnik:
Damir Rukavina
Predsjednik Vijeća:
Lovorko Gržac

Općina Baška
Palada 88 51523, Baška
T: ++385 51 750 550
F: ++385 51 750 560
E: opcina-baska@ri.t-com.hr
www.baska.hr
Načelnik:
Toni Juranić
Predsjednik Vijeća:
Ivica Juničić

Najmanje stanovnika
Općina Brod Moravice
865
Općina Ravna Gora
I.G. Kovačića 177, 51314
Ravna Gora
T: ++385 51 829 450
F: ++385 51 829 460
E: opcina-ravna-gora@ri.t-com.hr
www.ravnagora.hr
Načelnik:
Anđelko Florijan
Predsjednica Vijeća:
Loren Kolenc

Općina Lokve
Šet.Golubinjak 6,
51316 Lokve
T: ++385 51 831 336
F: ++385 51 508 077
E: opcina-lokve@ri.t-com.hr
www.lokve.hr
Načelnik:
Toni Štirmac
Predsjednica Vijeća:
Gordana Božić

Grad Kraljevica
Frankopanska 1A,
51262 Kraljevica
T: ++385 51 282 450
F: ++385 51 281 419
E: gradska-uprava@kraljevica.hr
www.kraljevica.hr
Gradonačelnica:
Nada Turina-Đurić
Predsjednik Vijeća:
Aleksandar Kružić

Općina Vrbnik
Trg Škujica 7, 51516 Vrbnik
T: ++385 51 857 310
F: ++385 51 857 099
E: opcina-vrbnik@ri.t-com.hr
www.opcina-vrbnik.hr
Načelnica:
Marija Dujmović-Pavan
Predsjednik Vijeća:
Slavko Zahija

Grad Vrbovsko
Goranska ulica 1,
51326 Vrbovsko
T: ++385 51 875 115
F: ++385 51 875 008
E: marina.tonkovic@vrbovsko.hr
Gradonačelnik:
Dražen Muffić
Predsjednik Vijeća:
Šein Brinjak

Općina Mrkopalj
Stari kraj 3, 51315 Mrkopalj
T: ++385 51 833 131
F: ++385 51 833 101
E: opcina-mrkopalj@ri.t-com.hr
www.mrkopalj.hr
Načelnik:
Ivica Padavić
Predsjednik Vijeća:
Miljenko Kauzlaric

Najviše naselje
Begovo Razdolje
- 1.060 m.n.v.
Najviši planinski vrh
Kula - Bjelolasica
- 1.534 m.n.v.

Općina Fužine
Dr. Franje Račkog 19,
51322 Fužine
T: ++385 51 829 500
F: ++385 51 829 503
E: opcina-fuzine@ri.t-com.hr
www.fuzine.hr
Načelnik:
Marinko Kauzlaric
Predsjednik Vijeća:
Damir Zanoškar

Grad Bakar
Primorje 39, 51222 Bakar
T: ++385 51 455 710
F: ++385 51 455 741
E: gradonacelnik@bakar.hr
www.bakar.hr
Gradonačelnik:
Tomislav Klarić
Predsjednik Vijeća:
Milan Rončević

Općina Omišalj
Prikešte 13, 51513 Omišalj
T: ++385 51 661 970
F: ++385 51 661 980
E: opcina@omisalj.hr
www.omisalj.hr
Načelnica:
Mirela Ahmetović
Predsjednik Vijeća:
Krešimir Kraljić

Opći podaci
Ukupno stanovništvo
296.123

Najviše stanovnika
Grad Rijeka
128.735
Općina Viškovo
14.495

Najmanje stanovnika
Općina Brod Moravice
865

Gradova
14

Općina
22

Naselja
510

Naselja bez stanovnika
42

Naselja s 1 stanovnikom
14

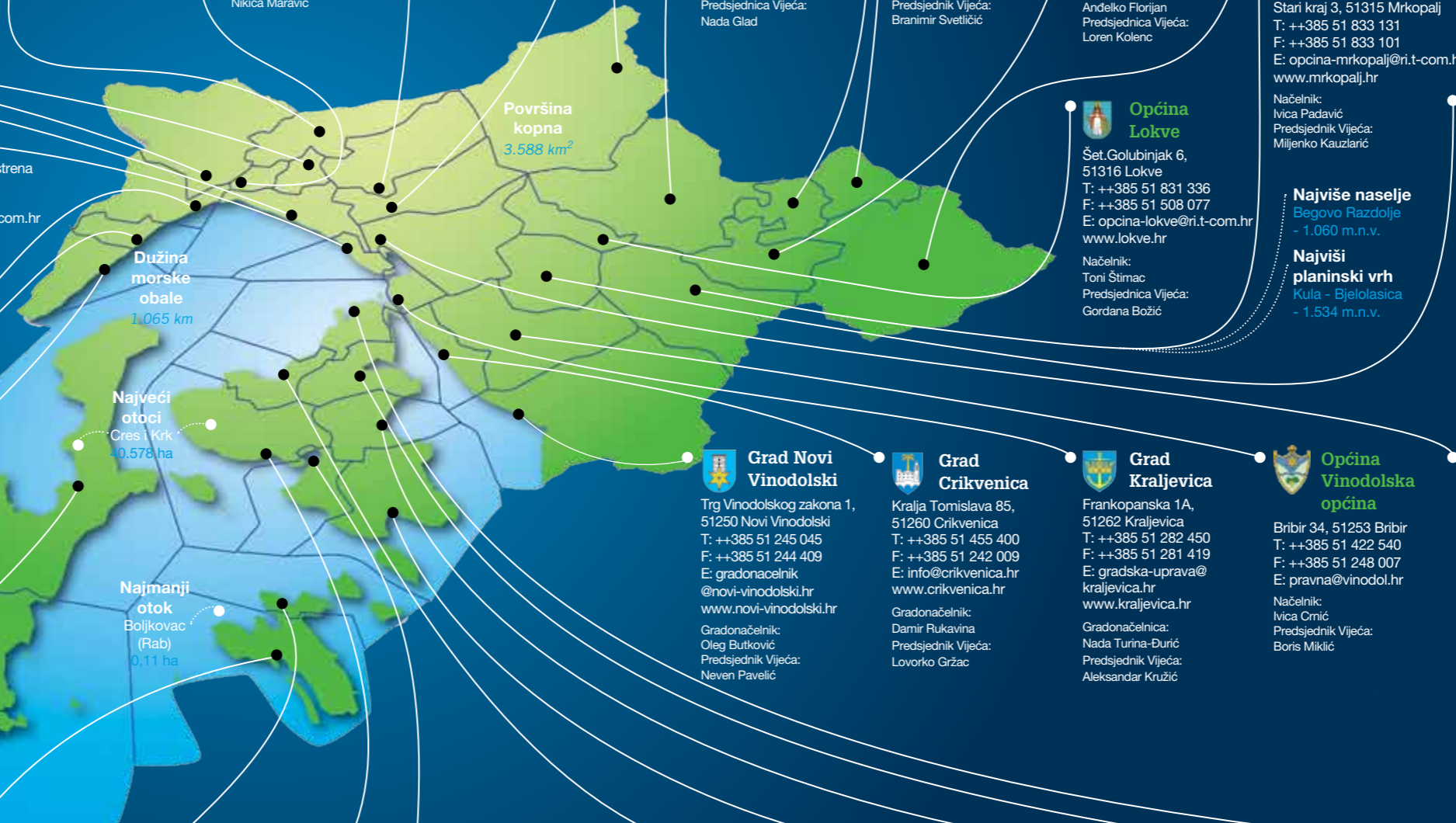
Infrastruktura

Ceste
3.490 km

Željeznice
135,5 km

Luke
86

Zračne luke
4



2-6 90 dana
županijski info



07-11 razgovor
Andrej Baša, direktor MIK-a
Prije sam naučio
note nego slova

12-13 na kafe
Marinko Žic, načelnik Općine
Punat
Kapitalizirati potencijal
turističke destinacije



14-15 vizitka
Brodogradnja Pičuljan, Barbat
Rapska i svjetska
brodograditeljska priča

16-17 ustanove
Srednja škola Delnice
Razvojni putevi delničke
gimnazije



18-19 manjine
Mađarska nacionalna manjina
816 godina zajedničke povijesti
Hrvata i Mađara



20-25 kartulina
Lokve
Ljepota prirode ispod i iznad
horizonta

26-27 udruge
Udruga Žlahtina
Zajednički u promociju
autohtone žlahtine

28-29 reportaža
Loparske rajske plaže
Općina od 1200 stanovnika i 22
pješčane plaže



30-31 među nama
Upravni odjel za zdravstvo PGŽ
Zdravstveni turizam
prepoznatljiv regionalni brend

32-33 oko nas
Udruga konobara i barmena
Hrvatske, Rijeka
Nije lako postati barmen

34-39 susjedi
Općina Kršan
Odmah priko Učke

40-41 sport
Sportsko ribolovno društvo
Kantrida
Lučica puna trofeja u sjeni
stadiona



42-43 pijat
Restoran Lovorka, Rijeka
Najveći gastronomski hitovi
Balkana

44-45 pet pitanja
Miranda Đaković,
voditeljica Putokaza
Mi smo sasvim slučajna
svemirski trenutak



46-48 fenomeni
Bodybuilding klub "Sportman",
Zastence
Zdravi grobnički duh u zdravom
tijelu

49 križaljka
Lokve

50 info zip
dobitnici nagradne križaljke

51 štorija
Majka Božja Gorička



Impressum

ISSN 1845-5220
Izlazi 4 puta godišnje
Godina XI
Broj 38
srpanj 2015.

Izdavač:
Primorsko-goranska županija,
Adamićeva 10, Rijeka
info@pgz.hr
www.pgz.hr
tel: 051 / 351 612

Za izdavača:
Zlatko Komadina

Odgovorni urednik:
Ermina Duraj

Glavni urednik:
Dragan Ogurlić

Autori tekstova:
Dragan Ogurlić, Marinko Krmpotić,
Davor Žic, Slavica Mrkić Modrić,
Mladen Trinajstić, Boris Perović,
Slavica Kleva, Ivor Balen

Predbilježi se i besplatno primaj poštom magazin
Primorsko-goranske županije *zeleno i plavo*
info@pgz.hr • www.pgz.hr • tel: 051 / 351 612

Fotografije:

Petar Fabijan, Sandro Rubinić,
Marinko Krmpotić, Damir Škomrlj,
Mladen Trinajstić, Ivor Balen

Naslovnica:
Petar Fabijan

Ilustracija:
Vjekoslav Vojo Radoičić

Likovno oblikovanje:
Ivica Oreb

Marketing i produkcija:
Makol marketing, Rijeka, narudžba
oglasa na e-mail: makol@makol.hr
ili fax 051 / 677 226

Tisak:
Radin print, Sv. Nedelja

Naklada:
15.000

Idući broj magazina "Zeleno i
plavo" izlazi u rujnu 2015.

Dan Primorsko-goranske županije

Nagrada omiljenom gvardijanu

Nagrada za životno djelo pripala je fra Serafinu Sabolu, a dobitnici godišnje nagrade su radnici HEP-a - Elektroprimorje Rijeka, mladi znanstvenik dr.sc. Sven Maričić te Udruga žena operiranih dojki Nada-Rijeka

Svečana sjednica Županijske skupštine povodom Dana Primorsko-goranske županije održana je 14. travnja u Hrvatskom kulturnom domu na Sušaku. Tom su prigodom uz prigodni program uručene županijske nagrade i priznanja.

Ove godine nagrada za životno djelo pripala je fra Serafinu Sabolu, a dobitnici godišnje nagrade su radnici HEP-a - Elektroprimorje Rijeka za doprinos otklanjanju posljedica elementarne nepogode u Gorskom kotaru kada je 400 radnika u mjesec dana saniralo ogromne posljedice ledoloma, mladi znanstvenik dr.sc. Sven Maričić za popularizaciju 3D tehnologije u kirurgiji te Udruga žena operiranih dojki Nada-Rijeka. Priznanja su dobitnicima uručili župan Zlatko Komadina i predsjednik Županijske skupštine Erik Fabijanić.

U svom govoru, župan Komadina istaknuo je da Primorsko-goranska županija u 22. godini postojanja, usprkos nepovoljnim okolnostima i višegodišnjoj ekonomskoj krizi države, a ove godine i smanjenom proračunu, bilježi rast u većini elemenata te čvrsto drži mjesto u vrhu hrvatskih županija prema BDP-u, prema konkurentnosti i neto fiskalnom položaju. Županija tako nije samo održala, već i podignula razinu usluga i osigurala nadstandarde u zdravstvu, školstvu i socijalu. Župan je naveo brojna nova postignuća na području školstva, dovršetke i izgradnju



Voditelj Robert Ferlin u društvu dama, pjevačica Katje Budimčić Sabljar, Antonele Doko i županijskih "rožica"



Župan Zlatko Komadina i laureat fra Serafin Sabol na Svečanoj sjednici Županijske skupštine (D. Škomrlj)

novih školskih dvorana i školskih zgrada, brojne investicije u zdravstvu te ulaganja u sportsku infrastrukturu.

Župan Komadina još jednom je istaknuo važnost reforme sustava regionalne samouprave, naglasivši da reformi treba pristupiti ozbiljno, imajući u vidu fiskalne i upravljačke učinke.



Plesni duo Marko Kalc i Martina Rukavina



Fra Serafinu Sabolu, dugodišnjem gvardijanu Trsatskog svetišta, nagrada za životno djelo uručena je za izniman doprinos religijskom, duhovnom, kulturnom i civilizacijskom značenju Trsatskog svetišta. Izuzetno nadahnuti omiljeni svećenik u govoru svih je blagoslovio, čak i zapjevao pjesmu "Tu je ljubav moja", a s njim i cijela dvorana. Zahvalivši na časti koja mu je ukazana, Fra Serafin je rekao da je rođen u Međimurju, ali da je Primorje njegov dom, i da vidi da je položio ispit za Primorca, što mu je najveće priznanje. Svoj je život proživio živeći po srcu, a ne po pameti, rekao je fra Serafin, zaželjevši Primorsko-goranskoj županiji neka napreduje i cvate, bogata i sretna.

U sklopu svečanosti nastupili su Katja Budimčić Sabljar, KD "Šoto" iz Baške, plesni duo Marko Kalc i Martina Rukavina, te pjevačica Antonela Doko. ■■



70. obljetnica oslobođenja Rijeke i pobjede nad fašizmom

Antifašizam je temelj europske Rijeke i PGŽ

Sedamdeset godina je prošlo od oslobođenja Rijeke i konačnog pripojenja matici domovini



Izložba na otvorenom iz fondusa Muzeja Grada Rijeke o ratnim razaranjima, oslobođenju gradova Sušaka i Rijeke i poratnoj obnovi

revizije povijesti i vrijednosti antifašizma; poruka koju šalju antifašizam je i pobjeda nad ustaštvom, nacizmom i fašizmom,

poruka koja se baštinila i u Domovinskom ratu, ali je i temelj europske Rijeke i Primorsko-goranske županije. ■■

Brojnim aktivnostima u Rijeci i diljem cijele Županije obilježena je 70. obljetnica oslobođenja Rijeke i pobjede nad fašizmom u Drugom svjetskom ratu. U HNK Ivana pl. Zajca, na istom mjestu gdje je nakon oslobođenja Rijeke u Drugom svjetskom ratu održana prva akademija, održana je 4. svibnja Svečana akademija u povodu 70. obljetnice oslobođenja Rijeke. Govoreći na Akademiji Predsjednik Hrvatskog sabora Josip Leko istaknuo je kako su se u Drugom svjetskom ratu Riječani i svi stanovnici ovog kraja digli protiv nacističke i fašističke ideologije, najvećeg terora s kojim se Europa ikad sreća. Nakon oslobođenja Rijeka je napokon pripojena matici domovini, i vraćena svim Riječanima, i to ne samo pripadnicima većinskog naroda, već i pripadnicima nacionalnih manjina i svim ljudima dobre volje, rekao je Leko.

U svojim obraćanjima gradonačelnik Vojko Obersnel i župan Zlatko Komadina istakli su kako zahvaljujući borcima narodno-oslobodilačke vojske danas uživamo pravo na slobodu, suživot, različitost, toleranciju i multikulturalnost. Oštro su osudili pokušaje

Proglašeni najljepši vrtovi u županiji



Nagrađeni sudionici akcije "Biramo najljepši vrt Primorsko-goranske županije 2014/2015"

Svečana dodjela nagrada i pohvalnica vlasnicima najljepše uređenih balkona, terasa, okućnica i vrtova Primorsko-goranske županije okupila je 16. lipnja u dvorištu Prirodoslovnog muzeja 27 sudionika ovogodišnje zajedničke akcije Novog lista i Primorsko-goranske županije, koja se provodi u sklopu priloga Novoga lista "Zelena nit". Akcija je okupila dosad najveći broj natjecatelja, čineći time zadatak ocjenjivačke komisije vrlo zahtjevnim.

Nagrade i pohvale najuspješnijim sudionicima akcije uručili su zamjenik župana Petar Mamula, pročelnik Ureda Županije Goran Petrc te urednica priloga "Zelena nit" Jelena Sedlak i zamjenik glavnog urednika Novog lista

Edi Prodan. Prvonagrađeni su Aleksandar Kružić u kategoriji najljepšeg vrta s područja Grada Rijeke i okolice, Sanja Arh Fućak u kategoriji najljepšeg vrta na području Gorskog kotara, te Ivan Škrabonja iz Gabonjina na otoku Krku u kategoriji najljepšeg otočnog vrta.

Zamjenik župana Petar Mamula izrazio je zadovoljstvo tendencijom porasta broja prijava u ovoj već tradicionalnoj akciji te je podsjetio na značaj uređenja okućnica, vrtova i okoliša, kao jednom od preduvjeta razvoja turizma. Pritom je iskazao nastavak podrške Županije ovoj "hvalevrijednoj akciji, uz želju za još većim brojem prijava kako bi žiriju otežali posao, a uljepšali našu županiju u svakom aspektu". ■■

Prije sam naučio nego slova

Sa dvanaest i pol trebao sam krenuti u srednju glazbenu školu. No, bilo je malo čudno da netko upiše srednju u tim godinama. Bio sam prvi takav slučaj, stoga sam morao čekati i dva puta pohađati šestu godinu da bih se mogao upisati u srednju



razgovor

Andrej Baša, direktor MIK-a



MIK u brojkama pokazuje svu svoju veličinu – 135 večeri od 1993. godine. Nisam falio ni na jednoj. A koliko je samo truda oko svakog MIK-a! To znaju samo oni koji se bave sličnim poslom. Ali nitko ne radi putujući festival sa 100 sudionika i svime što uz to ide

Samo nekoliko dana nakon što je Festival Melodije Istre i Kvarnera na riječkom Korzu okončao ovogodišnju turneju, a dojmovi prikupljeni na višednevnom putovanju i nastupima u pet gradova polako se složili u cjelinu, zamolili smo čovjeka koji MIK-u određuje kurs plovidbe, njegovog direktora Andreja Bašu, da nas povede na jedno drugo putovanje. Na putovanje svojim notama koje je upoznao još kao dječarac i koje do današnjih dana s jednakom ljubavlju i fascinacijom slaže, preslaguje, s kojima već desetljećima na ovaj ili onaj način prijateljuje. Koje voli, s kojima i od kojih živi.

– Kao petogodišnjak počeo sam pohađati privatne satove klavira, a sa šest i pol godina upisao sam osnovnu i glazbenu školu što je u to vrijeme bio presedan jer sam na prvoj godini bio zajedno s podosta starijom ekipom. Prije sam znao pisati note nego slova. Odmah je primjećeno da imam apsolutni sluh. Nisam znao što je to, mislio sam da

to svi imaju. No, taj sluh i lakoća stvaranja odredili su mi budućnost. U to vrijeme Vjera Matetić mi je predavala solfeggio. Sa sedam godina, na koncertu u Guvernerovoj palači pjevao sam solo dionicu iz zvorske pjesme “Čaće moj”, a uvježbavao sam je u stanu profesorice Matetić gdje sam upoznao njezinog oca Ivana Matetića Ronjgova. On je preminuo 1960. godine i nakon toga je muzička škola nazvana njegovim imenom.

Iz Rijeke u Ljubljanu

Zbog “manjka godina” u glazbenoj su vas školi stavili jednu godinu “na čekanje”?

– Glazbena niža škola traje šest godina, a ja sam sa dvanaest i pol trebao krenuti u srednju glazbenu. No, bilo je malo čudno da netko upiše srednju u tim godinama. Bio sam prvi takav slučaj, stoga sam morao čekati i dva puta pohađati šestu godinu da bih se mogao upisati u srednju. Danas je to drugačije. U srednjoj glazbenoj školi “Ivan Matetić” završio sam tri glavna predmeta: klavir, teoretsko-nastavnički i flautu. I to je do tada bio presedan, jer je bilo uobičajeno završiti samo jedan glavni predmet. Sa sedamnaest godina primljen sam na ljubljansku Glazbenu akademiju.

Je li vaš odlazak na Glazbenu akademiju u Ljubljanu bio presedan ili je to bio uobičajen put riječkih polaznika glazbene škole?

– Sve generacije muzičke škole u Rijeci nastavljale su studij u Ljubljani. Bile su to lijepe godine putovanja vlakom s riječkom ekipom, Ninom i Borisom Kovačićem, Anđelom Klaričićem. Poneki put išao bih i automobilom s Francescom Squarciom, a u vlaku je znao biti i Josip Kaplan, koji je naknadno završavao 2. stupanj. Istovremeno sam završavao četvrti razred općeobrazovnog dijela srednje muzičke u Rijeci na kojoj su predavali profesori iz riječke gimnazije. Na glazbenoj Akademiji upisao sam smjer kompozicije i dirigiranja. Imao sam sreću biti kod vrsnih profesora Blaža Arniča i Uroša Kreka. S dvadeset godina ljubljanska filharmonija snimila je moju suitu za orkestar, a radio Ljubljana nekoliko skladbi za glas i klavir. S dvadeset i jednom godinom završio sam studij, kao vrstan student. Akademija mi je dala čvrste temelje i znanje koje sam kasnije s lakoćom koristio kao skladatelj i aranžer.

Tvornica hitova

Još u doba studiranja već ste dobrono svirajući u riječkim grupama živjeli neku drugačiju glazbu od one s kojom ste se družili na fakultetu.

– Da, paralelno uz studij, već sam zarana počeo svirati u grupama. Prva prava grupa bila mi je grupa “Grejs” koja je vladala scenom zapadno od Rijeke: Viškovo, Jušići, Opatija... Godinu dan bio sam u riječkim “Uraganima”. Bile su to nevjerojatne godine zkusnutih doživljaja i i glazbenih iskustava, koje su se sve više ubrzavale. Rijeka je bila puna kvalitetnih bendova koji su pratili najnovija glazbena kretanja u svijetu. S “Grejsima” sam ponovo bio 1972. godine i to u Haludovu dok su tamo bili Amerikanci i Bob

Guccione. Koje godine turizma! Amerikanci su čarterima stizali na krčki aerodrom i do kasno kockali. Mi smo bili plaćeni za svirku na terasi i u baru, no u baru nismo ni svirali, jer je Guccione već prije za bar angažirao band iz Londona, a mi smo znali nakon svirke s njima prirediti koji party na “rajskoj stazi” uz stotine svijeća i vrhunskog pića – za veliko društvo.

Onda je došla 1973. godina, Grupa 777 i “Bum festival” u Ljubljani.

– Svojevrsna prekretnica. Na “Bumu” smo izveli svoju skladbu “Hej, zar ne čuješ ti”, zahtjevna skladba s kvartnim harmonijama u pjevanju i još k tome na pozornici skoro s nikakvim monitoringom. Iza toga, Radio Zagreb je tu snimku koristio kao glazbenu špicu omladinske emisije. Slijedilo je ljeto u Hotelu Barbara na Boriku u Zadru. Zdravko Juričić Vido iz tadašnjeg Duo Kvarner bio je poznati menadžer i savjetovao nam je da napravimo prepjev talijanskog hita “Suli suli bane”, “Banane” u prijevodu Miše Doležala. U to vrijeme nije svatko mogao snimati ploče. Imali smo audiciju u Jugotonu i kad smo četverglasno otpjevali jazz hit “Sunny”, nije bilo više pitanja. “Banane” su postale hit. Dva mjeseca kasnije opet smo bili studiju Jugotona i snimili smo svoju pjesmu “Tko te voli više od mene”. To je bio još veći hit i nakon toga su uslijedile turneje po čitavoj Jugoslaviji. Bili smo i tri mjeseca u SSSR-u, u kojem je stalno gostovala naša glazbena scena. Svake godine bili smo na svim festivalima bivše države. S grupom 777 bilo je stvarno puno hitova: Ne idi Gorane, Srce od papira, Ti si moj hit... Skladao sam, aranžirao ne samo za “Sedmice” već i za mnoge druge, tako da je bilo posla preko glave. Nakon četiri godine stalnih turneja rekao sam dosta. Moram stati i krenuti drugim putem. Zajedno s Valdimirom Stankovićem Stoneom napravili smo tonski studio, prvi u ovom dijelu Hrvatske i treći profesionalni studio u bivšoj državi.

Prvi privatni studio

Otvoriti privatni studio u to vrijeme bio je pomalo neuobičajena pojava, a i riskantan postupak.

– Želja da imam vlastiti tonski studio tinjala je u meni nekoliko godina. Naime, svima nama pomalo je smetala ona atmosfera u studiju Jugotona u kojem su bili rezervirani kratki termini za snimanje i sve je bilo u stilu – gotovo, prodano – omiljena fraza snimatelja. Teško je bilo nama, privatnim osobama nabaviti tu silnu i u ono vrijeme skupu opremu. Nabavljali smo novu opremu iz Japana, Amerike, Njemačke Italije... U početku je to bio demo studio u kojemu su snimale sve riječke rock grupe (Paraf, Termiti...) iz kojih su stasala sva današnja poznata imena. Tu je i Goran Lisica Fox stjecao svoja prva producerska iskustva. Nažalost, Stone je zbog liječenja morao otići u SAD gdje je ostao niz godina, a ja sam nastavio i to uskoro s pravim projektima. To je bilo doba kad sam napravio nekoliko dječjih musicala, glazbu za dramske predstave, obrade



Andrej Baša,
direktor MIK-a

U glazbenoj školi odmah je primjećeno da imam apsolutni sluh. Nisam znao što je to, mislio sam da to svi imaju. No, taj sluh i lakoća stvaranja odredili su mi budućnost

za zvorsku glazbu. Godišnje sam radio oko 10 LP projekata zabavne glazbe, najčešće za Jugoton i za sve festivale. U studiju su snimala sva poznata imena tadašnje estrade, Radojka Šverko, Denis & Denis, Vajta, Zlatni dukati, puno sam surađivao s Đorđem Novkovićem i Zdenkom Runjićem. Napravio sam mnoštvo poznatih mikseva njihovih skladbi koje su sami birali. Dva miksa s Oliverom Dragojevićem, dva megamiksa s Daliborom Brunom (Novkovićeve pjesme), pa Tereza Kesovija, Kićo Slabinac, Đani Maršan i mnogi drugi. Čak šest LP-a za redom s prerano umrlim Ivom Fabijanom. Sve su to projekti koji su imali prosječnu tiražu od 50.000 ploča.

Ne smijemo zaboraviti ni fazu zvanu “Arsenali”.

– Nikako, to je bilo doba nakon 1977. godine, kad sam nakon grupe 777 i napornih turneja, našao smirenje u “Arsenalima” s kojima sam bio sedam godina. Gle, sve na sedam! Tad je nastala “Lepa Jele” ili u narodu poznata kao “Tonkina Jele” koju su “Arsenali” i Joso Bajok izveli na MIK-u. Slijedila ju je pjesma “Ne ren va Pariz”, kompozicije s kojima sam pokazao jedan potpuno potpuno novi način pristupanja istarskoj ljestvici, s rockerskim štihom, i to je do današnjeg dana zabilježeno kao veliko osvježenje.

Vaše prvo pojavljivanje na MIK-u vraća nas u 1971. godinu.

– Tad sam bio u “Uraganima”. Dario Ottaviani je na MIK-u imao pjesmu “Sijede vlasi” koju je izvodio s Triom Dario Miljenko i Neda. Ja sam napisao aranžman i to je bilo moje prvo iskustvo s aranžmanom za zabavni festival, nakon prethodnog iskustva s velikim simfonijskim orkestrom. No, uskoro sam godišnje imao po nekoliko aranžmana na MIK-u. Četiri pobjede do kraja tzv. starog MIK-a. Aranžmani koje sam radio redom za pjesme Alda Galleazzija postali se vremenom evergreeni MIK-a.



Baša: Od iduće godine imamo nova pravila. MIK 2016. po mnogočemu će se razlikovati od prijašnjih MIK-ova

Bavljenje glazbom podmlađuje

Aktivni ste u članstvu Udruge LP, štoviše, vrlo aktivni.

– Fenomen koji se zove LP udruga posebna je priča. Nastala je na promociji knjige Velida Đekića “Red River Rock” održanoj u “Husaru”, nekadašnjem okupljalištu mladih 60-ih godina. Nas sedmero nekadašnjih rockera, a nazvali smo se Rivers Band, okupili smo se i glazbeno ilustrirali ono doba s nekoliko ondašnjih hitova. Val oduševljenja opet mlade publike iz 60-tih koja je brojno prisustvovala tom događaju bila je početak nečeg velikog. Saša Sablić motor je koji je pogurao ideju da osnujemo udrugu s ciljem okupljanja te generacije. On je predsjednik udruge, a ja dopredsjednik. Botel Marina postao je sjedište udruge i od proljeća prošle godine tu se druže generacije sa, sad već 13 bandova, uz glazbu od ranih 60-ih pa negdje do sredine 70-ih, a koji put se zaleti i koji kasniji hit, ali samo ako je u odgovarajućem stilu. Na brodu opet svi postaju mladi, neki se nisu vidjeli od onog doba, svi su nasmijani i pozitivne vibracije naprosto tresu brod, nedvojbeno je da ponovno aktivno bavljenje glazbom u kasnijim godinama – pomlađuje.

Svirajući proputovali ste gotovo cijeli svijet. Neke su turneje bile i višemjesečne. Vjerojatno je bilo naporno ali sam spomen riječi turneja na lice vam navuče osmijeh.

– Iskustvo turneja po SSSR-u nezaboravno je. Svaki dan koncert, zbog velikog zanimanja koji put i po dva, putovanje avionima, često starim, vlakovima, autobusima po državi koja je s jedne strane imala izrazito loš standard u odnosu na nas, s druge strane i veliku glad za svim što je zapadno, a mi smo bili jedini mogući zapad za njih. Zanimljivo je da sam zadnji put u SSSR-u bio na turneji 1989. godine s Triom Riom, kojeg sam netom osnovao i imali smo vrlo dobar diskografski projekt. Branko Fućak, Leo Rumora i ja. I to samo na stadionima pred 80 tisuća posjetitelja. Istrčavali smo na pozornicu na sred travnjaka kao nogometne zvijezde. Bili smo predgrupa tada jako poznatoj ruskoj rock zvijezdi Vladimiru Kuzminu. Mi smo izvodili Beatlese. Iza te turneje išli smo ravno u Split, na Splitski festival, pa zatim s cijelim festivalom u Australiju. Ovog puta s Vladimirom Štimcem umjesto Branka. Oduševio sam se s Australijom i na sreću, iza toga još smo bili pet puta u Australiji. Jednom i u Novom Zelandu. No išli smo i pet puta u to vrijeme u Kanadu i SAD-e. Doista sam proputovao pola svijeta, jer smo se putem znali zaustavljati po jedan dan u Tokiju, ili Kula Lumpuru, Bankoku. Sve se promijenilo 1993. godine. Nisam više mogao na putovanja. Bila je to godina prvog nastupa Hrvatske na Eurosongu. “Don’t ever cry”, pjesma čiji smo zajednički autori Đorđe Novković i ja, a koju je izvodila manja verzija Putokaza – Put. Ja sam u Irskoj i dirigirao orkestru, jer je u to vrijeme Eurosong išao još uživo s orkestrom. Te je godine krenuo i MIK i to je bio novi dio mog glazbenog života. Bilo je još nekih nastupa u Londonu, s Đanijem Maršanom, Jasnom Zlokić, s Terezom u Moskvi na 800. godišnjici grada,.... ali recimo da sam se te 1993. usidrio.

Teško je usporediti nekadašnji i današnji MIK, jer bila su to druga vremena. No MIK je, iako prilagodivši se vremenu, ostao u srcima ljudi, nešto što s čim se živi, kao potvrda tradicije svojih roditelja i sebe kao pripadnika svog zavičaja. MIK je upravo ove godine pokazao da može biti uvijek svjež, jer ga zdušno prihvaćaju mladi izvođači, dajući mu onaj eliksir mladosti koji mu osigurava budućnost

Bio sam siguran u buduću kvalitetu MIK-a

Veliku ste ulogu odigrali i u procesu obnavljanja Festivala Melodije Istre i Kvarnera.

– Nakon pauze, nastalo je jedno razdoblje u kojemu se javila ogromna potreba za obnavljanjem MIK-a. Bilo je ratno vrijeme i dosta se toga promijenilo, tako da je i Koncertni ured, organizator starog MIK-a nestao u vihoru promjena. Dvije su ekipe paralelno, ne znajući jedna za drugu radile na ideji obnove MIK-a. Ja sam zajedno Ivom Rušinom 1991. godine napravio detaljni elaborat kako bi trebao izgledati i funkcionirati novi MIK. Milka Čakarun Lenac je iste godine na danas nepostojećem Trgu Grivica organizirala koncert s mikovskim pjesmama. Uspjeh tog koncerta pokazao je opravdanost obnove MIK-a. Stvoren je inicijalni odbor i na sastanku u Bonaviji, Slavko Linić nam je pojasnio da su nastupila nova vremena i da moramo osnovati d.o.o. Četvero nas bilo je spremno upustiti se u to i dati inicijalna osnivačka sredstva: Ino Mirković, Mirko Cetinski, Milka Čakarun Lenac i ja. Ja sam donio elaborat i po njemu se krenulo raditi. Ino je zbog obveza sa svojom akademijom ubrzo izašao iz ekipe, Milka 1995. zbog zdravstvenih problema, a Mirko 1999. godine.

Prve tri godine bili ste umjetnički direktor MIK-a, a od 1996. kompletan.

– Bila je to godina kada je cijela odgovorost pala na mene. Shvatio sam da će preko kvalitete MIK-a ocjenjivati i moj rad. Znao sam da će u određenim krugovima biti izvjesnog otpora, upravo zbog toga jer je postojala zavist zbog uloge koja mi je pripala. No ja sam bio siguran u buduću kvalitetu MIK-a, jer sam od početka imao viziju kojim putem MIK mora poći. Vidio sam da treba poduzeti novi pristup organizaciji. Već u toj godini MIK je imao svoje web stranice, u vrijeme kada je kompjuterska era tek započinjala zamah. Godinu dana kasnije, 1997. postignut je nevjerojatan tehnološki pothvat – interkontinentalna direktna veza putem tek ukopčane ISDN veze u Rijeci. S ogromnim sam entuzijazmom oformio ekipu HT-a na čelu s Ernestom Strikom, koja je surađivala na tom pionirskom projektu. Uspjeli smo napraviti nešto za što su mnogi rekli da je nemoguće. Povezali smo naše iseljeničke klubove u Torontu, New Yorku, Londonu i Sydneyu u izravnom TV prijenosu i HTV je dobio gotov prijenos žirija dijaspore u Dvoranu mladosti na Trsatu. Bio je to tim teži pothvat zbog vremenski razlika – kod nas je bila subota, 23 sata, u Londonu ponoć, u Torontu i New Yorku 17 sati, a u Sydneyu već nedjelja, 7 sati ujutro. Njemci su nam dali slobodni prolaz

linija prema Americi, a američka firma “Infinity” koja je vršila kontakt s ostalima rekla je da je to prva interkontinentalna veza ostvarena ISDN sistemom, koji se godinama iza toga koristio u komunikaciji.

Nismo stali samo na tome. Već 1998. krenuli smo s radio “Kartulinama z MIK-a”, a godinu kasnije i s “TV Kartulinama z MIK-a”. One se danas emitiraju na devet TV postaja. Bilo je još noviteta, primjerice lani, za 50. godišnjicu MIK-a napravljena je e-monografija, jedinstvena u svijetu, s cijelom poviješću festivala, snimkama pjesama, fotografijama, dokumentima..., a i retrospektiva je napravljena na takav način da su emocije naprosto prštale. Večer za pamćenje. MIK u brojkama pokazuje svu svoju veličinu – 135 večeri od 1993. godine. Nisam falio ni na jednoj. A koliko je samo truda oko svakog MIK-a! To znaju samo oni koji se bave sličnim poslom. Ali nitko ne radi putujući festival sa 100 sudionika i svime što uz to ide.

Ljudi na kormilu HTV-a nemaju širinu

Festival je ove godine proslavio 51. rođendan. MIK jučer, danas, sutra?

– Teško je usporediti nekadašnji i današnji MIK, jer bila su to druga vremena, druge društveno političke situacije, tehnika, komunikacija, produkcija, stil glazbe. S druge strane MIK je, iako prilagodivši se vremenu, ostao u srcima ljudi, nešto što s čim se živi, nešto što svi osjećaju kao dio svoga bića, potvrdu tradicije svojih roditelja, potvrdu sebe kao pripadnika svog zavičaja. MIK je upravo ove godine pokazao da može biti uvijek svjež, kako ga zdušno prihvaćaju mladi izvođači, dajući mu onaj eliksir mladosti koji mu osigurava budućnost. Osim toga, već sada se sprema MIK 2016. Natječaj odmah kreće, bit će završen u 10. mjesecu, a skladbe ćemo čuti već nakon Nove godine. Nova pravila. MIK 2016. po mnogočemu će se razlikovati od prijašnjih MIK-ova.

Možda i po tome što će HTV-e konačno prepoznati ulogu koju MIK ima u svijesti ljudi ovog kraja.

– Nažalost, na HTV-u su ljudi koji ne shvaćaju tu ulogu. Nekad nije bilo tako. Taj se problem pojavio tek u nekoliko zadnjih godina. S HTV-om prije nikada nije bilo problema. Bili su tada na kormilu ljudi koji su imali širinu i znali cijeniti važnost MIK-a. MIK je oduvijek bio potvrda opstojnosti hrvatskog naroda u Istri i Kvarneru, naročito u krajevima koji su tek nakon 2. svjetskog rata pripali Hrvatskoj, odnosno Jugoslaviji. Jezik je taj koji određuje nacionalnost i mi moramo stalno na tome raditi. Za primjer mogu uzeti Talijane. U Bujama se već nekoliko godina održava



Godine 1996. cijela je odgovorost pala na mene. Shvatio sam da će preko kvalitete MIK-a ocjenjivati i moj rad. Znao sam da će u određenim krugovima biti izvjesnog otpora, možda i zavisti zbog uloge koja mi je pripala. No ja sam bio siguran u buduću kvalitetu MIK-a, jer sam od početka imao viziju kojim putem MIK mora poći. Vidio sam da treba poduzeti novi pristup organizaciji.

festival pjesma na istrovenetskom talijanskom dijalektu. Prate ga TV Capodistria, talijanska TV i hrvatska reportažno. Svaka čast Italiji. A mi? Kao da nam nije stalo do toga. Stalno se susrećem s tim neprihvaćanjem Istre i Kvarnera u mozgu ostalog dijela Hrvatske kao sastavnog dijela Hrvatske. Ne mislim doslovno, teritorijalno, već onaj dio, koji ne razumije način razmišljanja ovog kraja, onu drugačijost, koja vjerojatno rezultira nekom, ne bih rekao baš odbojnošću, nego zbog nerazumijevanja (među ostalim i jezika, ali ponavljam, ne samo zbog jezika) ovog dijela Hrvatske. Nekim dušebrižnicima zvučat će ove riječi prejako i optužujuće, ali vjerujte mi, svi koji mentalnim sklopom pripadaju ovom kraju, sličnog su mišljenja. Ja samo iznosim ono što godinama tinja među ljudima. Mi smo ti koji se drugima prilagođavaju, obzirni, fini, neki nam se čak na jedan način podsmjehuju, kažu: vi na Kvarneru ste skromni i samozatajni ljudi. Pri tome nemam osjećaj da je to pohvalno rečeno. Više kao – gubitnici. Ali mi smo dio zapadne kulture i takvi smo zbog povijesnih utjecaja. Uljuđeni. Dalje od Balkana.

Glazbenoj sceni nedostaju glasovi

Ima li naše područje uistinu toliko manje dobrih pjevača i kompozitora od, primjerice Dalmacije ili je posrijedi neki drugi razlog zašto smo po pitanju glazbe u medijima zanemareni.

– Dva su razloga za takvu situaciju. Glazbena

scena Dalmacije daleko je više prisutna u medijima u kojima su kao urednici zastupljeniji ljudi iz Dalmacije nego iz drugih krajeva, a naših ljudi u centru tj. Zagrebu gotovo i nema. Uzrok tomu je gastarbajterstvo s juga ne samo prema Njemačkoj, nego i prema Zagrebu u doba kada se stvarala zabavno-glazbena scena. S druge strane, klapsko pjevanje je bilo rasadište glasova u Dalmaciji, a to je u našim krajevima krenulo dosta kasnije. Ista stvar je i s autorima. Nisu samo pjesme u pitanju. Iz istih razloga su bile popularne TV-e serije “Malo misto” i slične koje su dalmatinski govor učinile razumljivim i popularnim. Uostalom, dalmatinski govor ne razlikuje se mnogo od književnog, samo što je na ikavici, uz pregršt lokalizama. Kao što je i jezik južne Istre razumljiviji u Hrvatskoj nego liburnijski. Da je Alen Vitasović svoje tadašnje hitove pjevao na primorskoj čakavici, teško da bi postigao onakav blic uspjeh.

Vaše mišljenje o hrvatskoj glazbenoj sceni danas.

– Glazbena scena Hrvatske kopija je strane produkcije kad je u pitanju pop. Prava je poštast koliko pjevači ubacuju R&B manirizme, do brzog vibriranja iznad tona koji je začet u Americi pred petnaestak godina. Nikako da se pojavi pravi originalni osebjuni glas koji plijeni svojom osobnošću. No, ako želimo biti prepoznatljivi u svijetu, moramo dati nešto svoje, temeljeno na etno izrazu, a među ostalima tu je upravo MIK, koji to čini na prepoznatljiv način. ■■

Nije problem imati savršen sluh

Koji su vam najdraži načini opuštanja?

– U krugu obitelji, suprugom, sinovom familijom, unukom. Oboje, supruga Biserka i ja imamo velik krug prijatelja koji na sreću ima puno životne energije i stalno se družimo na raznim susretima koji svi upriličujemo. Tu je i humanitarni rad vezan uz Rotary klub Rijeka. Privatno se družim sa svojom generacijom, uz LP udrugu i glazbeno, uz posao s mladom generacijom, tako da osjećam bilo velikog raspona godina našeg društva. Ljeti se opuštam plivanjem, košenjem trave oko kuće, a ima je, ima, uređivanjem okućnice, stolarijom, jedrenjem, i putovanjima kad uhvatim vremena.

Je li koji put problem imati savršen sluh?

– Nije, ako ste pri tom mislili na raštimanost svirača i pjevača. Prilagodljiv sam i ne smeta mi. Iako čujem svaki instrument u simfonijskom orkestru i točno znam, primjerice, je li 4. horna niska i koji ton svira.

Marinko Žic



na kafe

Marinko Žic,
načelnik Općine Puntarica



Obzirom da cijeli život radim u turizmu, držim da imam pravo iznijeti svoju viziju budućeg smjera razvoja turizma ovog dijela otoka Krka kojeg, kaže nam Žic, ponajprije vidim kao regionalno, čak i nacionalno bitnu i prepoznatljivu destinaciju nautičkog i kamping turizma

Kapitalizirati potencijal turističke destinacije



Općinu Puntarica njezin načelnik rado će opisati kao "lijepu, malu i slikovitu otočnu zajednicu ogromnih razvojnih mogućnosti"

Napisao: Mladen TRINAJSTIĆ
Snimio: Arhiva ZIP

Jedan od "najsvežijih" krčkih lokalnih čelnika, Općinski načelnik Općine Puntarica Marinko Žic u široj je javnosti, osim po svom dugogodišnjem "turističkom stažu", poznat i prepoznat i po srdačnom osmijehu koji mu nikad ne silazi s lica. Je li taj njegov prepoznatljivi zaštitni znak, na polovici njegova prvog načelničkog mandata postao "kiselijim" upitali smo ga tijekom našeg neobaveznog razgovora vođenog, uz nezaobilazni kafe, u sjedištu puntarske općinske uprave.

- Kiseliji? Mislim da nije, barem ja tako doživljavam i osjećam svoj dosadašnji tijek načelnikovanja ovom lijepom, malom i slikovitom otočnom zajednicom ogromnih razvojnih mogućnosti, ustvrđuje Žic dodajući kako problemi s kojima se, kao i svaki

drugi općinski načelnik svakodnevno susreće nisu i ne smiju biti razlog mrzovolje, već ponajprije motiv još predanijeg rada na njihovu rješavanju.

Škola i dvorana prioritet

Naravno, neki se problemi rješavaju brže, neki sporije, na neke stvari Općina i ja kao načelnik možemo utjecati, a na neke ne možemo, ili barem ne onoliko koliko bih ja to ponekad htio, konstatira naš sugovornik priznajući kako mu je neibježan "sudar" s tim i takvim zakonitostima uprave i administracije općenito na početku mandata prilično teško padao. Kao osobi koja je cijeli svoj radni vijek provela u "realnom sektoru", konkretno u turizmu gdje se svaki problem trenutno rješava, u početku mi je

donekle teško bilo prihvatiti razmjernu sporost administrativnog aparata koji, uviđam sad to i sam, nije takav zbog nerada i nebrige ljudi koji ga "opslužuju" koliko zbog propisanih procedura i zakonima propisanih postupaka, odnosno njihovih rokova koji se jednostavno moraju poštivati. S druge strane, s vremenom shvatiš da postoje razlozi zbog kojih se stvari moraju odvijati po takvim procedurama te da hvatanje prečaca, kakve bi oni koji upravu gledaju "sa strane" mogli priželjkivati, u konačnici i ne moraju biti najboljim i za sve nas najsretnijim rješenjem. Ono što u tom smislu držim svojim postignućem jest da je tijekom posljednje dvije godine, otkako sam na čelu izvršne vlasti Puntarice, javnost ove općine znatno bolje i iscrpnije informirana o tijeku svakog općinskog projekta kao i svim popratnim "teškoćama" koje ponekad usporavaju realizaciju onoga što nastojimo ostvariti.

Općina Puntarica, nastavlja naš sugovornik, danas je donekle drugačija u odnosu na ono što je bila do pred samo koju godinu i u smislu vraćanja svojih projekata i planova u realnije, ostvarivije okvire. Najbolji primjer toga je plan obnove naše područne osnovne škole i izgradnje ovdašnjim osnovcima prijeko potrebne školske sportske dvorane. Projekt kojeg sam zatekao kad sam zasjeo u načelničku stolicu bio je "težak" gotovo 40 milijuna kuna! Takva bi investicija, budimo iskreni ali i realni, u okolnostima u kakvim danas živimo bila teško ostvariva čak i u sredinama koje su proračunski znatno potentnije od ove općine, ustvrđuje načelnik napominjući kako je taj projekt sad konačno doveden u "realne okvire" i poziciju iz koje se nazire njegova vrlo skora realizacija. Cijena koštanja tog projekta sad se procjenjuje na 13 milijuna kuna, a pokrenuti razgovori i dogovori sa županijskom upravom koja je voljna i spremna podmentnuti leđa u sufinanciranju temeljite rekonstrukcije školske, te izgradnji zgrade školske sportske dvorane daju mi za pravo vjerovati da će osnovci Puntarice i Stare Baške u doglednoj budućnosti napokon dobiti i više no primjerene uvjete školovanja.

POS-ovi stanovi umjesto senior-parka

Jedan od kapitalnih projekata na kojemu također intenzivno radimo tiče se gradnje stanova iz programa društveno poticane stanogradnje koji bi, također u najskorijoj budućnosti, trebali biti izgrađeni na lokalitetu na kojem je prethodna lokalna vlast kanila graditi tzv. senior park. Već provedena anketiranja naših sumješтана zainteresiranih za POS-ove stanove sad su "osvježena" dodatnom anketom koja je pokazala kako u ovom trenutku interes za tim vidom rješavanja svog stambenog pitanja ima 30 obitelji s ovog područja. Nakon niza sastanaka s predstavnicima APN-a sve polako ide u smjeru skorajšnjeg početka projektiranja stambenog kompleksa koji će, naglašava Žic, biti izveden u obliku kuća u nizu, a ne nekih većih i s okolnim građevinama neusklađenih "stambenjaka". Velik i značajan projekt koji će, uvjeren je, promijeniti i oplemeniti obličje središta naselja Puntarica Marinko Žic prepoznaje i u projektima Županijske lučke uprave Krk koja upravo unutar puntarske luke u

budućnosti kani realizirati jedan od svojih najvećih i najvrijednijih razvojnih planova. Iako Općina Puntarica nije i neće biti nositelj niti financijer tog čak 80-tak milijuna kuna vrijednog projekta, planovi ŽLU-a važni su i bitni jer će se izgradnjom mnoštva novih i rekonstrukcijom dijela postojećih objekata lučke infrastrukture uvelike podići kvaliteta usluga kojima se danas unutar lučkog područja koriste naši žitelji ali i brojni nautičari, od kojih svi na ovaj ili onaj način ipak živimo, zaključuje načelnik Općine Puntarica.

Nautičarsko središte

Puntarica već dugo živi kao nautičarsko središte a takvim će i ostati, govori Žic napominjući kako se vizije općinske uprave sasvim logično i očekivano moraju usklađivati i koordinirati s vizijama i planovima vodstva ali i potrebama korskornika najstarijeg domaćeg nautičarskog centra - Marine Puntarica. Od činjenice da u svom mjestu imamo tako značajan i kvalitetan kompleks nautičarskog turizma Puntarica tek treba "izvući" maksimalnu korist u smislu podizanja kvalitete i profiliranja svoje ponude i tursitičkog proizvoda u cjelini. Turizam je sastavni dio života Puntarice i Puntarice i ta je gospodarska grana utkana u baš svaku poru ove sredine. Činjenica jest da se, kad je turizam u pitanju, u Puntaricu i Staroj Baški može i mora bolje. Ne smijemo dozvoliti da Puntarica postane tek "jednom od" turističkih destinacija. U tom smislu općinska uprava radi i kreira niz projekata i programa koji bi, u sinergiji s onim što već čine ili tek kane činiti lokalni tursitički subjekti, ponajprije Marina Puntarica ali i hotelijeri iz grupacije Falkensteiner, trebali puntarskom turizmu dati novu svježinu, kvalitetu i prepoznatljivost. Raduju me stalna ulaganja kojima se ponuda i sadržaji našeg nautičarskog središta stalno podižu na više razine jednako kao i najave hotelijera da će već najesen pokrenuti opsežan investicijski ciklus, kako unutar njihova hotela "Park" tako i dvaju kampova - "Pile" i "Konoba". Vesele i investicije kojima je Valamar Riviera svoj starobašćanski kamp "Škrila" podigla na znatno višu i kvalitetniju razinu jednako kao i nastojanja mnogih iznajmljivača da uređenjem i opremanjem svojih soba, apartmana i kuća za odmor doprinesu ciljevima kakvima stremi i lokalna uprava.

Upravo ovim posljednjima, dakle pružateljima usluga smještaja u domaćinstvu namijenjene su kreditne linije koje je općinska uprava nedavno ugovorila s jednom domaćom bankom. Tako su iznajmljivačima sad na rapolanju iznimno povoljni modeli financiranja ulaganja u podizanje kvalitete njihovih smještajnih jedinica koje Općina pomaže sufinanciranjem dijela kamata, obrazlaže nam Žic priznajući i kako nije baš zadovoljan dosadašnjim odzivom pružatelja te vrste usluga. Kako bilo, nadam se da će smjerom kojim uskoro kreću naši hotelijeri a kojim odavno kroče i naši "marinaši" uskoro početi i puntarski te starobašćanski iznajmljivači, a sve kako bismo ovaj dio otoka Krka pozicionirali kao jednu od najljepših, najkvalitetnijih i najpoželjnijih destinacija otoka Krka, Kvarnera ali i cijelog Jadrana, zaključio je općinski načelnik Puntarice Marinko Žic. ■■



Kampovi su podigli uslugu na znatno višu i kvalitetniju razinu

Vizija Puntarice kao nacionalno bitnog odredišta

Obzirom da cijeli život radim u turizmu, na neki način čak i sad kad sam načelnik ove turizmu okrenute lokalne samouprave, držim da imam pravo iznijeti svoju viziju budućeg smjera razvoja turizma ovog dijela otoka Krka kojeg, kaže nam Žic, ponajprije vidim kao regionalno, čak i nacionalno bitnu i prepoznatljivu destinaciju nautičkog i kamping turizma. Svjestan sad da se mnogi s tom i takvom vizijom možda ne slažu ali je činjenica da uz nekoliko razmjerno velikih i značajnih kampova te jednako tako i velike, visokokvalitetne kapacitete Marine svoju turističku ponudu i proizvode moramo bazirati na učinkovitom korištenju tih resursa kao i na kapitaliziranju potencijala koje nam ti već postojeći turistički kompleksi nose i nude, zaključuje naš sugovornik.



Šetnica u središtu Puntarice



Rapska i svjetska brodograditeljska priča

Tradicija, kvaliteta i kontinuitet su nas doveli do toga da smo uvijek u samom svjetskom vrhu. Ono po čemu smo posebni je linija brodova, dakle dizajn, pa funkcionalnost i maritimne sposobnosti. Djed je volio elegantne brodove koji će živjeti s morem, djelovati kao da su izrasli iz mora, a ne da iskaču iz te slike

Napisao: Ivor BALEN
Snimio: Ivor BALEN i Arhiva ZIP

Reklama Hrvatske

Osim luksuznih brodova, namijenjenih kupcima deblijih novčanika za razonodu i uživanje, Pičuljan radi i radne brodove. Radili smo ih na primjer za ribarsku inspekciju i policiju. Htjeli smo pokazati da i radni brod može biti lijep te reklama službama koje ga koriste. Na koncu, i reklama zemlje i svih nas, kaže Romano Pičuljan.

Restauracija drvene gajete koju je djed Anton Pičuljan napravio prije 45 godina

Djedi s Romanom Pičuljanom po marini u Barbatu nešto je kao izlet u prošlost i budućnost male brodogradnje, garniran velikim entuzijazmom - kojeg kod direktora najpoznatijeg hrvatskog proizvođača luksuznih brodica nimalo ne nedostaje.

Premda je velika hala tvrtke Pičuljan smještena kod Mučića pored Rijeke, ovo je ipak rapska priča i samo u brodogradilištu dva i pol metra od mora, ispred kojeg su načičkani različiti modeli različitih generacija, može se otprilike shvatiti kako je ona postala toliko zanimljiva.

- Ovaj brod ovdje je star sedam godina a izgleda kao nov. A pogledajte ovoga ovdje, on ima jedno 15 godina a linija mu je i danas atraktivna, kaže Romano Pičuljan, objašnjavajući bit uspjeha. Najbolji materijali, najnovija tehnologija i dizajn koji je moderan, ali s dozom klasike, ne prenapadan, nego baš onako kako treba...

- Ponekad Nijemci dođu sa svojim modernim jahtama i onda se nemalo iznenade kada vide naš brod, za kojeg misle da je star, kako ih prestiže, objašnjava Pičuljan, podebljavši tvrdnju primjerom modela 980 koji do 20 čvorova brzine dolazi za četiri sekunde.



U pripremi dosad najveći brod

Taj model je u ponudi drugi po veličini, po dužini trupa Pičuljanovi brodovi imaju oznake 720, 830, 980 i Eleven, odnosno "jedanaest" na engleskom jeziku. Na koncu je tu i Eleven Fly, predstavljen u proljeće prošle godine, što je Eleven s još jednom palubom i komandnom pločom "na krovu" glavne kabine. Eleven je izuzetno popularan model, ali za koju godinu će izgubiti krunu najvećeg u ponudi Pičuljana...

- U pripremi je razvoj još jednog modela koji će imati 14 ili 15 metara. Mi smo uvijek išli korak po korak i postepeno uvodili nove brodove. Iduće godine definitivno će početi razvoj novog modela. To će trajati godinu-dvije, dok se ne dođe do prototipa. Potom tek kreće proizvodnja. Ideje, dizajn - u ovoj firmi to je uvijek bilo naše i nikad nismo angažirali nekoga sa strane, recimo dizajnera da nacrtaju brod. Na taj način ne bismo mogli raditi, jer smo uvijek sami znali što treba i tako smo htjeli brod napraviti, ističe Romano Pičuljan.

I tako je to u ovoj tvrtki oduvijek. Sve je započeo Romanov djed Anton Pičuljan 1936. godine kada je započeo proizvodnju i radio drvene barke i servis. Sada je u tvrtki već četvrta generacija. Kako ističe Romano, na recepciji radi njegova nećakinja, a i sin je tu negdje.

- Od oca smo brodogradilište preuzeli nas tri brata, Boris, Joško i ja. Ja sam nešto kao idejni vođa, a brodogradnju sam i diplomirao te predajem na

Rab je uvjerljivo glavni centar nautičkog turizma u ovom dijelu Jadrana



Romano Pičuljan: Oko 60 posto naših kupaca uvijek je iz Hrvatske

fakultetu u Rijeci drvenu brodogradnju. Na tom polju nema literature pa mora predavati netko s iskustvom. Ključni iskorak naše firme dogodio se početkom devedesetih godina, kada smo kompletno prešli na brodove od stakla i plastike. Do tada je cijela proizvodnja bila u drvu. Cilj nam je bio izaći na svjetsko tržište i u tome smo uspjeli. Ali na način da opet radimo nešto posebno, kao što su i drveni brodovi Pičuljan bili posebni. Evo na primjer, baš sada restauriramo jednu drvenu gajetu koju je djed napravio prije 45 godina i na njoj se vidi kvaliteta.

Brodovi po cijeloj planeti

Netko tko se ne razumije u nautiku, i to prilično dobro, teško će shvatiti u čemu je stvar i zašto su Pičuljanovi brodovi toliko na cijeni.

- Tradicija, kvaliteta i kontinuitet su nas doveli do toga da smo uvijek u samom svjetskom vrhu. Ono po čemu smo posebni je linija brodova, dakle dizajn, pa funkcionalnost i maritimne sposobnosti. Djed je volio elegantne brodove koji će živjeti s morem, djelovati kao da su izrasli iz mora, a ne da iskaču iz te slike i ne pašu. Neki naši ribarski brodovi stari 60 godina zato izgledaju kao jahte. Uz kvalitetu, ono što je uvijek bilo presudno je uvođenje nove tehnologije, što vrijedi i dan danas. Na koncu, našu priču baziramo na dugogodišnjem iskustvu, pa su naše linije dobro ispitane u svim uvjetima i kroz sva četiri godišnja doba. Evo na

primjer, teško možete naći brod poput Elevena u toj veličini. U njega je ugrađen niz detalja koji se inače ugrađuju u više klase i on zato odmah odskače. Unutra su i neki najbolji komadi tehnike iz super jahti. Posebnu pažnju dajemo interijeru, koji je također jako važan, kaže Pičuljan, čijih brodova ima po cijeloj planeti, iako većina, kako objašnjava, su ovdje blizu, na Mediteranu.

- To je i očekivano jer to su brodovi za naše uvjete i more. No ima ih i u Japanu na primjer, pa u Sjevernom moru u Njemačkoj, a u pregovorima smo i s Kinom. U Europi ih ima posvuda. Ipak, oko 60 posto naših kupaca uvijek je iz Hrvatske. Koliko god smo uspjeli izgraditi brend u svijetu, puno poznatiji smo doma. Ovdje nema čovjeka kojeg barem malo zanima nautika, da nije čuo za Pičuljan.

U Barbatu i Rijeci danas se proizvede desetak Pičuljana, i to uglavnom većih modela.

- Nekad smo ih radili i 40 na godinu, ali to su onda bili manji. Obim posla je bio na vrhuncu od 2006. do 2008. godine. Potom je došla kriza, a paralelno s njom i trošarine koje su protresle tržište. Sve to skupa nas nije jako pogodilo jer mi imamo i servis i održavanje. Zaposlenih je u tvrtki, zajedno s pogonom u Rijeci, oko 40, rekao je Pičuljan koji je i jedan od većih poslodavaca na otoku koji se naziva Otok sreće. S Pičuljanovim brodom pored sebe - svakako. ■■

Otok nautike

Nije samo tvrtka Pičuljan zaslužna za to što se Rab smatra glavnim centrom male brodogradnje u Hrvatskoj. Primjerice, ovdje postoji i brodograditelj Z. Pičuljan.

- Zdravko Pičuljan je naša rodbina, djedovi su nam bili braća. Na Rabu je još nekoliko proizvođača koji su počeli kao naši zaposlenici, pa su kasnije pokrenuli svoje tvrtke. Primjerice brodogradnja Kvarner i Brnabić. Zbog popularizacije rapske brodogradnje smo i pokrenuli boat show Nautic passion. Da se vidi što mi tu sve radimo. Jer tko nema afiniteta prema nautici, to zapravo ni ne zna, kaže Pičuljan. Na koncu, prema statistici Lučke kapetanije, Rab je uvjerljivo glavni centar nautičkog turizma u ovom dijelu Jadrana. Gotovo trećina svih vinjeta za brodice u Primorsko-goranskoj županiji izdaje se na Rabu.





Budućnost ove hvaljene i dugovječne škole, iz čijih su klupa potekle brojne generacije Gorana kojima je bila često nezaboravna postaja na putu u život, ovisi isključivo o depopulaciji koja sve jače zahvaća goranske prostore



ustanove

Srednja škola Delnice

Razvojni putevi delničke gimnazije

Napisao: Marinko KRMPOTIĆ
Snimio: Petar FABIJAN



Ravnatelj
prof. Zvonimir
Imgrund

Naše najkvalitetnije i najatraktivnije programe - a to su gimnazijski - treba učiniti još kvalitetnijim kad je riječ o uvjetima nastave. Naravno, isto to treba učiniti i sa ostalim programima, posebno onima vezanim uz stjecanje zvanja stolara i bravara, zanimanja koja su potrebna ovom kraju i za čiji razvoj imamo strategiju i poslovne planove, a nadam se da će goranski čelnici prihvatiti naš prijedlog te u svoje razvojne programe uključiti ciljano stipendiranje učenika koji bi upisivali baš programe stolara i bravara", rekao nam je prof. Zvonimir Imgrund, ravnatelj Srednje škole Delnice koja je krajem prošle školske godine obilježila velikih 90 godina postojanja, a priču o njoj počeli smo ne podacima vezanim uz prošlost, već pitanjem o budućnosti, ponajprije stoga jer depopulacija koja sve jače zahvaća goranske prostore predstavlja potencijalnu opasnost i za budućnost ove škole iz čijih su klupa potekle brojne generacije Gorana kojima je bila često nezaboravna postaja na putu u život.

Građanska škola osnovana 1924.

Temelji današnje Srednje škole Delnice postavljeni su 1924. godine i to zahvaljujući

zalaganju tadašnjeg Općinskog odbora čiji su članovi kod gradskih vlasti inzistirali na pokretanju rada srednjoškolske ustanove jer je bilo očigledno da je, zbog sve življeg privrednog života Delničanima takva ustanova potrebna. Zahvaljujući nastojanjima Općinskog odbora 1. rujna te 1924. godine otvorena je Viša pučka škola koja već nakon mjesec dana djelovanja mijenja naziv u Građanska škola, a koliki je interes vladao za tek pokrenutu školu pokazuje podatak da je u prvoj godini njenog postojanja u prvi razred upisano preko 60 učenika od kojih je većina 1935. godine, dakle pred devet desetljeća, postala prva generacija svršenih delničkih srednjoškolaca.

Smještena u prostorijama privatne zgrade Ivana Majnarića - Matačevog (na početku ulice koja će kasnije nositi ime Ivana Gorana Kovačića) ova prva delnička srednja škola djeluje sve do travnja 1941. i talijanske okupacije Delnica. Učenici koji bi kraju priveli Građansku školu imali su veću mogućnost zapošljavanja u ovom kraju, a u tijeku 20-ogodišnjeg postojanja Građanske škole završnom ispitu, odnosno "maloj maturi" uspješno je pristupilo više od 320 učenika. Svakako valja istaći da je zbog sve veće potrebe za organiziranim školovanjem budućih zanatlija osnovana 1926. godine i Šegrtska škola koja je također djelovala do početka Drugog svjetskog rata.

Neposredno nakon talijanske okupacije Delnica nastupila su teška vremena za Građansku školu. Kapitulacijom Italije i ulaskom partizanskih postrojbi u Delnice u rujnu 1943. pristupilo se i uređivanju prilika za ponovno odvijanje nastave pa je u školskoj godini 1943./1944. zabilježen podatak da se u delničku Građansku školu upisalo 180 učenika iz svih kotara okruga, ali i okruga Hrvatsko primorje što je navelo prosvjetne vlasti da u rujnu 1944. u Delnicama otvore i izdržavaju đački internat koji je prihvatio 42 polaznika i bio začetak kasnijeg Đačkog/Učeničkog doma koji je u Delnicama djelovao sve do 1978. godine.

Školske 1944./1945. godine nastava se počela održavati u adaptiranoj zgradi bivšeg Kotarskog suda, a odlukom Prosvjetnog odjela Okružnog NOO-a za Gorski kotar donijeta je odluka da se Niža srednja škola u Delnicama pretvori u gimnaziju, s pet razrednih odjela, a postupno, do kraja školske godine 1957./1958. Gimnazija već ima osam razreda. Po okončanju rata također su stvoreni uvjeti za ponovno pokretanje Šegrtske škole, ovaj put pod nazivom Stručna produžna škola koja će u školskoj 1947./1948. prerasti u Školu učenika u privredi i djelovati pod tim imenom do 1961. i kasnije se obnoviti kao obrazovna jedinica u sastavu Srednjoškolskog centra Delnice. Naravno, Delnice kao srce Gorskog kotara nisu mogle bez šumarske škole pa je tako 1960. godine započela s radom i Šumarska škola čime su Delnice u šezdesete ušle kao naselje s zaista lijepim mogućnostima školovanja.

U novoj zgradi od 1953.

Do 1953. godine Gimnazija je djelovala u obnovljenoj školskoj zgradi Osnovne škole, a te godine na inicijativu Kotarskog narodnog odbora i uz veliko zalaganje i pomoć stanovništva Delnica započela je izgradnja nove školske zgrade sa 13 učionica i sportskom dvoranom podno Japlenškog vrha, na prostoru koji i danas koristi Srednja škola Delnice. U novoj zgradi Gimnazija s radom počinje u školskoj godini 1953./1954., a od 28. studenog 1959. godine prema odluci Narodnog odbora općine Delnice Gimnazija nosi ime Ilonke Golik.

Nastavni planovi i programi slijede promjene u ekonomskoj, socijalnoj i političkoj strukturi zemlje pa tako u rujnu 1968. godine dolazi do osnivanja Srednjoškolskog centra spajanjem radnih organizacija Gimnazije "Ilonka Golik", Školskog centra šumarstva i drvne industrije i Đačkog doma radi veće ekonomičnosti u poslovanju i bolje iskorištenosti nastavnih kadrova, prostora i opreme. Ta je novoosnovana ustanova, u stvari, temelj današnje Srednje škole Delnice koja je, bar po broju učenika, svoj vrhunac doživjela 1981. godine kada je sve odjele pripremnog i završnog stupnja pohađalo oko 600 učenika, a zaposlena su bila 33 nastavnika!

Završetkom ove školske godine Srednja škola Delnice brojila je 14 razreda i 213 učenika, a plan upisa za narednu godinu je, ističe ravnatelj Imgrund, od 50 do 55 učenika što je realno s obzirom na broju od 105 učenika koji će na području Gorskog kotara završiti osnovnu školu: "Naravno, neki od njih školovanje nastavljaju u Rijeci ili Zagrebu, dio u Čabru i Moravicama, a u postotku najveći ih se odluči za Delnice. I naredne im godine nudimo mogućnost upisa u četiri razredna odjela: dva gimnazijska (opća i proroslovno-matematička), smjer ekonomista te tri zanimanja - automehaničar, bravar i stolar", zaključio je Imgrund uz poruku kako upravo devedeset godina tradicije ali i odlični rezultati delničkih srednjoškolaca i gimnazijalaca pi upisima na fakultete znače najbolju moguću preporuku za upis u Srednju školu Delnice. ■■

Sve učionice opremljene projektorima

"S lokalnim samoupravama s čijeg područja dolazi najveći broj naših učenika imamo dobru suradnju, a pri obilježavanju ove obljetnice Grad Delnice i ostale općine našeg područja (Brod Moravice, Fužine, Lokve, Mrkopalj, Ravna Gora i Skrad) pomogle na taj način da su osigurale sredstva za kupnju pet LCD projektorima čime će od sljedeće školske godine svih 14 učionica biti opremljeno LCD projektorima što će nam omogućiti potpuno digitalni pristup nastavi u onom dijelu gdje je takav pristup potreban. Nadam se da je ovo primjer i za daljnju suradnju jer samo kroz takve akcije možemo svi zajedno dati potporu jačanju standarda naše škole", rekao je Imgrund.

Apel goranskim čelnicima da u svoje razvojne programe uključe ciljano stipendiranje učenika za programe stolara i bravara



manjine

Mađarska nacionalna manjina

Svjedoci 816 godina zajedničke povijesti Hrvata i Mađara

Napisala: Slavica KLEVA
Snimio: Petar FABIJAN

U Rijeci živi dvjestotinjak Mađara i još toliko ih je na području cijele Primorsko-goranske županije ali unatoč nevelikoj brojnosti rad Mađara, u okviru dviju udruga u kojima djeluju, veoma je zapažen. Mađari se danas okupljaju i družu unutar udruga Baross i Demokratska zajednica Mađara



Do sada je ukupno objavljeno osam knjiga dvojezične poezije

Knjižnica udruge Demokratska zajednica Mađara broji oko 3500 naslova



Nije važno koliko ih je u brojkama i koliko godina imaju, oni su srčani, drže do svog materinjeg jezika, svoje kulture, običaja, pjesme i plesa i kad god je to moguće, na spomen svoje domovine i vlastitog naroda, obuzmu ih emocije koje vole podijeliti sa svojim bližnjima. Rijec je o Mađarima, jednoj od ravnopravno zastupljenih nacionalnih manjina u Primorsko-goranskoj županiji i u Rijeci, pa iako za sebe kažu da ih nema mnogo, vrlo su aktivni i vole sudjelovati u svim aktivnostima gdje mogu pokazati bogatstvo vlastitog nacionalnog blaga. U Rijeci ih je dvjestotinjak i još toliko na području cijele Primorsko-goranske županije ali unatoč nevelikoj brojnosti rad Mađara, u okviru dviju udruga u kojima djeluju, veoma je zapažen.

Mađari se danas okupljaju i družu unutar udruga Baross i Demokratska zajednica Mađara.

Demokratska zajednica Mađara

Okupljeni u svojim prostorijama na adresi Jelačićev trg 1, na visokom četvrtom katu Mađari se često okupljaju i progovaraju na svom materinjem jeziku.

Unatoč činjenici što nam je i sama predsjednica Udruge Demokratska zajednica Mađara Eva Viola priznala da se stariji članovi nerado odazivaju aktivnostima i svečanostima naprosto zato jer ih noge ne drže, a lifta nema, za vrijeme našeg posjeta bilo je živo.

- Visok kat i bez lifta nije razlog da se naše zacrtane aktivnosti ne odvijaju onako kako ih planiramo, podsjeća Viola koja je ujedno i predsjednik za Primorsko-goransku županiju. Nemamo Vijeće nacionalne manjine već osobno kao jedini zastupnik predstavljam i zastupam interese svih Mađara i to punih dvanaest godina, objasnila je predsjednica Viola.

Eva Viola je osamdesetih godina prošlog stoljeća došla u Rijeku, a prošle, 2014. godine primila visoko odlikovanje od Mađara, Mađarski zlatni križ za književne zasluge i rad s Mađarima na području Primorsko-goranske županije.

- Na papiru nas je 205 članova, podsjeća Viola, ali moram priznati svakim danom nas je sve manje zbog činjenice da je članstvo u poodmaklim godinama. Ipak, pedesetak članova je uvijek spremno za aktivnosti u bilo kojem obliku kada je u pitanju zov matice zemlje. Nema nažalost plesanja, nemamo previše kandidata za plesnu sekciju, malo pjevamo, ali nam je zato likovna sekcija vrlo aktivna i u okviru Likovne kolonije nacionalnih manjina u kojoj djelujemo punih devet godina itekako smo zapaženi. Aktivno sudjelujemo i na Festivalu poezije koji se odvija prilikom okupljanja manjina, nastavlja Viola. Krenuli su prevoditi mađarske bajke i eto, izašle su dvije knjige, a do sada smo ukupno izdali osam knjiga dvojezične poezije. Bavimo se izdavaštvom i moram priznati da smo naišli na pozitivan odjek ne samo kod naših članova Mađara nego i šire. Izdali smo odličnu kuharicu „Mađarske slastice“. U našim prostorijama najviše se koristi knjižnica koja sada broji oko 3500 naslova i koje donose



članovi. U posljednje vrijeme organiziramo tečajeve mađarskog jezika za odrasle i djecu, i imamo odličan odziv pa je subotom kod nas živo jer uz tečaj jezika odvija se i igraonica za najmlađe na materinjem mađarskom jeziku, podsjeća Viola.

Velika želja - "Mađarska kuća"

Kada smo je upitali postoji li neka želja koju bi kao predsjednica Mađara u PGŽ-u voljela ostvariti, Viola nam je bez puno razmišljanja rekla da je najveća želja otvoriti u Rijeci „Mađarsku kuću“. U njoj bi bio restoran i slastičarnica, eventualno turistička agencija, na katu nekoliko soba za iznajmljivanje i da se naravno naši članovi još više drže jedni drugih, a Mađarska kuća bude njihov drugi dom. Na tragu smo pregovora s nadležnim institucijama, nadam se da će se jednog dana ostvariti naš san, iskreno nam je priznala Viola.

U razgovoru s nekolicinom članova koje smo zatekli tog prijepodneva u Udruzi saznali smo mnogo ne samo o njima osobno nego i o ljubavi koju gaje prema svojoj domovini Mađarskoj.

Gabor Mauker živi u Lovranu i predstavnik je mađarske tvrtke za prodaju nekretnina. - Ja sam sigurno najmlađi član naše udruge, kazao nam je kroz smijeh te obećao da će nastaviti dolaziti u prostorije Udruge jer, kako nam je kazao, ovdje sam opušten, govorimo mađarski što i nemam priliku u svakodnevnom poslu.

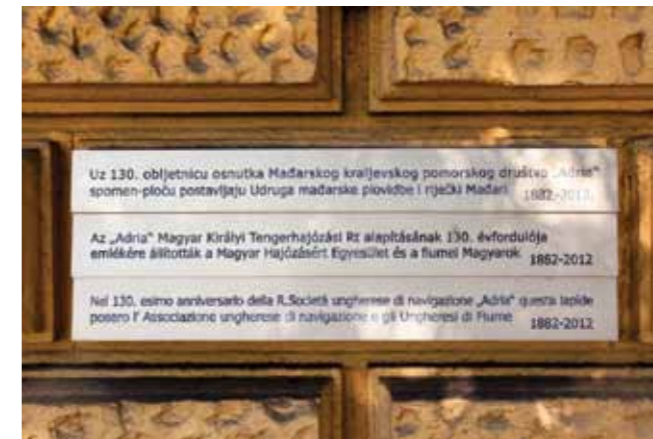
Gergelj Agošton kao psiholog cijeli je radni vijek odradio u Vojvodini, odnosno Subotici i umirovljeničke dane odlučio proživjeti u Lovranu. - Odmah kad sam saznao da u Rijeci djeluje „Mađarski klub“ učlanio sam se i redovito dolazim. Ja malo znam, ali oni koji nam dolaze iz Mađarske još manje znaju gdje dolaze, pa sam postao i nekakav vodič našim Mađarima kada dolaze u Istru i našu Županiju. Naučio sam mnogo o povijesti naše dvije zemlje pa su naši gosti oduševljeni prirodnim ljepotama, čistim morem i toplim ljudima ali i činjenicom o 816 godina zajedničke povijesti, podsjetio je naš sugovornik.

Eva Superina u Rijeci živi punih 37 godina, došla je iz Budimpešte i tu ostala. - Redovito dolazim u naše klupske prostorije, moj sin malo zna mađarski, unuci daleko manje. U mirovini sam pa i imam više vremena za sve aktivnosti.

Ana Vlastelić po tati je Mađarica, a po mami Njemica, u Novom Sadu je živjela i šest razreda završila na mađarskom jeziku. - Koliko god mogu odazivam se na sve aktivnosti koje Udruga planira i jako mi je lijepo družiti se s mojim sunarodnjacima.

Edita Cimerman i mama i tata su mi Mađari, a živjela je u Vojvodini. - Zaboravila sam materinji jezik ali otkako sam krenula aktivno raditi u Udruzi, jezik mi se popravio, znam čitati i pisati. Dok je bila aktivna pjevačka sekcija bila sam prezadovoljna jer smo mnogo putovali, sada je toga manje jer nema pjevačkih glasova.

Aleksandar Kerenji po stažu je najmlađi član, no ne i po godinama. - Umirovljeni sam liječnik, radio sam u Novom Sadu i zapravo mi je najvažnije da ne



zaboravim mađarski jezik. Imam i zadatak u Udruzi, sređujem bibliotечni fond i prezadovoljan sam.

Mađarska kulturna Udruga Baross

- Moje članstvo u Baross-u obilježeno je kroz druženje i glazbu. Upravo me to privuklo da se 2002. godine učlanim u mađarsku kulturnu udrugu Baross iz Rijeka. Tada sam bio desetak godina mlađi i nije me ništa sputavalo da posjetim mađarske gradove i prirodne ljepote Panonije. Gledajući unazad na protekle manifestacije koje je naša Udruga uz zalaganje svih članova i predsjedništva, učinila na području Liburnije, organizirajući izložbe, glazbene događaje, retrospektive i postavljanje spomen ploče istaknutim Mađarima koji su vezani za Liburniju, drago mi je da sam svoje vrijeme uložio za povezivanje kultura dvaju naroda. Ovim putem zahvalio bih se svima onima koji su potpomagali da se naši ciljevi ostvare, ne samo medijima nego i lokalnoj upravi i samoupravi. Niti jednog trenutka nisam požalio što sam pridonio učvršćivanju veza između pobratimljenih gradova naše regije - to nam je u jednom dahu rekao Mihajl Ivković, jedan od aktivnih članova Udruge Baross koja također djeluje u Primorsko-goranskoj županiji, a kojoj je na čelu predsjednica Erzsebet Kolar.

Članstvo Kulturnog kruga Baross nije brojno, ali rad je poznat. Programi Udruge Baross usmjereni su prema kulturi, a upravo je nedavno u Voloskom obilježena značajna obljetnica, 125 godina od smrti čuvenog mađarskog političara, grofa Gyula Andrassyja.

Jedna od njihovih aktivnosti svakako je otkrivanje edukativne ploče na početku lungomara u Voloskom izdana na pet jezika i koja dočarava život grofa Andrassyja. Na obilježavanju 125. obljetnice smrti grofa Andrassyja u Voloskom ravnatelj Kulturnog instituta Mađarske u Zagrebu Denes Socsevits istaknuo je kako se sredinom 19. stoljeća Andrassy priključio krugu mađarskih reformista koji su pokušali promijeniti tadašnji feudalni poredak i napraviti novo građansko društvo u Mađarskoj. Tada se Andrassy susreće i s hrvatskim političarima koji su željeli uspostaviti demokratsku vlast. On sam pokušavao je zbližiti ta dva naroda. Progressivne ideje ugušila je ruska intervencija. Andrassy je bio veliki zaljubljenik hrvatske obale i volio je doći u Opatiju i Volosko. U vili Minach koju je posjećivao zadesila ga je i smrt, podsjetio je Socsevits tom prigodom pred mnogobrojnim okupljenim Mađarima. ■■

Obilježena obljetnica slavnog pomorskog društva "Adria"



Eva Viola: Na papiru nas je 205 članova

Što su sve Mađari izgradili u Rijeci

Jedan veliki dio prekrasnih reprezentativnih zgrada koje i danas oblikuju Grad na Rječini izgradili su Mađari u vrijeme kada su vladali ovim područjem. Još je zanimljivija činjenica da je Rijeka bila drugi po veličini grad u mađarskom dijelu nekadašnjeg austrougarskog carstva, odmah iza Budimpešte. Rijeka je 1870. godine u potpunosti pripojena Mađarskoj čija je uprava ubrzano razvijala Rijeku u svoj najveći pomorsko-lučki centar. Osim riječke luke, izgrađen je željeznički kolodvor, zgrada HNK-a Ivana pl. Zajca, Guvernerova palača, zgrada Prve riječke gimnazije, Filozofski fakultet i druge školske ustanove. Mađari su u Rijeci izgradili i glavnu tržnicu, zgradu Jadrolinije te cijeli niz reprezentativnih zgrada.



Članovi mađarske kulturne udruge Baross iz Rijeka uz spomen ploču posvećenu grofu Andrassyju



Napisao: Marinko KRMPOTIĆ
Snimio: Petar FABIJAN

Lokve, selo moje mejheno, Lokve jeman vas rad" (Lokve mjesto moje maleno, Lokve volim vas) stihovi su pjesme koju često u prigodnim prilikama pjeva dječji zbor lokvarske osnovne škole i koji svjedoče o dvije karakteristike tog goranskog mjestašca - činjenici da je riječ o - i za goranske prilike - malom mjestu, ali i tome da Lokvarci vole svoje mjesto i ponose se njime. Razloga za ljubav i ponos je puno, jer - koliko god Lokve bile "majhene" - sadržaja i zanimljivosti koje nude jako je puno.

Primjerice, nema goranske sredine (nisu to ni Fužine, ni Delnice) koja na tako malom prostoru nudi tako puno atraktivnih prirodnih ljepota i posebnosti, samim time i atraktivnih turističkih lokacija. Prva od njih nedvojbeno je spilja Lokvarka, druga po veličini hrvatska uređena spilja čiji je podzemni svijet iznimno zanimljiv i svaki posjet ovom biseru podzemlja predstavlja nezaboravan doživljaj. Boravak na stotinjak metara ispod zemljine površine daruje svakome tko se na to spuštanje odluči nesvakidašnji osjećaj nečeg sasvim drugačijeg budući da taj svijet podzemlja na trenutke djeluje kao neka druga planeta.

Ljepota prirode ispod i iznad horizonta



U ispravama iz 15. stoljeća

Lokve su jedna od onih goranskih sredina koje su nastale naseljavanjem stanovništva uz karavanski trgovački put koji je pretežno frankopanskim feudom vodio iz unutrašnosti Hrvatske prema moru i lukama kakve su tada bile Bakar, Senj i Rijeka. Da bi putovanje bilo što podnošljivije i da bi se putnici mogli odmoriti formirane su manje naseljene lokacije koje su se potom razvijale i rasle. Tako je bilo i s Lokvama koje se, kao i nekoliko drugih goranskih naselja, prvi put u dokumentima na hrvatskom jeziku spominju u ispravi Kraljevskog suda Matije Korvina od 24. veljače 1481. godine kada se trgovci koji prolaze kroz Lokve, kao i kroz Lukovdol, Moravice, Delnice, Brod na Kupi, Hreljin i Vrbovsko, oslobađa plaćanje tzv. maltarine. Naravno, sigurno je da su Lokve tada već bile razvijeno mjesto o čemu svjedoči i činjenica da se mjesto u latinskom obliku naziva - Loque - spominje još 1432. u knjizi "Gorski kotar i Vinodol" E. Laszowskog. Dakle, već u 15. stoljeću Lokve su bile mjesto za koje su putnici prema moru (Kvarneru) itekako dobro znali.

Prirodna atrakcija špilja Lokvarka dužine je 1200 metara

kartulina

Lokve

Svega petnaestak minuta laganog hoda od ulaza u Lokvarku nalazi se Park šuma Golubinjak. Još jedan lokvarski biser prirode zakonski je zaštićen stoga što se na jednom relativno malom prostoru nalazi veliko bogatstvo u obliku stoljetnih vrlo visokih jela kojima vlada "Šumska kraljica", najveća goranska jela, a uz tu šumu koja korijene vuče iz prapovijesti Golubinjak nudi i nekoliko atraktivnih malih špilja, prirodni amfiteatar idealan za koncerte, prirodnu stijenu za slobodno penjanje te veliku šumsku livadu koja svemu daje



Lokvarski krajobrazi



dodir starinske romantike, doba kad je čovjek živio u skladu s prirodom.

Krajobrazni i turistički aduti

No, špilja Lokvarka i Park šuma Golubinjak kao prirodne atrakcije tek su početak priče o prirodnim ljepotama koje u izobilju nude Lokve. Naime, na području Općine Lokve smještena je i najveća



Jadranka Maravić, Đurđa Malnar i načelnik Toni Štimac u razgovoru s našim reporterom

goranska planina, legendarni Risnjak koji svojom ljepotom i prekrasnim pogledom na Kvarner i otoke Liburnije predstavlja za hrvatske planinare izazov i odrednicu od samog početka planinarstva u Hrvatskoj. Za one koji više od planinarenja vole odmor uz vodu idealna su dva jezera - Lokvarsko koje od izgradnje pedesetih godina prošlog stoljeća plijeni ljepotom i predstavlja snažan turistički adut, te krajem prošlog stoljeća iz njega stvoreno Mrzlovodičko jezero koje je, posebno posljednjih godina, raj za ribiče iz cijele Hrvatske, pa i šire.

Kad se sve ovo pogleda nije ni čudo da je jedan od glavnih smjerova budućeg razvoja Lokava turizam. Potvrđuje nam to i načelnik Lokava Toni Štimac, član SDP-a Lokve, koji nakon prevaljene polovice prvog mandata kao članka Lokava kaže: "Na temelju prirodnih karakteristika našeg kraja nedavno smo stvorili slogan kojim ljubitelje turizma u Lokve pozivamo na sadržaje ispod i iznad horizonta. Bogatstvo svijeta špilja s jedne te šume, jezera i planine s druge strane čine cjelinu za koju vjerujemo da može privući svakog ljubitelja prirode i odmora u prirodi, a kako bismo takve sadržaje nudili što je češće moguće istodobno, već smo osmislili ponudu koja uključuje najprije posjet Golubinjaku, potom špilji Lokvarka te na kraju vožnju splavom "Čača" Lokvarskim jezerom, a na tom je tragu i naš pokušaj da, nakon što smo od Hrvatskih šuma preuzeli upravljanje Park šumom Golubinjak, svakom posjetitelju Golubinjaka nudimo i mogućnost posjete špilji što do sada nije bio slučaj. Želja nam je razvijati

i druge potencijalne turističke sadržaje našeg kraja pa ćemo, primjerice, nastojati u turističkom smislu dodatno valorizirati rad i ponudu Goranske kiparske radionice zbog čega radimo na projektu "Noć špilja" koji bi zaživjeti trebao već ovog ljeta, a nastojat ćemo ojačati i vjerski turizam jer u lokvarskoj Kalvariji imamo zaista atraktivnu lokaciju, jednu od najljepših u Županiji. Svakako treba istaći da uz veliku pomoć Primorsko-goranske županije radimo na uređenju šetnice oko jezera koja će zasigurno biti jako atraktivna, uredili smo vidikovce iznad jezera i tu ćemo još jačati ponudu kako bismo što više ljudi privukli", kaže Štimac.

Sve više obitelji u turističkom sektoru

Isto je namjera i TZO Lokve čija direktorica Đurđa Malnar kao pozitivan znak lokvarskog turizma navodi činjenicu o rastu broja obitelji koje se bave turizmom: "Zadovoljni smo s izletničkim dijelom turizma, a pojačati moramo onaj vezan uz što duži boravak na našem području. U okvirima rada TZO trudimo se zadržati kvalitetu i prepoznatljivost već postojećih poznatih manifestacija kakva je, primjerice, Žabarska noć i žapcima.

Uz veliku pomoć Primorsko-goranske županije Lokvarci rade na uređenju šetnice oko Lokvarskog jezera koja će zasigurno biti jako atraktivna, uredeni su vidikovci iznad jezera i na toj ponudi će se i dalje raditi

Žabarske noći

Jedan od brendova Lokava je Žabarska noć koja je ovog proljeća doživjela svoje 39. izdanje. Osmišljena sredinom sedamdesetih kao duhovito natjecanje u žabljim skokovima ova je priredba prešla goranske, pa i hrvatske granice, a pred 22 godine pokrenuta je i Dječja žabarska koja redovno privlači veći broj natjecatelja i puno je atraktivnija i "borbenija" od one prave. Zahvaljujući "žabarskoj" Lokvarci su svoju tradiciju - a zbog nje su im se mnogi rugali nazivajući ih posprdnno žabarima - ne samo sačuvali, već je pretvorili i u nešto korisno, a dio te lijepe tradicije je i jedinstven u svijetu Muzej žaba koji nudi priču o lokvarskim žabicama i žapcima.



Jedinstven u svijetu Muzej žaba koji nudi priču o lokvarskim žabicama i žapcima

Nisu Lokve samo turizam i povijest. Štoviše, po broju nezaposlenih Lokve spadaju u one goranske sredine koje "lakše dišu" od općeg prosjeka, a najveće zasluge za dobru zaposlenost Lokvaraca nedvojbeno ima poduzeće "Lokve" d.o.o., u Hrvatskoj vodeći po proizvodnji prozora



Direktorica TZO
Lokve Đurđa Malnar

ili Pješice oko jezera odnosno Biciklom oko jezera te razviti nove kakva je "Noć spilja" kako bismo privukli nove potencijalne goste, a ove godine u Golubinjaku planiramo napraviti "Noć bajki" utemeljenu na starinskim lokvarskim pričama i likovima iz narodne predaje. U svim aktivnostima vezanim uz pripremu manifestacija imamo veliku pomoć našeg komunalnog poduzeća, kao i udruga koje djeluju na našem području pa im se i ovim putem zahvaljujemo na pomoći i razumijevanju jer zajedno možemo jako puno", rekla je Malnar.

Među one koji itekako pomažu lokvarskom turizmu svakako su i Boris te Sandra Kauzlarić, zakupci pansiona "Jezero" koji u ovom već dugo vremena poznatom restoranu nude ne samo odličnu hranu, već i solidan smještaj. Boris Kauzlarić, iskusni gastro majstor iza kojeg je životni put na brojnim svjetskim adresama, kao i nekoliko objavljenih knjiga te nastup u kuharskom RTL showu, nada se da će ova sezona napokon značiti izlazak iz višegodišnje opće krize: "Sudeći po pokazateljima iz svibnja i lipnja broj gostiju bitno je porastao pa se nadam da ćemo raditi bolje no ranijih godina. No, koliko ih god bude zna se što kod nas mogu očekivati - sezonsku kartu jela utemeljenu ponajprije na domaćoj autohtonoj hrani te vrhunsku pripremu te hrane, a mnogima od naših gostiju zadovoljstvo je svakako i hranu jesti u našem objektu, bilo u unutrašnjosti uređenoj u skladu s tradicijom ovog kraja, ili pak vani na terasi na svježem gorskom zraku", rekao je Kauzlarić.

Zavičajna zbirka u novom domu

Veliki doprinos turizmu na indirektan način posljednjih desetak godina daje i Udruga ljubitelja



U drvoprerađivačkom poduzeću "Lokve" d.o.o. danas radi oko stotinu i pedeset Gorana



Pansion "Jezero" osim odlične hrane nudi i solidan smještaj

lokvarskih starina kojoj je na čelu Mirjana Pleše, prosvjetna radnica koja je veliki dio svog radnog vijeka - što kao nastavnica hrvatskog jezika, što kao ravnateljica - posvetila istraživanju i očuvanju tradicije ovog kraja. Upravo zahvaljujući njenim idejama i aktivnostima lokvarski su osnovci uz pomoć svojih nastavnika proučili raznovrsne dijelove bogate lokvarske tradicije (jezik, narodne priče, arhitektura, običaji...) i sačuvali ih kroz zapise u školskom listu "Hapica", ali i u maloj etnografskoj zbirci kojoj se, govori nam Mirjana Pleše, sprema preseljenje iz škole u novi prostor: "Riječ je o prostoru nekadašnje Učiteljske zgrade gdje ima puno više mjesta no što smo ga imali u zgradi osnovne škole. Radove na preuređenju i obnovi tri prostorije u Učiteljskoj zgradi izvodimo dobrovoljno sami članovi udruge, a pomoć u potrebnom materijalu osigurava nam Općina Lokve. Vjerujem da ćemo do jeseni realizirati sve poslove i preseliti Zavičajnu zbirku u njen novi dom. Nakon toga trebalo bi, na poticaj Pomorskog i povijesnog muzeja, Zavičajnu zbirku Udruge u skladu sa Statutom Udruge preimenovati u Zavičajna zbirka Udruge "Ljubitelji lokvarskih starina", Općina Lokve. Tako bi ova vrijedna zbirka bila valorizirana i ušla u Vodič kroz arheološke, etnografske i kulturno-povijesne zbirke Gorskoga kotara, o kojoj bi i dalje uz pomoć struke brinula Udruga te bi i dalje služila turističkoj promidžbi Lokava i Gorskog kotara, što i čini od veljače 2002.", godine, rekla je Mirjana Pleše.

Malo nezaposlenih

Naravno, nisu Lokve samo turizam i povijest. Štoviše, po broju nezaposlenih Lokve spadaju u one goranske sredine koje "lakše dišu" od općeg

prosjeaka, a najveće zasluge za dobru zaposlenost Lokvaraca nedvojbeno ima poduzeće "Lokve" d.o.o. čiji je vlasnik Franjo Mihelčić bio jedan od rijetkih koji su u drvoprerađivaštvu Gorskog kotara pretvorbu i privatizaciju odigrali dobro i pošteno pa ova tvornica prozora bilježi konstantan rast kvalitete proizvoda pa i zaposlenih. Danas ih je oko stotinu i pedeset, a "Lokve" d.o.o. u Hrvatskoj su vodeći po proizvodnji prozora pri čemu treba istaći da se većina tih proizvoda plasira na strano tržište.

Govoriti o Lokvama a ne spomenuti Vida Arbanasa i njegovu proizvodnju biljnih likera bilo bi malo svetogrđe. Svojedobno ugledni goranski ugostitelj, vlasnik prve goranske pizzerije ("Kotac" u Delnicama) 2003. godine odlučio je ugostiteljstvo zamijeniti poslom vezanim uz proizvodnju biljnih likera i sokova. U tih 12 godina stekao je ime i ugled, a Vidovi likeri (Goranski jeger St. Hubert, Papra, Plava mrča. Divlja ruža i Hajdučka travarica...) toliko su traženi da sve što proizvede vrlo brzo proda: "Još bitnije od dobrih poslovnih rezultata mi je to da u ovom poslu maksimalno uživam te da, kako se to kaže, "u suradnji s prirodom", nudim ljudima dio tradicije ovog kraja. Naravno, mogao bih bitno povećati proizvodnju jer je interes velik, ali sam odlučio raditi mali broj proizvoda koji su sto posto autohtoni i tržište to prepoznaje", govori Arbanas koji je svoju ponudu upotpunio Galerijom Lujzijana, sjajnim izložbenim i prostorom kušaone u kojem se organiziraju zanimljive izložbe fotografija i likovnih djela te ostala slična društvenja: "Sav posao proizvodnje najprije sam ostvarivao u obiteljskoj kući, a nakon što je krenulo jako dobro odlučio sam napraviti objekt koji sam nazvao Kuća prirode na Lujzijani i tu uredio prostor za proizvodnju u podrumskom dijelu, sušionu u potkrovlju te galeriju i kušaonu ka središnje izložbene prostore. Naravno, objekt služi za moj posao, ali i za likovne i foto izložne te slična društvenja", rekao je Arbanas.

Uz njega u Lokvama se proizvodnjom biljnih likera bavi i obrt Wool, točnije Radovan Štih koji je posljednjih desetak godina također stekao ugled sjajnim proizvodima kao što u Angelina Blue, Angelina Dark, Angelina Gold, serijom odličnih likera koji odlično prolaze na tržištu i moguće ih je naći u svim hrvatskim boljim hotelima.



Jadranka Maravić sa svojim gostima bikerima



Park šuma Golubinjak omiljeno je izletišta Primoraca, ali ne samo njih

Galerija na otvorenom

Kad je riječ o kulturi na području Lokava onda je neupitni broj 1 - Goranska kiparska radionica koja je, slično kao i Žabarska noć, brend Lokava. Pokrenuta pred 36 godina na inicijativu danas pokojnog Nikole Lepinskog ova manifestacija već godinama okuplja kipare i skulptore iz Hrvatske i van nje, a do sada je u 36 ljetnih druženja uz kiparsku umjetnost na području Lokava i Gorskog kotara sudjelovalo 65 autora koji su stvorili 89 skulptura od kojih je dio oštećen tijekom vremena, ali sve ostale predstavljaju prekrasnu galeriju na otvorenom koja je u svom najvećem dijelu smještena upravo na području Lokava. Naime, nakon što kipari izrade skulpturu ona se postavlja na određene lokacije u Gorskome kotaru, a najviše tih skulptura ipak je postavljeno na području Lokava pa su i one sastavni dio zanimljive turističke ponude ovog područja i predstavljaju zaista neskvalidnu i neobičnu galeriju na otvorenom, galeriju u koju se, svojom ljepotom i posebnosti, uklapa i cijeli lokvarski kraj. ■■

"Ne znam hoću li ostati u turizmu"

Koliko je lokvarsko područje zanimljivo ljudima koji se žele baviti turizmom najbolje pokazuje primjer Jadranke Maravić koja je pred četiri godine odlučila iz Opatije doći u Mrzlu Vodicu. Pred dvije godine iznajmila je ugostiteljski objekt "Most" u tom mjestu i krenula u posao: "Potencijali ovog područja su idealni i, smatram, još uvijek neiskorišteni ponajprije stoga što se, usprkos svim ulaganjima, za ovaj kraj još ne zna. Žalostno je da za ovu ljepotu ne znaju ni ljudi u obližnjoj Rijeci, a kamo li u ostalim dijelovima Hrvatske. Tu bi morala pomoć

Samo zaposleni ostaju

Turizam nije jedino područje na kojem se Lokve mogu i trebaju razvijati, smatra načelnik Toni Štimac i pojašnjava: "Jasno nam je da turizam ne može biti glavni pokretač razvoja jer je to u ovakvim sredinama privreda pa nastojimo i tu kao lokalna samouprava dati svoj doprinos, kako kroz osiguravanje što boljih uvjeta za rad svim našim obrtnicima i poduzetnicima, tako i ulaganjima u Komunalno poduzeće "Lokvarka" u kojem nastojimo za stalno ili bar na određeno vrijeme zaposliti što veći broj ljudi jer jedino otvaranje novih radnih mjesta može ljude ovdje zadržati", rekao je Štimac dodavši kako privredna slika Lokava iz godine u godinu izgleda sve bolje pri čemu je najveće i najznačajnije poduzeće "Lokve" d.o.o., ali uz njega uspješno djeluje i niz drugih poduzeća koja se bave pilanarstvom, proizvodnjom bobičastog voća, stočarstvom....

Hrvatska turistička zajednica koja uporno ulaže u reklamu turizma na moru, a kontinent zapostavlja. Uz taj nedostatak reklame koja bi na državnoj razini privukla ljude u Gorski kotar, činjenica je da ovdje nema ni dovoljno sadržaja koji bi privlačili turiste pa su i tu potrebna velika ulaganja. Zato je nama pojedincima koji želimo razvijati turizam nije nimalo lako i nakon što mi sljedeće godine istekne obveza najma dobro ću razmisliti hoću li nastaviti s ovim poslom", rekla je Jadranka Maravić.

udruge

Udruga Žlahtina



Zajednički u promociju autohtone žlahtine



Ivan Juranić: Naša su vrata otvorena svima koji s nama dijele iste ciljeve a to je ponajprije promocija žlahtine kao autohtone sorte ovog kraja

Napisao: Mladen TRINAJSTIĆ
Snimio: Mladen TRINAJSTIĆ i
Arhiva ZIP

Članstvo organizacije, čiji je glavni cilj jačanje tržišne pozicije vinarskih snaga otoka Krka ali i cijelog Kvarnera kao i izgradnja njihove bolje marketinške pozicije, čini veći broj poznatih i priznatih vinara i vinarija poput PZ-a "Vrbnik", PZ "Gospoja", Katunar vinarije, Vinarije "Nada", Vinarstva Šipun, Kuća vina Ivana Katunara ali i Vinarije Pavloimir - Novi Vinodolski

Udruga vinogradara i proizvođača vina "Žlahtina" osnovana prije pet godina od nekolicine "najjačih" i najpoznatijih lokalnih vinara, mahom vrbničkih proizvođača glasovite Vrbničke žlahtine gotovo od prvog dana svog postojanja pozicionirala se kao važna i zapravo nezobilažna karika promoviranja vina, vinarstva ali i svega onog što ide uz štovanje i vrednovanje dobre, kvalitetne kapljice. Članstvo organizacije, čiji je glavni cilj jačanje tržišne pozicije vinarskih snaga otoka Krka ali i cijelog Kvarnera kao i izgradnja njihove bolje marketinške pozicije, čini veći broj poznatih i priznatih vinara i vinarija poput PZ-a "Vrbnik", PZ "Gospoja", Katunar vinarije, Vinarije "Nada", Vinarstva Šipun, Kuća vina Ivana Katunara ali i Vinarije Pavloimir - Novi Vinodolski. Na čelu udruge odnedavna je Ivan Juranić, vlasnik Restorana i vinarije "Nada" s kojim smo, u nastojanju predstavljanja aktivnosti neumornih "žlahtinara", počakulali o aktivnostima tog udruženja ali vinarskim temama općenito.

Osnutak udruge prvi korak

Predsjednik udruge Žlahtina objasnio nam je kako je osnutak te udruge bio tek prvi korak u procesu koji bi, nadaju se vinari, proizvođače tog sad već vrlo cijenjenog i traženog vina ali i turističke djelatnike, gospodarstvenike i predstavnike lokalnih samouprava trebao okupiti i združiti još "široj bazi".

- Naša su vrata otvorena svima koji s nama dijele iste ciljeve a to je ponajprije promocija žlahtine kao autohtone sorte ovog kraja. Želja nam je isto tako i pokrenuti mjere odnosno korake koje bi puno dobrog i pozitivnoga trebale donijeti ne samo članstvu ove organizacije, već i cjelokupnom vinarstvu, ugostiteljstvu ali i turizmu Kvarnera,



U berbi žlahtine, autohtone sorte ovog kraja

ističe vrbnički vinar Ivan Juranić naglašavajući kako udruživanje i organiziranje vinara nije nov niti originalan način unapređenja regionalnog vinarstva i gospodarstva. Slične su korake s odličnim rezultatima prije nas poduzeli vinari iz nekih drugih dijelova naše zemlje pa smo se i mi, vinari otoka Krka ali i Kvarnera, s vremenom odlučili napraviti konkretnije korake u smjeru boljeg i organiziranijeg tržišnog odnosno marketinškog pozicioniranja vrijednosti kojih žalost, čini se, ponekad ni sami nismo bili dovoljno svjesni, kaže naš sugovornik.

Svjesni ograničenja i majkavosti samostalnog tržišnog nastupanja, članovi "Žlahtine" tako već neko vrijeme nastoje (a prema svemu sudeći i uspijevaju) zajedničkim snagama i koordiniranim nastupima promovirati svoje proizvode, posebice autohtonu žlahtinu koja je već danas izrasla u jedan od najprepoznatljivijih brandova otoka Krka i Kvarnera.



- Tijekom cijele godine, a posebice za trajanja turističke sezone, prisutni smo na gotovo svim manifestacijama gdje se, bilo zajednički ili posredstvom nekog od naših članova, predstavljamo "gostujućoj" javnosti koja, stičemo dojam, dijelom zahvaljujući i aktivnostima koje sami poduzimamo danas ovaj kraj prepoznaje i po njegovim vinarskim adutima. Takav zajednički način prezentacije, nedvojbeno, svima nam je najbolji i "najisplativiji", kako u financijskom tako i organizacijsko-logističkom smislu jer bi pojedninačna predstavljanja svakog od vinara i vinarija koje čine članstvo "Žlahtine" bilo teško izvedivo te bi iziskivalo angažman kojeg, obzirom da se svi uz vinarstvo i vinogradarstvo bavimo još i ugostiteljstvom ili kojom drugom djelatnošću, teško možemo iznijeti svatko na svojim leđima. Naravno da smo na svakom zajedničkom nastupu uočljiviji i zanimljiviji no što bismo bili da nastupamo samostalno, a kroz djelovanje udruženja shvatili smo i da, pokazujući na jednom mjestu sve naše kvalitete i različitosti, sve nijanse našeg znanja i iskustva, zapravo svima činimo uslugu.

Jačanje tržišne pozicije i promocija vinskog brenda

Takav nastup, potaknut objektivnim tržišnim okolnostima i zakonitostima, nastavlja Juranić, otvara nam i neke nove marketinške mogućnosti. Dodaje i kako podršku nakanama organiziranja i udruživanja vinara svesrdno daje i HGK jednako kao i predstavnici svih otočnih jedinica lokalne samouprave kao i lokalnih TZ-a koji su u lokalnim vinarima (i njihovim vinima) davno prepoznali partnere i promotivno-prezentacijski potencijal kojeg se više ne zaobilazi niti u jednom organiziranom prezentiranju otoka Krka, ali

ni Kvarnera. Opće je prihvaćen stav kako je u podizanju konkurentnosti proizvođača ključno upravo njihovo organiziranje i udruživanje. Bez potrebe za velikim filozofiranjem, svakome je jasno da su mogućnosti tržišne održivosti bilo kojeg projekta znatno veće i ostvarivije ukoliko se veći broj subjekata udruži i počne "puhati u isti rog", nastavlja naš sugovornik dodajući kako u svojim razmišljanjima o unapređenju djelatnosti kojom se bave vinari okupljeni u "Žlahtini" ne gaje nerealne nade vezane uz mogućnosti "preplavlivanja" domaćeg ili pak europskog tržišta njihovim vinama. Objektivno gledano, naše su proizvodne mogućnosti prilično male u odnosu na neka druga područja Hrvatske, a kamo li Europe ili pak svijeta pa niti ne računamo na neki veći i značajniji izvoznčki "bum", nastavlja Juranić ustručujući kako članovi Žlahtine, u nastojanjima jačanja tržišne pozicije i prepoznatljivosti vrbničke žlahtine, uglavnom računaju na lokalni turizam i "izvoz" koji se nedvojbeno događa kroz dolaske sezonskih posjetitelja otoka Krka, ali i svih ostalih dijelova Primorsko-goranske županije.

Zajedničkim nastojanjima želimo potaknuti vinare, vinogradare i poljoprivrednike ali i turističke djelatnike, ugostitelje kao i sve koji osmišljavaju, vode i organiziraju turističku ponudu ovog kraja da počnu intenzivnije raditi na promoviranju svega dobrog i vrijednoga što nas čini drugačijima, posebnima i po čemu bismo tek trebali postati prepoznatima na globalnom tržištu, naglasio je naš sugovornik ustvrđujući kako nitko u tim i takvim nastojanjima ne može uspjeti preko noći, niti sam. Zato se nadamo suradnji sa svima koji dijele naša razmišljanja, zaključuje Juranić. ■■

Udruga Žlahtina okuplja za sada sedam proizvođača žlahtine s otoka Krka i Novog Vinodolskog

Vinarstvo i turizam dva lica iste medalje

S ovakvim količinama vina kojima raspoložemo, a koje su u globalnim razmjerima simbolične, niti se jedan vinar ne može niti smije prema tržištu "postaviti" isključivo kao proizvođač vina. Svatko tko se vinarstvom ovdje ozbiljnije bavi zna da su ta djelatnost i turizam odnosno ugostiteljstvo zapravo dva lica iste medalje, kogačiči u mehanizmu koji najbolje radi tek kad se svaki zupčanik skladno okreće s onim drugim, slikovito nam okolnosti u kojima lokalni vinari žive i djeluju, objašnjava čelnik "Žlahtine" napominjući kako se samo kroz turizam odnosno nuđenje i prodaju njihovih proizvoda posjetiteljima ovog kraja mogu postići značajniji "izvojni rezultati".

Lopar je prepoznat kao destinacija obiteljskog turizma, jer sitnom pijesku i nepregledno plitkom moru, u kojem je moguće hodati desecima metara s vodom ispod koljena, nitko se ne veseli toliko kao djeca

Napisao: Ivor BALEN
Fotografije: Ivor BALEN i Arhiva ZIP



Općina od 1200 stanovnika i 22 pješčane plaže

Hrvatska strana Jadrana poznata je po svim vrstama ljepota osim možda po velikim plažama od sitnog pijeska. Tu postoji međutim jedna iznimka, Lopar na Rabu, općina od 1200 stanovnika u kojoj se može pronaći čak 22 pješčane plaže. Zbog toga je Lopar poznat kao destinacija obiteljskog turizma, jer sitnom pijesku i nepregledno plitkom moru, u kojem je moguće hodati desecima metara s vodom ispod koljena, nitko se ne veseli toliko kao djeca.

Najpoznatija plaža u Loparu i jedna od najpoznatijih u Hrvatskoj je Rajska plaža, pješčana oaza dugačka gotovo dva kilometra oko koje je smještena većina smještajnih jedinica u mjestu, deseci ugostiteljskih objekata i svih mogućih sadržaja koje jedna takva plaža može imati. Tko je posjetio Lopar sjetit će se i plaža Mel i Livačine, smještene odmah uz Rajsku plažu.

- Na te tri glavne plaže imamo komercijalne sadržaje i one su nam glavni aduti ponude. Stalno nešto radimo na njima jer su standardi iz godine u godinu sve veći, pa je proces uređenja i unapređenja stalan. Možemo se pohvaliti da smo po mnogo stvari bili prvi u Hrvatskoj i planiramo da tako i ostane. Najveća kvaliteta naših plaža je to što su sigurne, što se pokazuje i po strukturi naših gostiju gdje prevladavaju roditelji s djecom. Mame i tate mogu slobodno posjesti dijete u plicak i uživati na moru u

miru jer su plaže plitke i djetetu se nema što dogoditi. Toj činjenici smo i prilagodili veći dio ponude, pa imamo dječje igraonice, igrala na plažama, animaciju prilagođenu djeci, a do ove tri plaže može se doći praktički automobilom do mora, kaže Marin Mušćo, direktor Turističke zajednice Općine Lopar.

Skrivene plaže na sjevernoj strani

Slabijeg poznavatelja Lopara ove plaže i ponuda neće toliko iznenaditi jer za njih svi manje-više dobro znaju. No s loparskim plažama na drugoj strani mjesta, okrenutim prema sjeveroistočnoj, sjevernoj i sjeverozapadnoj strani, malo tko je dobro upoznat. Ciganka, Sahara, Dubac, Sturič, Stolac... samo su neke od njih, pješčane plaže prekrasnih oblika koje posebno dojmivo izgledaju iz zraka. Dolje na zemlji može se vidjeti pak netaknuta priroda i mir kakav nije uobičajen na tako velikim plažama. Prilaz ovim loparskim biserima naime nije jednostavan, pa ni kupača tamo nikad nema puno, što ih čini idealnim destinacijama za odmor.

- Kad su u pitanju plaže s druge strane Lopara, moguć je prilazak morskim putem ili kopnom, uz desetak minuta hoda nakon što se automobil ostavi negdje, dalje od plaže. Održavamo protupožarne staze koje ujedeno služe i kao put do plaža. Želja nam je da prilaz uredimo primjerenije, da mogu doći primjerice i roditelji s kolicima, ali to iziskuje puno sredstava. Nismo zadovoljni dostupnošću tih plaža i želja nam je organizirati brzi transfer brodom na njih, čime bi se postiglo i to da se rasterete glavne plaže, kaže Mušćo, objasnivši da će te plaže do daljnjega sigurno ostati netaknute, između ostaloga i zato što gosti tako žele.

- Ankete su pokazale da turisti ne žele nikakve sadržaje na tim plažama, osim wc-a, pa postavljamo kemijske. Ležaljke i nekakve objekte uz plaže ne žele, već isključivo čistu prirodu. Osim toga, veliki dio spada i u Zaštićeni krajobraz Lopar, pa tamo zahvati nisu ni mogući. Jedini sadržaj koji je moguć u tom dijelu Lopara je robinzonski kamp, ili nešto tog tipa i o tome se može razmišljati. Općina Lopar i Turistička zajednica Općine Lopar su svjesne koliko priroda znači našem mjestu, pa kroz prostorni plan i druge aktivnosti nastojimo biti maksimalno oprezni. Nikako ne želimo ekocid ili izgradnju kapaciteta koji će ugroziti prirodu,

Ortofoto snimka loparskih plaža



Loparani su svjesni toga i stalno rade na svojim plažama - Marin Mušćo, direktor Turističke zajednice Općine Lopar



Pješčane plaže prekrasnih oblika posebno dojmivo izgledaju iz zraka



Festival skulptura u pijesku

najveće bogatstvo koje imamo, objašnjava Mušćo.

Plaže se stalno uređuju

Uz komercijalizirane loparske plaže smješteno je Turističko naselje San Marino, istoimeno autokamp i veliki broj jedinica privatnog smještaja. S obzirom na broj stanovnika, Lopar je jedna od najposjećenijih destinacija u zemlji, pogotovo ako se uzme u obzir i da se veliki dio gostiju susjednog grada Raba kupa u Loparu. Loparani su svjesni toga i stalno rade na svojim plažama.

- Na primjer, već imamo pet lokacija na kojima je dopušteno kupanje kućnih ljubimaca, a od ove godine i posebno uređeno kupalište za pse. Za ovu sezonu smo na Livačini uredili potoke koji su stvarali probleme i poplave na plaži, što je sa svakom kišom iziskivalo veliki trud i sredstva da bi se plaža vratila u prvobitno stanje. Uređenjem potoka došlo je i do uređenja plaže u cjelini, koja sada puno bolje izgleda. Uz to, stalno nastojimo brendirati naš pijesak i plaže. Organiziramo manifestacije kao što je natjecanje u građenju skulptura u pijesku i festival sambe, a imamo i već desetak igrališta za odbojku na pijesku. Od ove godine na Rajskoj plaži će se održati turnir u ultimate frisbeeu, na kojem će sudjelovati oko 200 natjecatelja, rekao je Mušćo. ■■

Kako nastaju loparske plaže?

Za pješčane plaže kakve su u Loparu, najzaslužniji je specifični sastav tla. Iako malen, Rab je vrlo zanimljiv otok, između ostaloga upravo zbog raznovrsne vegetacije i sastava tla koji je u različitim dijelovima otoka - gotovo potpuno različit.

- U Loparu je tlo od lapora a plaže nastaju erozijom. Uslijed padalina voda nosi pijesak u more, a prirodne struje nanose ga na obalu, čime nastaju plaže, objašnjava Mušćo.

Priroda ponekad daje, ali ponekad i uzima. Loparani stoga posljednjih godina imaju problema s plažama, koje uspješno rješavaju.

- Sa specifičnim loparskim pijeskom imamo problema jer ga morske struje odnose u more. Strojevima i pumpama vraćamo ga nazad i do sada se to pokazalo kao uspješan način rješavanja problema. Plaže izvana ne nadopunjavamo, objasnio je Mušćo.

Dr.sc. Đulija Malatestinić

Rijeka

Razgovarala: Slavica KLEVA
Snimio: Petar FABIJAN

Primorsko-goranska županija i Turistička zajednica Kvarnera prepoznali su zdravstvenu industriju kao ključnu komparativnu prednost regije te potrebu da zdravstveni turizam postane prepoznatljiv regionalni brend, ističe doc.dr.sc. Đulija Malatestinić pročelnica Upravnog odjela za zdravstvo Primorsko-goranske županije

Kadrovski potencijal s ukupno 1800 zaposlenih u zdravstvenim ustanovama PGŽ značajan je i po prihodima poslovanja

Voditi zahtjevan i nadasve osjetljiv resor kao što je zdravstveni, biti na čelu Upravnog odjela za zdravstvo Primorsko-goranske županije znači na neki način skrbiti o zdravlju svih građana naše županije i nastojati osigurati sve uvjete za optimalnu zdravstvenu zaštitu, kaže na početku našeg razgovora pročelnica, dr. Đulija Malatestinić.

- Za mene to u prvom redu znači veliku odgovornost u nastojanju zadovoljenja u najvišem mogućem stupnju zdravstvenih potreba stanovništva kao jedne od osnovnih potreba u domeni socijalne sigurnosti. Znači i stalni profesionalni izazov obzirom na područje moje stručnosti, specijalizacije iz javno zdravstvene medicine, medicinske specijalnosti koja se bavi ocjenom zdravstvenog stanja stanovništva, kreiranjem javno zdravstvene politike i osiguranjem javno zdravstvenih intervencija, resursa i edukacije stanovništva. I na kraju, osiguranje svih uvjeta da ljudi mogu biti zdravi, znači sudjelovati u ispunjavanju misije javnog zdravstva, ističe dr. Malatestinić.

Nadstandardna razina zdravstvene zaštite

U Vašoj su domeni rada nadziranje i unapređenje kvalitete zdravstvene zaštite na otocima, Gorskom kotaru pa i na slabije naseljenim područjima. Što činite da tim stanovnicima olakšate život?

- Jedno od ključnih obilježja kvalitete zdravstvene zaštite je i dostupnost, prije svega organizacijska, financijska i naravno, geografska. Primjerice, liječnici obiteljske i dentalne medicine

imaju manji broj osiguranih osoba od optimalnog za ugovaranje s HZZO-om, epidemiološki timovi, timovi školske medicine i timovi za unapređenje mentalnog zdravlja Nastavnog zavoda za javno zdravstvo također, kao što i Zavod za hitnu medicinu osigurava na specifičan način popunu Mreže hitne medicine u dijelu pripravnosti na navedenim područjima. Ljekarna Jadran dodatno kadrovskim resursima osigurava dostupnost opskrbe lijekovima i ostalim medicinskim pripravcima u navedenim područjima. Sve navedene zdravstvene ustanove delegirale su upravljačke kapacitete i imaju posebne organizacijske oblike. Ispostave na području Gorskog kotara su u Delnicama, Vrbovskom i Čabru, na otocima Krku, Rabu, Cresu i Malom Lošinj čime se osigurava načelo supsidijarnosti. Za vrijeme turističke sezone Upravni odjel koordinira organiziranje i uspostavu pojačane zdravstvene zaštite obzirom na mnogostruko veći broj osoba koje boravi na području naše županije. I na razini sekundarne zdravstvene zaštite je značajno povećana dostupnost zdravstvene zaštite, osiguranjem rada različitih oblika specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite, interniste, psihijatra, fizikalne medicine, te uzimanje i dostava humanih uzoraka za mikrobiološke pretrage. Na području Gorskog kotara za potrebe prijevoza na hemodijalizu dodatno je osiguran još jedan tim sanitetskog prijevoza kako bi se ubrzao i olakšao transport pacijenata do Centra za hemodijalizu KBC-a na Sušaku. To sve predstavlja nadstandardnu razinu zdravstvene zaštite.

Sustav usklađen

Pratite i nadzirete rad zdravstvenih ustanova kojih ste osnivač. Kakav je stupanj usklađenosti tih ustanova na koje poteškoće najčešće nailazite prilikom nadzora?

- Županija je vlasnik i osnivač osam zdravstvenih ustanova: Doma zdravlja PGŽ, Nastavnog zavoda za javno zdravstvo PGŽ, Zavoda za hitnu medicinu PGŽ, Ljekarne Jadran, tri specijalne bolnice: Thalassotherapie Opatija, Thalassotherapie Crikvenica i Psihijatrijske bolnice Rab, te Lječilišta Veli Lošinj. Unutar zdravstvenog sustava PGŽ kojeg koordinira Upravni odjel za zdravstvo postoji visok stupanj uređenosti i moguće usklađenosti. Između ostalog, o adekvatnom praćenju funkcioniranja i poslovanja zdravstvenih ustanova prosuđuje se i na osnovu rezultata poslovanja. Sve zdravstvene ustanove

bilježe dobre rezultate financijskog poslovanja i stalnu likvidnost i solventnost, tako da Županija niti za jednu zdravstvenu ustanovu nije prenijela upravljačka prava na Državu prema Zakonu o sanaciji. Značajan je i kadrovski potencijal s ukupno 1800 zaposlenih u našim zdravstvenim ustanovama i značajnim prihodima poslovanja. S prošlogodišnjih 430 milijuna kuna značajno je premašen iznos Proračuna osnivača, Primorsko-goranske županije.

Za turističku sezonu povećan broj medicinskih timova

S obzirom na početak turističke sezone, kakva je dinamika pripreme svih resursa važnih za provođenje mjera da sezona bude "zdrava", kako za turiste tako i domicilno stanovništvo tijekom ljeta?

- Upravni odjel za zdravstvo PGŽ s Domom zdravlja PGŽ i Zavodom za hitnu medicinu PGŽ koordinirao je organiziranje pojačane zdravstvene zaštite u nadolazećoj turističkoj sezoni. Već je lani u turističkoj sezoni povećan ukupan broj turističkih ambulanti, broj timova i obujam radnog vremena na razini pojedinih turističkih ambulanti. Tako je u Ispostavi Mali Lošinj povećan broj turističkih ambulanti s četiri na ukupno pet, pa osim Malog Lošinja, Cresa, Nerezina, Martinšćice, organiziran je i rad turističke ambulante Unije. U turističkim ambulantama Krk, Baška, Mali Lošinj, Opatija i Rab povećan je broj medicinskih timova, a od ove godine uspostavljen je rad turističke ambulante Lopar. Ukupan broj medicinskih timova na razini svih ispostava u nadolazećoj turističkoj sezoni iznosi 23, za razliku od primjerice, 2013. godine kada je bilo 16 timova.

Pojačana je i služba hitne medicinske pomoći, Zavod za hitnu medicinu PGŽ organizirao je pojačanja u ispostavi Krk, Crikvenica, Cres, Mali Lošinj, Rab i Opatija te medicinsko osiguranje Autoceste Rijeka-Zagreb.

Osnivači Klastera zdravstvenog turizma

U kojoj je fazi pokretanje Klastera zdravstvenog turizma Kvarnera? Očekujete li da će pridonijeti razvoju i promociji ukupnog zdravstveno-turističkog proizvoda naše Županije?

- Klaster zdravstvenog turizma Kvarnera je pokrenut. Primorsko-goranska županija i Turistička zajednica Kvarnera prepoznali su zdravstvenu industriju kao ključnu komparativnu prednost regije te potrebu da zdravstveni turizam postane prepoznatljiv regionalni brend.

Kao ključna komparativna prednost, zdravstvena industrija definirana je Strategijom razvoja zdravstvene industrije Primorsko-goranske županije, strateškim dokumentom koji utvrđuje kontekst, viziju, prioritete i ključne mjere u razvoju zdravstva PGŽ za razdoblje od 2013. do 2020. godine. Istodobno je Turistička zajednica Kvarnera inicirala i pokrenula projekt brendiranja zdravstvenog turizma na Kvarneru pod marketinškim nazivom "Kvarner Health&Wellbeing". Oko tog projekta okupljene



Dr. Đulija Malatestinić: Sve zdravstvene ustanove bilježe dobre rezultate financijskog poslovanja i stalnu likvidnost i solventnost

su specijalne bolnice, lječilišta, poliklinike i klinike, ali i fakulteti te hotelske kuće i turističke agencije na Kvarneru, čime je objedinjena i aktualizirana ponuda zdravstvenog turizma. Lani je kroz ovaj projekt odrađena intenzivna zajednička promocija zdravstvenog turizma na Kvarneru. Time je proizvod zaživio i ostvareni su preduvjeti za osnivanje Klastera, te je njih 22 prihvatilo biti osnivačima Klastera zdravstvenog turizma Kvarnera: Centar za estetsku kirurgiju dr. Žgaljardić, Dentalna poliklinika dr. Jelušić, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu u Opatiji, Jadran Hoteli d.d. Rijeka, Jadranka d.d., Katarina Line, Klinički bolnički centar Rijeka, Lječilište Veli Lošinj, Medicinski fakultet u Rijeci, Mediteran Adria, Milenij Hoteli, My travel, Nastavni Zavod za javno zdravstvo PGŽ, Poliklinika Medico, Poliklinika Rident, Poliklinika Terme Selce, Specijalna bolnica za ortopediju i opću kirurgiju "Dr. Nemeč", Thalassotherapie Crikvenica, Thalassotherapie Opatija, Turistička zajednica Kvarnera, Dom zdravlja PGŽ te Klinika za ortopediju Lovran. ■■



Thalassoterapia Opatija među osnivačima Klastera zdravstvenog turizma





Nije lako postati barmen

oko nas

Rijeka

Udruga konobara i barmena Hrvatske, Rijeka

Napisao: Davor ŽIC
Snimio: Sandro RUBINIĆ

Ispiti koje kandidati moraju položiti prije dobivanja diplome nisu nimalo lagani. Moraju dobro upoznati više od 400 raznih pića iz čitavog svijeta, znati povijest svakoga od njih, kada i kako se poslužuje, ali i naučiti barem 80 osnovnih recepata za klasične koktele koji se na sličan način pripremaju bilo gdje u svijetu. Uz to, moraju kvalitetno ovladati i prezentacijom...

Čitava „šuma“ boca različitih pića iza leđa, „brdo“ recepata za miješanje pića u memoriji i „more“ ljudi koji se guraju pred šankom – u takvom stresnom „pejzažu“ svakodnevnog života hrvatskih barmena, konobara i drugih ugostiteljskih djelatnika, kao iskusni vodič već dvanaest godina služi Udruga konobara i barmena Hrvatske koja svoje sjedište ima u Rijeci.

- Naša najvažnija uloga je stručna edukacija barmena, iz koje polaznici odlaze s diplomom, ali i velikim znanjem, kao i mogućnošću njegove praktične primjene. Neobična je činjenica da u Hrvatskoj zapravo nedostaje kvalitetnih barmena, i lokali često ne mogu naći ljude čak i uz dobru plaću i uvjete rada. Zato mi često služimo i kao svojevrsni „posrednici“ između poslodavaca i barmena koji su završili naše edukacije – uz bazu sa stotinama imena možemo naći idealnu osobu za svakog poslodavca, a zahvaljujući dugogodišnjem iskustvu i povjerenju koje imamo kod vlasnika i voditelja ugostiteljskih objekata, možemo naći posao za praktički svakog tko je dobro savladao ono što nudimo na našim edukacijama. Udruga se može pohvaliti sa zapošljavanjem svih polaznika koji su završili edukaciju i ocijenjeni su s minimalno prosječnom ocjenom iz predavanja,



Osnovni posao barmena je izrada koktela i miješanih pića za šankom, ali on isto tako mora znati animirati goste atraktivnim programima

kazala je Ivana Jandrijević, event organizator udruge.

Udruga educirala više od pet stotina barmena

Ipak, proces od prvog ulaska „iza šanka“ do trenutka u kojem se s lakoćom „igra vatrom“ i bacaju boce iza leđa nije nimalo jednostavan.

- Intencija nam je da posao barmena u Hrvatskoj bude na određenoj razini, da se dovedemo do nekih standarda i razine kvalitete koja će ne samo zadovoljiti nego i oduševiti goste. Zato ispiti koje kandidati moraju položiti prije dobivanja diplome nisu nimalo lagani. Moraju dobro upoznati više od 400 raznih pića iz čitavog svijeta na kojima učimo pripremu koktela, znati povijest svakoga od njih i kada i kako se poslužuje, ali i naučiti barem 80 osnovnih recepata za klasične koktele koji se



Bacanje boca i flair show - na granici su žongliranja

na sličan način pripremaju bilo gdje u svijetu. Uz to, moraju kvalitetno ovladati i prezentacijom, jer osnovni posao barmena je izrada koktela i miješanih pića za šankom, ali isto tako mora animirati goste atraktivnim programima, bilo to bacanje boca i flair show u barovima i klubovima ili ugladenost i držanje te prezentacija pića u luksuznim hotelima, kazala je Jandrijević, objasnivši da je tijekom dvanaest godina postojanja udruga educirala više od pet stotina barmena, ali i drugih ugostiteljskih djelatnika, jer se bave edukacijom barista koji su „sommelier“ za kave“ te edukacijom osoblja unutar lokala i hotelskih kompanija.

Predsjednik udruge Zoran Lukić ujedno je i ambasador WFA (World Flair Association) za Hrvatsku, globalne mreže barmena diljem svijeta.

- Barmenska struka je jedan poseban segment ugostiteljstva koji konstantno napreduje i bavi se novim trendovima, potrebama i željama gostiju. Ugostiteljstvo i turizam nisu isto što su bili prije 10 godina i samim time potrebno je kontinuirano polaziti edukacije i pratiti novitete na što mi potičemo naše polaznike, članove i trenere predavače. Nastojimo svim našim polaznicima osigurati kvalitetno bazno znanje na kojem oni kasnije nastavljaju graditi karijeru kroz poslove i dodatne edukacije kako bi zadivili i oduševili sve goste.

Turistička slika države

Osim toga, nastavlja Lukić, u Školi barmena obrađuje se gradivo koje obuhvaća osnovna znanja o menadžmentu, kontroli zaliha te prodaji i marketingu kako bi svaki barmen shvatio posao osobe koja će mu biti nadređena. Želja nam je uvesti ih u svijet voditelja barova koji naposljetku mogu i



sami postati. Turistička slika države ovisi o kvaliteti radnika, o ulaganjima u njihova znanja i želji za napretkom. Trudimo se kontinuirano nadograđivati svoja znanja ali i ponude edukacija kako bi ga mogli prenjeti svakome tko je zainteresiran, objasnio je Lukić.

Ivana Jandrijević: Neobična je činjenica da u Hrvatskoj zapravo nedostaje kvalitetnih barmena, pa je u drugu često posrednik između poslodavaca i barmena koji su završili naše edukacije

Koktel: Love on the rocks

Sastojci: 2cl vodka, 2cl blue curacao, 2cl grenadina, 20cl orange juice

Izrada: Na dno čaše stavi se grenadinu i čašu napuni ledom, polako se dolijeva sok od naranče. Posebno treba „šejkati“ vodu, blue curacao i malo leda pa procijediti lagano kako se boje ne bi miješale. Preporuka je da se slamke stave u čašu prije nego što se uspješno naprave slojevi različitih boja.

More ljudi u barovima - to je svakodnevni stresni „pejzaž“ hrvatskih barmena i konobara



Odmah priko Učke

Općina s izvrsnim potencijalima, s indeksom razvijenosti od čak 114, s najvažnijim gospodarskim subjektom TE Plomin, koji osigurava čak 70 posto prihoda proračuna - za 2015. godinu on iznosi oko 29 milijuna kuna. „Prvi“ su u HR po proizvedenom Kw/stanovniku - naime, dva bloka TE Plomin proizvode dovoljno energije za čitavu županiju

Napisao: Davor ŽIC
Snimio: Sandro RUBINIĆ



Napisao: Davor ŽIC
Snimio: Sandro RUBINIĆ

More se, kao pukotina u gustom zelenilu što se spustilo sve do obale, u uskom „rezu“ uvuklo duboko u kopno. Mirna i zategnuta zeleno-plava površina zamrznila je desetak raznobojnih barčica vezanih uz kameni mul, a u staklastoj izmaglici uhvaćen je odsjaj prijepodnevnog sunca i visoki crveno-bijeli valjak koji se prepriječio na horizontu između tirkiznog mora i blijedoplavog neba. Dimnjak termoelektrane postao je prepoznatljiv simbol diljem Hrvatske, a ukoliko se realizira partnerstvo s japanskom tvrtkom Marubeni, i izvan njenih granica, te je po svojoj „slavi“, ali i doslovno, nadvisio gradić na susjednom brdu po kojem je energetska kompleks dobio ime – Plomin.

Prvo mjesto u koje se stiže „starom“ dužobalnom cestom nakon Mošćeničke Drage i table koja najavljuje izlazak iz Primorsko-goranske županije te ulazak u prostor Istarske županije posljednjih desetljeća postalo je poznato po proizvodnji električne energije, no njegova stoljećima duga povijest ispunjena je i brojnim drugim zanimljivostima.

Glagoljica iz 11. stoljeća

Danas mjestašce sa svega 125 stanovnika, „istarski parnjak“ susjednom Kumičićevu Brseču također sagrađeno na klisuri iznad morske obale, Plomin svoje godine broji još od antičkih vremena, kada je pod imenom Flanona bio municipalno središte čitavog područja. Na razdoblje u kojem je primorski gradić bio dio Rimskog carstva podsjećaju temelji nekadašnjih vjerskih objekata izgrađenih na

samom rubu brežuljka od morske obale udaljenog osamdesetak metara „slobodnog pada“. Miješanjem prvo ilirskih, a zatim i hrvatskih utjecaja, te postupnom promjenom strukture stanovništva, mijenja se i namjena građevina, a dominantnu poziciju zauzima katolička crkva s visokim romaničkim zvonikom što je „podbočio“ nebeski svod.

Svojevrsni spoj svih tih različitih kulturnih utjecaja predstavlja i Plominski natpis, jedan od najstarijih hrvatskih glagoljskih natpisa, uzidan na vanjskom zidu te crkve koja je ponijela ime po svetome Jurju. Ulomak iz 11. stoljeća, pisan oblom glagoljicom, prikazuje Silvana, rimsko-ilirskog boga flore i faune, uz staroslavenski natpis o autoru čiji je ključni podatak – njegovo ime – s vremenom izgubljen. Silvan je odjeven u antičku tuniku i u ruci nosi grančicu, a pretpostavlja se da su njegov lik mještani koji su Plomin naseljavali u srednjem vijeku preuzeli kao simbol Svetoga Jurja, čiji se blagdan slavi 23. travnja i simbolizira dolazak proljeća.

TE Plomin osigurava 70 posto prihoda proračuna

A proljeće danas u Plominu simbolizira turiranje motora, jer zavojita cesta s predivnim pogledom koja povezuje gradiće od Mošćeničke Drage do istarske unutrašnjosti jedna je od omiljenih destinacija ljubitelja vožnje na dva kotača, stoga je tijekom lijepih i sunčanih dana nemoguće pred malim hotelom smještenim na vidikovcu ispred Plomina ne vidjeti nekoliko parkiranih motornih „jurilica“. Cesta s „vjetrom u kosi“ kasnije ih uglavnom odvodi prema središnjoj Istri, i to preko mjesta Kršan, središta istoimene općine kojoj administrativno pripada i Plomin, te još 21 naselje – Blaškovići, Veljaki, Lazarići, Boljevići, Čambarelići, Kožljak, Jesenovik, Nova Vas, Šušnjeva, Letaj, Kostrčani, Lanišće, Zankovci, Polje Čepić, Zatka Čepić, Purgarija, Plomin Luka, Stepčići, Vozilići, Zagorje i Potpićan – u kojima ukupno živi oko 3.000 stanovnika.

- Ovo je općina s izvrsnim potencijalima, s indeksom razvijenosti od čak 114, što predstavlja



Ćiribirci

Dijalektu-j o parte de anostru kultura ši triba-l je vegljā. Dijalektu-j avē rād anošci korene. Odnosno – Dijalekt je dio naše kulture i treba ga čuvati, dijalekt je ljubav prema našim korijenima... Tako glasi zanimljiva misao izrečena na vlaškom jeziku, čije govornike Istrijani često nazivaju i – Ćiribircima. Po Vlasima ili Ćićima koji su naselili učkarske obronke na sjeveru Istre i Primorja, nazvana je i planina Ćićarija, a stigli su u ove krajeve bježeći pred Turcima prije šest stoljeća. Oko imena Ćiribirci postoji i zanimljiva priča, koja kaže da su mnogi Vlasi radili u riječkoj luci, i kada bi jedan drugom bacali vreće, vikali su „ćire bire“, odnosno – „drži dobro“, pa su ih kolege tim uzvikom uskoro počeli i oslovjavati...

Dominantnu poziciju u starom Plominu zauzima katolička crkva s visokim romaničkim zvonikom



U tromedi Plominskog zaljeva, Čepić polja i Sisola stvora se ugodna sredina u kojoj neće ništa nedostajati, u kojoj vlada mir i opuštajuća atmosfera, a koja je opet blizu svim važnim destinacijama

Plomin

Plomin je mjesto s dugom povijesnom pričom, koja započinje nekoliko tisućljeća prije naše ere, kada je na brijegu iznad velikog zaljeva izgrađeno prapovijesno naselje. Za vrijeme dok su njime gospodarili Liburni, Plomin se razvio u važno trgovačko središte, a nakon što su vlast u 2. stoljeću p.n.e. preuzeli Rimljani postao je središte čitave regije, pa se i cijeli Kvarnerski zaljev tada nazivao Plominskim. Vlast nad atraktivnim gradićem često se mijenjala – nakon Rimljana, Plominom su vladali Germani, Ostrogoti, Bizant, Langobardi, Franci, Mlečani, Talijani i Hrvati... Danas je malo ostalo od povijesnog sjaja ovog mjesta koje je još u 19. stoljeću bilo važna luka puna brodova i s direktnim linijama za Rijeku, Cres i Lošinj, a na činjenicu da je prije Drugog svjetskog rata u njemu živjelo više od 1.500 stanovnika danas podsjećaju tek mnoge ruševne građevine.

Energetski kompleks TE Plomin



omjer realnih prihoda proračuna i broja ljudi koji žive na području jedinice lokalne samouprave. Najvažniji gospodarski subjekt je TE Plomin, koji nam osigurava čak 70 posto prihoda proračuna koji za 2015. godinu iznosi oko 29 milijuna kuna. „Prvi“ smo u HR po proizvedenom Kw/stanovniku, šalu nastranu. TE Plomin, dva bloka, proizvodi dovoljno energije za čitavu županiju, a pik potrošnje uravnotežuje se prijenosom i razmjenom u EE sustavu, a po veličini prostora treća smo općina jer se prostiremo na 124 kvadratna kilometra, objašnjava načelnik Općine Kršan Valdi Runko.

Turizam sve važniji

Doista, prostor je jedan od najvažnijih resursa kojima raspolaže Kršan, i to ne samo kada se govori o njegovoj površini, nego i o apsolutno zadivljujućoj raznolikosti – uz Plominski zaljev i morsku obalu koja se uvukla duboko u kopno južnog dijela

Pogled na plodno Čepićko polje



Ulaz u stari Kršan



općine, bogato poljoprivredno zemljište Čepićkog polja u središtu te visoke planinske masive Učke na sjeveru, Općina Kršan zapravo predstavlja „Hrvatsku u malome“, spajajući na svom prostoru sve karakteristike koje našu zemlju čine poželjnom i jedinstvenom turističkom destinacijom. Turizam je i sve važnija gospodarska grana Općine Kršan.

- Turizam ima značajan udio u našem gospodarskom rezultatu, ali i u strukturi zaposlenosti koja zbog toga ima većim udjelom, karakteristike sezonalnosti. No, turistički razvoj našeg kraja tek se „zahuktava“ – imamo 1.000 hektara zaštićenog obalnog pojasa, atraktivne prirodne ljepote i idealan smještaj zbog kojeg smo ostali „izvan gužve“, ali opet „nadomak ruke“ svih većih središta – do Rijeke do Pule. U izradi je čak osam prostorno-planskih dokumenata za područje obalnog pojasa koje je sada potpuno

netaknuto, i imamo jako velik interes za turistički razvoj toga dijela naše općine. Zadnjih sedam, osam godina, a posebice od izmjena prostornog plana 2012. i 2013. godine imamo sve jači turistički zamah i izgradnju novih kapaciteta, najčešće objekata visoke kategorije, kuće za odmor, sa 4 i 5 zvjezdica, velika je potražnja za atraktivno uređenim ruralnim turističkim objektima, objašnjava Runko.

Mlijeko istarskih pašnjaka

Uz turizam i energetiku, važan kotačić u gospodarskom razvoju Općine Kršan ima i poljoprivreda, koja je zauzela svoju poziciju u samom centru općinskog prostora – Čepić polju. Rezultat rada brojnih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, kao i velikog pogona za proizvodnju mlijeka, svakodnevno kušaju i mnogi Riječani, Primorci i Gorani, budući da uglavnom s ovog



Plomin Luka utočište je ribarskim brodovima



U tvrtki Bio Adria imaju oko 1.150 grla i proizvode oko jedanaest tisuća litara mlijeka dnevno, koje prodaju riječkom PIK-u za Mlijeko istarskih pašnjaka

Općina Kršan je po veličini treća općina u Istri a prostire se na 124 kvadratna kilometra

Kršan

Stari grad Kršan u povijesnim je knjigama prisutan gotovo tisuću godina, a u „stvarnosti“ vjerojatno i duže od toga vremena. Uz Hum, spada među najočuvanije istarske kaštele, i smješten je na vrhu brijega ispod kojeg se danas razvilo novo naselje Kršan. Utvrđeni stari grad dijelom je obnovljen, a i danas u njemu ima života, stoga je jedna od značajnijih turističkih atrakcija ovog područja, koja vrlo „plastično“ može pokazati život gospode otprije pet ili šest stoljeća.

prostora dolazi poznato Mlijeko istarskih pašnjaka što ga proizvodi PIK Rijeka.

- Od obradivih površina veličine 1.500 hektara, pod ugovorima o privremenom korištenju ili trajnom najmu je čak 1.200 hektara. Oko Čepić polja ima petnaestak velikih obiteljskih gospodarstava, koja žive od poljoprivredne proizvodnje, i to pretežito stočarske proizvodnje. Otprilike 60 posto proizvodnje mlijeka u Istarskoj županiji stiže iz Općine Kršan, ističe načelnik Runko, koji je treći puta na čelnoj poziciji u općinskoj administraciji. Triput je biran za načelnika – početkom devedesetih godina, početkom dvijetisućitih te sada, sa mandatom od 2009. godine, kada je izabran kao nezavisni kandidat.

Izdaleka gledano, polje Čepić izgleda kao kakav „patchwork“, mozaik smeđih i zelenih ploha spojenih uskim vodenim putićima, koji se rasprostro po naizgled nepreglednom prostoru u samom podnožju učkarskih padina. Pogled izbliza pak otkriva neprekidnu radnu aktivnost – kosi se sijeno, brine se o „blagu“, odnosno životinjama, obrađuju se polja...

- Imamo oko 1.150 grla i proizvodimo otprilike jedanaest tisuća litara mlijeka dnevno. Sve to prodajemo PIK-u iz Rijeke, a stalno unaprijeđujem i poboljšavamo uvjete rada i proizvodnje, kazao je Marin Poropat iz tvrtke Bio Adria koja je zauzela velik dio od onih 1.200 hektara obrađivanog zemljišta. Ostatak imaju manja poljoprivredna



Turizam je sve važnija djelatnost - naročito se traže kuće za odmor

gospodarstva – često se proizvode proizvodi od mlijeka, koji se prodaju na lokalnim tržnicama, ali i u većim gradovima poput Pule i Rijeke.

Raznolikost ključna odrednica identiteta

A prije manje od stotinu godina sve to bilo bi nemoguće, budući da krave danas pasu na – dnu jezera. Čepićko polje sve do tridesetih godina prošlog stoljeća bilo je Čepićko jezero, čije su vode bile bogate ribama, posebice jeguljom i šaranom, a šaš i trstika na njegovim obalama bile su dom patkama, rodama, labudovima... Dramatično drugačiji krajolik od ovog današnjeg postao je i velik problem za lokalno stanovništvo zbog najezda malaričnih komaraca koji su uzrokovali bolesti i sijali smrt. No,



Kako vidim Općinu Kršan za desetak godina? Kao raznovrsno mjesto za pitomi život - načelnik Općine Kršan Valdi Runko

u borbi čovjeka i prirode pobjedu je na ovom mjestu izvojevala ljudska volja i um, zahvaljujući kojima je izgrađen 4,6 kilometara dug kanal kojim je voda preusmjerena prema Plominskom zaljevu. Jezero je isušeno 1932. godine, a već godinu ili dvije kasnije na njegovu su dnu izrasli prvi kukuruzi. Danas na njegovu nekadašnju prisutnost podsjećaju još samo uski kanali za navodnjavanje, koji su u sušnim ljetnim danima praktički lišeni vode.

Iznad plodne doline, cesta se uspinje prema

vrhu Učke, pod kojim je smještena Šušnjevice, koje s matuljskim naseljem Žejane povezuje jedinstveni, endemski jezik koji se nekada nazivao Istrorumunjskim, a danas se, ovisno o mjestu zove Žejanski ili Vlaški. U oba mjesta postoji još svega nekoliko desetaka izvornih govornika ovog jezika koji ne postoji nigdje drugdje na svijetu, stoga se skupina mladih entuzijasta odlučna u namjeri da svoju kulturu sačuvaju od zaborava prije desetak godina udružila u projekt Očuvanje vlašskog i žejanskog jezika. U taj su projekt sada uključene i najmlađe generacije, stoga nije neobično na Facebook-u kao modernom komunikacijskom alatu pročitati poruku „Verit-a proliće. ‘Puljići’ aru čuda lukru an vart“ o vrtičkoj skupini Ptičice iz Šušnjevice, koju će razumjeti svega stotinjak ljudi na čitavom svijetu...

Na tri raznolika reljefna područja, tri vrste povijesno-kulturnog naslijeđa, tri različita tipa proizvodnje – turizmu, energetici i poljoprivredi – temelji se i budućnost Općine Kršan koju načelnik Runko opisuje u svijetlim tonovima.

- Ta raznolikost ključna je odrednica našeg identiteta. Kako vidim Općinu Kršan za desetak godina? Kao raznovrsno mjesto za „pitomi“ život, u kojem svatko može pronaći nešto, iz svoje osobnosti, za sebe. U toj tromeđi Plominskog zaljeva, Čepić polja i Sisola stvara se ugodna sredina u kojoj neće ništa nedostajati, u kojoj vlada mir i opuštajuća atmosfera, a koja je opet blizu svim važnim destinacijama, zaključuje načelnik Runko. ■■



Općina Kršan ima 1.000 hektara zaštićene obale, a u izradi je čak osam prostorno-planskih dokumenata za područje tog obalnog pojasa koje je sada potpuno netaknuto. Velik je interes za turistički razvoj tog dijela općine

Pogled izbliza na Čepićko polje otkriva neprekidnu radnu aktivnost – kosi se sijeno, brine o blagu, obrađuju se polja...



Napisao: Boris PEROVIĆ
Snimio: Damir ŠKOMRLJ

Lučica puna trofeja u sjeni stadiona

Lučica ispod stadiona na Kantridi dom je vrsnih ribolovaca, čiji su uspjesi popunili trofejne vitrine Sportsko ribolovnog društva Kantrida. Taj je sportski kolektiv među najuspješnijima u Hrvatskoj, praktički svake godine njegovi članovi dokazuju da im riba uvijek grize, na svim natjecanjima na kojima sudjeluju. I to ne bilo kakva riba, već ona koja će im donijeti medalje sa županijskih, državnih, svjetskih prvenstava...

Krajem prošle godine SRD Kantrida postala je bogatija za tri naslova državnih prvaka – seniori Arsen Radinović i Marko Pribanić okitili su se zlatom u ribolovu s obale, pritom je Pribanić dodao i pojedinačno najsajnije odličje, dok su se Karlo Nadarević i Adam Penavin pokazali najuspješnijim juniorima, ribolovcima do 21 godine, u lovu iz brodice.

- Osvojili smo naslov u Primoštenu, u konkurenciji



Adam Penavin, Karlo Nadarević, Marko Pribanić i Arsen Radinović

Sportski kolektiv SRD Kantrida među najuspješnijima je u Hrvatskoj a praktički svake godine njegovi članovi dokazuju da im riba uvijek grize, na svim natjecanjima na kojima sudjeluju. I to ne bilo kakva riba, već ona koja će im donijeti medalje sa županijskih, državnih, svjetskih prvenstava...

24 najbolja seniora koji su se plasirali na državno prvenstvo nakon održanih nižih natjecanja. Čak polovica svih ribolovaca na prvenstvu bili su reprezentativci, s obale ili iz barke, tako da je trebalo zaista mnogo truda da uspijemo pobijediti – objašnjava Radinović.

Na dalekoj obali Portugala

Prema rezultatima državnog prvenstva slaže se sastav reprezentacije. Tako je Pribanić kao pojedinačni prvak izbio na svjetskom prvenstvu što će se u krajem studenog održati u Portugalu.

- Spremam se pomalo za nastup, ali prave pripreme bit će tek na licu mjesta, jeer će se loviti na Atlantskom oceanu, na dugim pješčanim plažama, s velikim razlikama plime i oseke. Uvjeti će biti drugačiji od onih na koje smo navikli, pa se teško i možemo unaprijed pripremiti na to što nas čeka. Putovat ćemo tjedan dana prije natjecanja, to nije dovoljno za prilagodbu, ali nemamo novaca za ići još prije. Konkurenti koji su navikli na tamošnje uvjete bit će u prednosti u odnosu na nas koji cijeli život lovimo na stijenama – govori Pribanić koji je pojedinačni prvak Hrvatske već bio 2008. godine u Makarskoj, dok je Radinović dvaput bio u toj ulozi, 2003. na Braču i 2005. u Primoštenu.

- Nas dvojica smo bili i pojedinačni svjetski prvaci u mlađim kategorijama, do 21 godine, ja u Marseilleu, Marko u Danskoj, to je bilo s brodice. U seniorskoj konkurenciji osvojili smo nekoliko ekipnih svjetskih medalja. Ja imam među seniorima jedno srebro i dvije bronce. I Marko je bio na nekoliko svjetskih prvenstava, ali među seniorima nije osvojio medalje, najbolji plasman mu je peto mjesto – nastavlja Radinović.

Koliko je u ribolovu bitan faktor sreće?

Mlade nade Kantride, Karlo Nadarević i Adam Penavin, državnim naslovom okitili su se prošlog listopada na prvenstvu u Salima na Dugom otoku.

- Bili smo najbolje plasirani dvojac u konkurenciji do 21 godine, dok sam ja pojedinačno bio šesti, a Adam deseti. Šteta što nismo uspjeli ući u reprezentaciju, meni je pobjegla za samo jedno mjesto budući da se za ulazak gledaju pojedinačni plasmani. Ove godine su dvojica U-21 reprezentativaca otišli u seniore, pa se nadam da ću uspjeti izboriti nastup na svjetskom prvenstvu za 2016. godinu, koja je meni izlazna godina u ovoj kategoriji, Adam ima pred sobom još dvije godine staža u U-21. U Županiji smo redovito među najboljima, tako da plasman na ovogodišnje prvenstvo Hrvatske u Vrsaru nije bio upitan. U državnim okvirima smo u svim kategorijama stalno pri vrhu, pa je tako Adam bio državni prvak u konkurenciji do 16 godina prije dvije godine – iznosi Nadarević i odaje „recept“ uspješnog ribolovca:

- Svi klupski uspjesi dolaze s radom, uz puno odricanja. Kažu da u ribolovu rezultat donosi jedna trećina oprema, jedna trećina sreća i jedna trećina znanje. Ima tu puno faktora, ja čak sreću ne bih ubrajao kao toliko važnu jer mislim da ne može



Radinović: Za ribolov s obale potreban je širok repertoar opreme

baš svatko biti uspješan bez puno znanja o tome. Tek kad se svi faktori sklope zajedno, čine mozaik koji onda može funkcionirati u praksi.

Klub s Kantride će ove godine organizirati prvenstvo Hrvatske, početkom listopada, za seniore i seniorke. Jedno područje ribolova će biti Costabella, a drugo vjerojatno u krčkom akvatoriju, oko mosta. Prvenstvo iz brodice bit će u Vrsaru u studenom.

Ribolovci SRD-a Kantrida redom su univerzalci, love i s obale i iz barke, nisu specijalizirani samo za jednu disciplinu na natjecanjima. Uspjeha imaju, praktički svake godine neki njihovi predstavnici izbore državna prvenstva u objema disciplinama.

- Razlika između ribolova s obale i iz barke je u opremi, u štapovima, u vrstama predveza. Za ribolov s obale potreban je širi repertoar opreme, a za lov s barke oprema je malo jednostavnija. U ribolovu s barke prednost je što se može mijenjati lokacija, a na obali se najviše može premještati dvadesetak metara. Na barci je područje lova, ograničeno plutačama, obično dosta veliko – objašnjava Radinović. Dodaje da je trenutno u klubu desetak aktivnih natjecatelja te da imaju i školu ribolova koju vodi Vlado Naglič i koju trenutno polazi 5-6 budućih ribolovaca.

Više od 400 članova

Uspješni ribolovci ŠRD-a Kantrida tvrde da ribu love vrlo malo izvan natjecanja, tek ponekad u slobodno vrijeme. Natjecanja koja su dosta česta služe im i kao trening za jača iskušenja. Međutim, jako puno vremena posvećuju pripremanju predveza, što ističu vrlo bitnim dijelom ribolova.

- Znamo s barkom otići do Cresa, a s obale lovimo u lokalnom akvatoriju, znači od Kantride do Preluka. Tu lovimo sitnu ribu, kneza, bobu, arbune, na Cresu bude i krupnije ribe, od pola kile na gore. S obale se na natjecanjima boduje riba dulja od 10 centimetara, kad se lovi s barke mora imati najmanje 15 centimetara, ali treba poštivati i zaštitu riblje mladi. Znači, neke ribe su zakonom zaštićene i one imaju posebne mjere nakon koje su validne. Tako, primjerice, orada mora imati 20 centimetara, fratar i pic 18, arbun 15. Ovisi o ribolovcu kako će postupiti s ribom ako nije validna, ali mi obično one manje bacimo nazad u more, da nam ne zauzimaju mjesto, a one za koje



procijenimo da su validne ostavljamo u kanti – kaže Radinović.

Klupske prostorije su zadnjih godinu-dvije dosta uređene, a obnovljen je i lukobran oko lučice. Upravo je koncesija na lučicu i prostor oko nje baza za glavni izvor prihoda kluba, uz ugostiteljski objekt u sklopu lučice.

- Klub se većim dijelom financira od svoje djelatnosti, od kafića i iznajmljivanja vezova, jer od grada dobivamo tek neznatnu financijsku potporu. S time što dobijemo od grada ne bismo uspjeli ići na sva natjecanja, plaćati kotizacije, troškove putovanja ni nabavljati opremu. Normalno, i ovako svaki natjecatelj mora sam sebi nešto kupovati, uz ono što nam klub pokriva. Ukupno imamo više od 400 članova, nemaju svi vez ni svoje plovilo u lučici koja ima oko 200 vezova. Uprava nam je vrlo aktivna, ima nas ukupno deset članova u Izvršnom odboru. Predsjednik je Fulvio Cuomo, tajnik Marijan Penavin, koji je isto natjecatelj, a blagajnica Maria Vlacich – završava Radinović priču o uspješnim ribolovcima ŠRD-a Kantrida. ■■

Rezultat u ribolovu donosi jednom trećinom oprema, jednom trećinom sreća i jednom trećinom znanje - Karlo Nadarević



Mlada nada Adam Penavin

Restoran Lovorka
Rujevica 6, Rijeka
Tel. (051) 260-244
E-mail: info@grill-lovorka.hr
Web: www.grill-lovorka.hr



Napisao: Davor ŽIC
Snimio: Sandro RUBINIĆ



Sašo Spasovski za roštiljem: Moja je filozofija da o hrani ne treba puno pričati, nego je valja kušati

Jelovnik riječkog restorana Lovorka djeluje kao kompilacija „najvećih hitova“ kolektivnog gastronomskog naslijeđa balkanskih prostora – između Adamovog rebra i zarebrnika odnosno ombola svoje su mjesto našli „klasići“ prehrane čitave regije, i pojmovi kao što su makedonsko meze, hrvatska peka ili leskovački voz. Stoga nije preuzetno kulinarsku priču s Rujevice nazvati – regijom na tanjuru, ili najboljim od Balkana usred Primorja.

- Najpoznatiji smo po pravom leskovačkom roštilju, i jelima od mesa nastalim po tradicionalnoj recepturi uz elemente makedonske prehrane, kaže Sašo Spasovski koji posljednjih 11 godina vodi ovaj restoran u sklopu sportsko-poslovnog kompleksa Lovorka Kukanić. Sam restoran ima nešto dužu tradiciju, koja se mjeri u desetljećima, no s dolaskom posljednjeg vlasnika od poznatog imena stvorena je gastronomska institucija izgrađena na ljubavi prema dobroj hrani, ali i apsolutnoj posvećenosti gostu i pripremi jela.



Festival s roštilja i makedonsko crno



Makedonsko meze poslužuje se prije glavnog jela

Najveći gastronomski hitovi Balkana

Specijaliteti kojima se Lovorka ponosi spadaju među „opća mjesta“ gastronomske kulture balkanskih prostora, ali pripremljena uvijek na poseban način zbog kojeg Spasovski svojim gostima „mirne duše“ može poručiti da takva jela neće imati prilike probati nigdje drugdje



Gravče na tavče

- Trudimo se da svaki dio naše ponude bude savršen, da našim gostima pružimo najbolje moguće iskustvo. Zato sve radimo sami – od mesa preko lepinje do slastica. Imam posebnu recepturu za spravljanje mesa koju ne zna nitko drugi, i posebne recepte za sve naše specijalitete koji se temelje na tradicionalnim receptima po kojima je hranu spravljala i moja baka, govori Spasovski koji se doista uključuje u sve dijelove rada u restoranu, stoga ga nije rijetkost pronaći i za roštiljem.

Specijaliteti kojima se Lovorka ponosi spadaju među „opća mjesta“ gastronomske kulture balkanskih prostora, ali pripremljena uvijek na poseban način zbog kojeg Spasovski svojim gostima „mirne duše“ može poručiti da takva jela neće imati prilike probati nigdje drugdje. Među njima su Djevojački san – meso punjeno kajmakom, Dimljena vješalica odnosno svinjski vrat, odvojen od kosti, rasječen po dužini i prodimljen na dimu pa potom pečen na roštilju, Gravče na tavče ili zapečeni grah tetovac sa slaninom i crvenim lukom začinen slatkom i ljutom paprikom, uvijači i uštipci i druga jela s roštilja čiji spomen pravim gurmanima izaziva zazubice, ali i kompliciranija jela poput peka, koljenica i odojka sa ražnja, kao i fantastične slastice: tufahije i baklave iz vlastite proizvodnje.

- Naš je jelovnik sastavljen od uvijek svježeg mesa i biranih namirnica, prokušanih kućnih recepata i naše velike ljubavi prema pripremi hrane, ali rado ćemo ispuniti i želje gostiju koje se ne nalaze na njegovim stranicama. Vjerujem da gosti cijene

takav pristup, jer nam se često i rado vraćaju i doista imamo brojne stalne posjetitelje kojima pripremamo upravo „njihova“ jela, govori vlasnik restorana Lovorka, koji usprkos iznimnoj posvećenosti hrani i velikom znanju, o svojim jelima izbjegava govoriti. Naime, njegova je filozofija da o hrani ne treba puno pričati, nego je valja kušati. Jer tko kuša Lovorkine specijalitete, teško će naći adekvatne riječi da ih opiše i o njima govori. ■■

Restoran ima dužu tradiciju, koja se mjeri u desetljećima, a s dolaskom posljednjeg vlasnika od poznatog imena stvorena je gastronomska institucija

Makedonsko meze

Lagano predjelo od svježeg povrća, povrća sa žara, svježeg i pohanog feta sira te pilećih „prštića“ pečenih u korici od sezama. Od povrća može uključivati gljive, papriku, pomidor, krastavac, tikvice, i druge dodatke koji se mijenjaju ovisno o sezoni i preferencijama gostiju. Poslužuje se prije glavnog jela, „da se malo zamezi“.



Mi smo samo jedan sasvim slučajan svemirski trenutak

Nikad nismo stvarali radi brojeva, niti smo bili poput strojeva. Znali smo da je ljubav neuništiva makar nitko nikad njoj ne svjedočio. I stoga je potpuno jasno da će se o Putokazima najviše pisati i da će se raspravljati u krugovima kritičara kao vrlo važnoj glazbi onda kada Putokaza na sceni više ne bude

Razgovarao: Boris PEROVIĆ
Snimio: Damir ŠKOMRLJ

Oni su jedinstvena pojava na glazbenoj sceni Hrvatske. Ne podilaze općem trendu stvaranja za brzu konzumaciju. Krasi ih izniman profesionalizam i maksimalna predanost ideji koja umjetnički doživljaj iz glazbenog proširuje u opći. Tijekom tri desetljeća zajedništva, udružili su se u igri i stvaralačkom činu, energijom svojih glasova, instrumenata njihovih kreposnih duša. Njihovu višeglasnu izvedbu prati plesno-scenski pokret pjevača, a na njihovih dvanaest nanizanih albuma i jednom DVD-u ima glazbe s potpisom Beatlesa, tema iz filmova i mjuzikala, hrvatskih etno-tema, autorskog world musica, trip-popa, elektro-popa, a capella istupa...

Sve su to rečenice kojima se na svojoj web stranici predstavlja riječki glazbeni fenomen, koji je prije tri desetljeća i godinu dana započeo kao mješoviti zbor, a od 2003. godine djeluje kao ženska vokalna skupina. Jednom riječju – to su Putokazi.

1

Nastali su 1984. godine. Rođendane slave 22. veljače. Što se to dogodilo tog dana, 22. veljače 1984. godine, odnosno tko je i kako (i zašto) postavio prije više od tri desetljeća Putokaze i tako usmjerio čak deset riječkih pjevačkih generacija, odnosno više od 400 pjevača i pjevačica, pitamo Mirandu Đaković, utemeljiteljicu i voditeljicu.

- Dogodio se život i stvaranje, dogodila se ljubav jednostavne i neponovljive kreacije. I nismo planirali slavljenje tridesetogodišnjih rođendana...

2

Putokazi su uvijek bili putokaz drugačije glazbe, glazbena alternativa, istraživalo se i evoluiralo, svaka generacija predstavljala je novi izazov – novi ljudi, novi projekti... Biste li mogli odgovoriti na stereotipno novinarsko pitanje koja je generacija Putokaza bila najbolja, koja Vam je srcu najdraža?

- Gledajući u foto album s fotografijama tog tridesetjednogodišnjeg bića, vidimo da biće u različitim razdobljima izgleda drukčije iako se radi o istoj osobnosti provučenoj kroz prostor i vrijeme. I čini se nemoguće odrediti najdraži zaustavljeni trenutak odnosno najdražu zaustavljenu generaciju Putokaza.

3

Za Putokaze će jedni reći da je „jedan od stupova riječke glazbene scene“. Drugi će govoriti o „glazbenoj školi koja je odgojila vrsne glazbenike i svestrane umjetnike“. Treći će spominjati „glazbenu obitelj“. Četvrti će reći da su „Putokazi“ više od skupine glazbenika – da je to filozofija, način razmišljanja... Što su Putokazi za Mirandu Đaković?

- Mogli bismo u nedogled nabrajati laskave epitete koji se obično dodjeljuju kada postoji mjerljiv opseg dosega. Međutim, istina je da su Putokazi samo jedan sasvim slučajan svemirski trenutak u kojem nitko nema pravo biti ni prvi ni posljednji, ali smije sazrijevati u spoznaji da je mali, ali važan dio cjeline.

4

Prošla je godina za Putokaze bila slavljenička. Obilježena je nizom koncerata, albumom „Porculan“ te „Vremenskom kapsulom br. 30“, a kruna svega bilo je okupljanje svih generacija u HKD-u na Sušaku, koje je kratkometražnim filmom „(U)lice putokaza“ ovjekovječila Marta Ožanić. No, „Putokazi“ ne slave samo „okrugle“ rođendane – proslavili ste i 11. pa 22...

Ovogodišnji, 31. rođendan, obilježili ste premijerom spomenutog dokumentarca i radijskom, televizijskom i internetskom premijerom nove verzije pjesme s kojom je sve počelo – „Ružica (nova)“. Za Putokaze kažu da su avangarda i to ne samo u umjetničkom smislu. Otkud crpите ideje, inspiraciju i energiju, i to već tri desetljeća?

- Imam jednu neotkrivenu tajnu. Postoji mala škrinjica ispunjenih želja u kojoj sa sumrakom pohranim neriješenu misao koja je do jutra, tijekom proteklih trideset i jednu godinu, uvijek pronasla rješenje. I nemojte pitati gdje je skrivena, ljubomorno je čuvam za sve koji vole Putokaze.

5

Želi li se tri desetljeća Putokaza opisati brojkama, popis je poduži: 13 nosača zvuka (12 albuma i DVD), više od 853 nastupa i koncerta, 25 gostovanja – od Trsta do dalekog Japana, 65 sudjelovanja u kazališnim predstavama, dvije vlastite kazališne predstave, 21 sudjelovanje u kompilacijama i projektima ostalih izvođača, dva predstavljanja na Eurosongu – u Irskoj gdje je Put nastupio 1993. godine s „Don't Ever Cry“ i E.N.I. 1997. godine s „Probudi me“... Zatim su tu nagrade: 18 prvih festivalskih nagrada, tri Porina i tri nominacije za ovu nagradu, dvije nagrade Grada Rijeke i Iani Status – nagrada Hrvatske glazbene unije za izniman doprinos hrvatskoj glazbi. Već te brojke svjedoče o, kako je negdje zapisano, „velikoj glazbenoj priči“, riječkoj, ali i hrvatskoj. Za Vas kažu da ste „umjetnička voditeljica s vizijom“. Kakva je Vaša vizija budućnosti Putokaza, sadašnje, ali i novih generacija koje tek dolaze?

- Kada netko poput vas složi brojčanu mjeru našeg postojanja, to nas poput Amora sa strelicom lukavo zavodi, skrivajući svu onu bol i suze u kojima se kupamo svo ovo vrijeme, neshvaćeni od većine. Stoga poštujemo da je neugodu našeg iskrenog nedoživljavanja najlakše prikriti brojevima koji su uistinu dojmiljivi, a mi nikad nismo stvarali radi brojeva, niti smo bili poput strojeva. Znali smo da je ljubav neuništiva makar nitko nikad njoj ne svjedočio. I stoga je potpuno jasno da će se o Putokazima najviše pisati i da će se raspravljati u krugovima kritičara kao vrlo važnoj glazbi onda kada Putokaza na sceni više ne bude. A vizija? Zna li itko kako li će se sutra zvati i u kojem će se svom životu probuditi?

Miranda Đaković:
Nagrade i brojke skrivaju
svu onu bol i suze u kojima
se kupamo svo ovo vrijeme,
neshvaćeni od većine

Napisao: Boris PEROVIĆ
Snimio: Damir ŠKOMRLJ

Nakon Beograda i Ljubljane, u Zastenicama, malome mjestu u Općini Čavle ispod Grada Grobnika, od 1959. godine djeluje klub atletske gimnastike Sportman kojeg je osnovala skupina sportskih zanesenjaka, predvođena Zlatkom Grabarom

Zdravi grobnički duh u zdravom tijelu

Pitanje za milijun kuna moglo bi glasiti: gdje su osnovana prva tri bodybuilding kluba u bivšoj državi? Za Beograd i Ljubljanu još bi se i pretpostavilo da će biti u tom krugu odabranih, ali da su među njima Zastenice, to bi teško netko odgonetnuo. A upravo u ovome malome mjestu u Općini Čavle, ispod Grada Grobnika, još od 1959. godine djeluje klub Sportman kojeg je osnovala skupina sportskih zanesenjaka, predvođena Zlatkom Grabarom koji je do današnjih dana ostao alfa i omega ovog vrijednog kolektiva.

Kako je došlo od toga da je na Grobnišćini niknuo klub vježbača s utezima? Za sve je „kriv“ glumac i prvak u bodybuildingu Steve Reeves koji je na Grobničkom polju krajem pedesetih godina snimao film „Bijeli đavo“ i čije je mišićavo tijelo želio „preuzeti“ tada 13-godišnji Grabar.

- Mi djeca smo svakog dana odlazili gledati snimanje, bila je to atrakcija. Zadnju scenu nikad neću zaboraviti, tukli su se na brdu i došli do dna gdje je sada pista i film završava kako Steve Reeves pobjeđuje. A jedan susjed je bio na omladinskoj radnoj akciji, gradili su autoput, i rekao nam da su tamo nešto vježbali. Onda smo mi uzeli pralicu, dugački štap za vađenje kamenja, i s tim smo vježbali. Koristili smo i cokove za cijepanje drva nabijene na željeznu šipku, betonom su se punile limenike i unutra stavljale željezne šipke, poslužili su nam stari kotači vagona i sve vrste zupčanika koji su podsjećali na utege – sjeća se Grabar početaka vježbanja u Zastenicama.

Teški počeci u štali i uz "culturu fisicu"

Dječaci na Grobniku u to doba nisu znali kako vježbati, koje vježbe prakticirati, imali su samo



Žene su vrlo aktivne u klubu

dobru volju za vježbanjem. Nije bilo nikoga tko bi im mogao pokazati što raditi, a nije bilo ni dostupne literature.

- Sami smo otkrivali kako treba dizati teret, za jačanje pojedinih dijelova tijela. Ja sam kod kovača kod kojeg sam radio kao šegrta našao talijansku brošuricu „Cultura fisica“, to su bile prve novine s takvom tematikom, on ih je donio iz Italije. Dugo sam gledao u to, vrtio se oko tih novina i jednom sam ih – „posudio“. Onda smo unutra našli puno vježbi, bilo nam je jako korisno. Nisam mu tu brošuricu nikada vratio, bila nam je kao suho zlato. Snalazili smo se kako smo mogli, kasnije smo nabavljali razne časopise, najviše talijanske, njemački su malo kasnije počeli. Bili su tu trenirati neki njemački



treneri i druge godine kad su opet došli donijeli su nam pun bunker časopisa i trenirke.

U počecima nije bilo teretane gdje bi trenirali, pa je mladim vježbačima u početku prostor za rad bila okolica Rječine i svaka ravnicu u blizini kuće. No, problem je bio gdje se smjestiti po ružnom vremenu i zimi.

- Kad više nismo mogli biti vani, dao nam je moj otac na korištenje štalu ispod naše kuće. Kasnije smo premjestili vježbaonu u zgradu preko puta, gdje je i danas klub. Sami smo betonirali, žbukali. Blokete su nam dali u Betongradu budući da su nas poznavali, uskočila je i mjesna zajednica koja nam je kupila trenirke, majice, tenisice jer je na nas mogla uvijek računati. Tu je bilo pedesetak dečki, čistili smo primjerice cestu pred proslavu Prvog maja u Gradu Grobniku, radili pozornicu. Mi smo pomagali njima, oni su nama. Predsjednik mjesne zajednice je vidio da se ozbiljno bavimo sportom i onda nas je povezo sa SOFKA-om, počele su novine pisati o nama, ljudi su malo-pomalo doznali što se tu događa.

Svaki dinar u opremu i utege

Kasnije, SOFKA nam je dala dotaciju da se napravi kupaona, a meni su platili semestar na Fakultetu za fizičku kulturu, da steknem znanje kako raditi s djecom u klubu, kaže Grabar. Mjesna zajednica nam je znala platiti troškove puta na natjecanja. Ja sam u Trstu kupovao trenirke i majice, kod nas nije bilo nekog izbora. Natpis „Sportman Zastenice“ smo ručno stavljali na majice. Kad se pista otvorila, radili smo na blagajni, čistili smo, svaki dinar smo ulagali u opremu i utege, šipke smo nabavili iz Slovenije i Austrije. Ni danas nije lako, moramo se snalaziti budući da novac od općine nije ni blizu dovoljan za aktivnost kluba.

Odakle ime klubu? Mora se priznati da je zaista posebno, odskače od uobičajenih imena sportskih

Sportman je klub sportskih zanesenjaka



Željeli smo biti kao Steve Reeves, glumac i bodybuilder koji je glumio Herkulesa



Zlatko Grabar, alfa i omega zasteničkog Sportmana

Prvi rekviziti i utezi



Najvažniji uspjeh kroz 56 godina djelovanja je protivljenje bilo kakvim stimulativnim sredstvima



Monografija Sportmana i knjiga o vježbanju

Zlatko Grabar je autor monografije Sportmana, izdane povodom 50. obljetnice postojanja kluba 2009. godine, te knjige „Umijeće vježbanja“ koja je svjetlo dana ugledala 2014. godine.

- U izdavanju knjiga pomogli su mi Općina Čavle i Primorsko-goranska županija čija Zajednica sportova nam svake godine dodjeljuje sredstva, ovisno o natječaju. Oko knjige mi je puno pomogao Klaudio Aničić koji je napravio sve oko prijeloma stranica i obrade fotografija.

Pomogao mi je i naš bivši predsjednik Josip Pahljina koji je bio direktor Bimonta i još puno dobrih ljudi koji su pridonijeli tome da je knjiga nastala i što je bila promovirana. Promocije obiju knjiga bile su vrlo emotivne, bilo je sigurno 200 ljudi, naše članice su se i ovdje istakle, ispekle su kolače, za sve se pobrinule.

Profesor Marijan Ložar, koji je bio prvak Jugoslavije u dizanju utega, je plakao dok je držao govor. A predsjednik kluba Ivica Bižaca, on je inače bojničnik, naučen je govoriti, stao je s govorom nakon nekoliko minuta, ni on više nije mogao govoriti koliko su ga emocije svladale.

udruge u našem kraju, vezanih uz geografske pojmove ili pripadnost nekom lokalitetu.

- Nas desetak smo razmišljali kako bismo nazvali klub. Razmišljali smo o nekom stranom imenu, pa Sport, pa Man, iako bi danas bilo ljepše dati ime Grobnik ili Zastence. No, u to doba nam to nije nekako zvučalo, a Grobničan nismo mogli nazvati klub kad je već postojao nogometni. Onda nam se Sportman, kao sportski čovjek, činilo nekako najjednostavnije. Do pred nekoliko godina mi smo u svom nazivu imali „klub atletske gimnastike“. I onda kad smo morali mijenjati statut, došli smo ga predati u Županiju, a tamo nam govore da nisu nikad čuli za „klub atletske gimnastike“ i nije pomoglo što smo govorili da mi pod takvim nazivom nastupamo već nekoliko desetljeća. I onda su nam sugerirali da stavimo Bodybuilding klub Sportman.

Žene u klubu

Prije 40 godina u Sportmanu su počele trenirati i žene, što je u to doba bilo nezamislivo, pogotovo u maloj sredini kakva je Zastence. I prije toga je bilo problema s nekim vježbačima koje roditelji nisu puštali na treninge, pa su ih morali skrivati iza zaključanih vrata teretane. Nije se znalo za druge sportove osim nogometa, tu je postojao samo Grobničan. Danas već neke žene vježbaju punih 40 godina, među njima je i Grabarova supruga Nikolina koja je mužu uvijek pružala podršku. Gledala je treninge i željela je i ona početi vježbati.

- Taman sam rodila našu drugu kćer, dobila sam u trudnoći dvadesetak kilograma i željela sam smršaviti. Mahala sam s rukama u sobi i gledala ih dolje u vježbaoni. Počela sam trčati kad bi se smračilo, da me susjedi ne vide. Imala sam trenirku i iznad nje suknu koju sam držala gore da mi ne smeta. Onda kad bi netko naišao, povukla bih trenirku i spustila suknu da se ne vidi da treniram – govori gospođa Grabar o počecima ženskih treninga. Danas su žene vrlo aktivne, redovito postoji grupa rekreacije od 15-20 članica koje stalno treniraju i uživaju u istinskom obiteljskom ozračju u klubu.

Nema šanse da uzimamo steroide

Članovi Sportmana su se često s natjecanja vraćali ovjenčani medaljama i peharima. Grabar ističe najvažnije uspjehe kroz 56 godina djelovanja, ali i svoje protivljenje bilo kakvim stimulativnim sredstvima.

- Ja sam svojedobno bio treći senior u bivšoj državi u bodybuildingu, bio sam najjači u disciplinama snage. Imali smo juniorske prvake države, Marijana Semiona i Milana Žeželića. U disciplinama snage na studentskom prvenstvu u Beogradu Slavo Čaval je bio prvak u benchu, a Boris Semion je isto bio prvak u svojoj kategoriji. To su bili mladi dečki, ali



U financiranju i nabavci opreme u klubu se snalaze na razne načine budući da novac od općine nije ni blizu dovoljan za aktivnosti kluba

kad su počeli ti steroidi i anabolici, mi u tome nismo željeli sudjelovati. U ono doba smo imali zašto se pripremati i natjecati se, ali sada se nema smisla forsirati bez dodatne ishrane, bez 10 ili 15 tisuća kuna mjesečno. Tako smo kroz godine postali više klub rekreacije nego natjecateljski klub. Ja toj djeci sigurno neću govoriti da nešto uzimaju, najvažnije je da ona vježbaju, a kad budu punoljetni neka rade što ih je volja. U klubu nikad nismo imali nikakve dopunske prehrane, nikakva sredstva za jačanje. Ja sam pio po pet litara mlijeka na dan, domaći putar, škorup, jaja, pancetu, šniceli, grobničku palentu. Danas puno sportaša nešto uzima, ja to nisam nikad dozvoljavao. Naš klub je za zdravo tijelo i zdrav duh.

Sportaš od glave do pete

Zlatko Grabar završio je u Zagrebu Fakultet za fizičku kulturu i stekao zvanje profesora tjelesne i zdravstvene kulture, ali je postao i trener nogometa, skijanja i atletske gimnastike. U Sportmanu je u nekoliko navrata bio i tajnik, osim što je od početka u ulozi trenera. Općina Čavle prepoznala je njegov dugogodišnji rad te mu je 2009. godine dodijelila Nagradu za životno djelo.

- Vodio sam pripreme nogometaša, odbojkaša, skijaškog kluba, dolazili su mi nogometaši Grobničana, ali i Orijeanta. Radio sam u školi u Dražicama i u Čavlima, vodio sam 120 djece u omladinskoj školi nogometa. Isto sam imao školu nogometa i atletike i kad sam radio u školi na Vojaku. Članovi kluba također su bili aktivni u puno sportova, pobjeđivali su u krosu, mnogi od njih su igrali nogomet, jaki su i u plivanju i skijaškom trčanju. Stolni tenis se igrao u slobodno vrijeme, kuglali smo, bočali, u to doba po cesti, nije bilo jogi kao danas. Prvomajski bočarski turnir grobničkih mjesnih zajednica koji se danas igra na razini klubova smo mi začeli, ja sam bio u Svilnom kad se dogovarao prvi turnir. Mladi dečki su mi bili potpora, sam ne bih mogao ništa. ■■

AUTOR: ANTRAKS	NATJECANJE U ZABLJIM SKOKOVIMA	AMAJLIJA, TALISMAN	POZNATA SPILIJA U LOKVAMA	REDATELJ KERSHNER	ALKALOID U ČAJU (MN.)	"INTERNAT. TRADE COMMISSION"	"SUMPOR"	ERVIN SINKO		DIO RIKE U PREGIBU	ONAJ KO KOME JE NEŠTO NAZVANO (GRČ.)	GLUMICA AVITAL	STAVLJATI ŠTO U ZA TO PREDVIĐENO MJESTO (MN.)	AMERIČKA GLUMICA ("GILDA")
IZRAŽAVATI NEZADOVOLJSTVO, JADATI SE									POLUMAJMUN, MAKI IME SPLAVA NA LOKVARSKOM JEZERU					
KIPIĆ BOGA AMORA							ZGRABITI, SČEPATI							
LISTOPADNO STABLO (UMANJ.)								KLERIK NIŽEG REDA DREVNI SUMERSKI GRAD						
NASLOVNI LIK ANIMIRANOG FILMA TIMA HILLA (VJEVERICA)						DOMAĆICA								
OŽVITI (MED.)						"METAR"						"AMPERSAT"		
												ZAVJERE		
"STRANICA"				NAJVEĆA GORANSKA PLANINA						STRIJELA NEBESKA				
"KELVIN"		KRIPTON	JAPANAC U "DORTMUNDU", SHINJI							GLUMAC LIOTTA				
JAPANSKA MARKA ELETRONSKIH UREĐAJA										PARK ŠUMA I IZLETIŠTE				
NATRIJ			"SOUTH"							JAPANSKA IGRA NA PLOČI			VOLFRAM	TARIFNO BROJLO U TAKSLJU
VATRA, PLAMEN			ANTE OD MILJA							NOGOMETNI STRUČNJAK BARIĆ				
STAMENKA OD MILJA, ČANKA										KRALJ IZ TRAGEDIJE WILLIAMA SHAKESPEAREA				
	"WANT TO KNOW" STANJE NEREDA									URAN		KUTINA	SUPROTNO OD: UDESNO	
TALIJANSKA RADIO-TELEVIZIJA				SPORTSKI DJELATNIK TAKAČ	JELO OD KRUMPIRA ILI KESTENA	NAZIV GRUPE IZ STRIPA "ALAN FORD"	NAJVEĆI KONTINENT	POČETAK ČINA	KALU	RASTAVNI VEZNIK SPARNO VRIJEME PRED KISU				JUŽNO-AMERIČKE SARENE PAPIGE DUGA REPA
AUSTRIJA		FILM R. REDFORDA IZ 1998.												
		ZAMETAK												
VJEŽBANJE U BOKSU S PARTNEROM (MN.)										HRVATSKI KNJIZEVNIK, VJEKOSLAV				
										ZNAC OKOM				
"URBAN LEAGUE"			TRLJATI, MASIRATI							PLASTIČAN MODEL U SMANJENOM MJERILU ANTO NOBILO				
			"QANTAS AIRWAYS"											
LATINSKI NAZIV ZA LOKVE						STARJI BRAZILSKI NOGOMETAŠ							MJESTO SPOJENO ZAVARI-VANJEM	"LITRA"
						BELGIJA								
POSLEDNJI LEZAJ					GLAVNI GRAD SAVEZNE DRŽAVE KARNATAKE U INDIJI									



Županijski upravni odjeli:

Ured Županije
Adamićeva 10/V, Rijeka
T ++385 51 351-612 • F ++385 51 351 613
E ured.zupanije@pgz.hr, skupstina@pgz.hr
Pročelnik: Goran Petrc, prof.

Upravni odjel za proračun, financije i nabavu
Slogin kula 2/IV, Rijeka
T ++385 51 351-672 • F ++385 51 351-673
E proračun@pgz.hr, financije@pgz.hr
Pročelnik: Krešimir Parat, dipl.oec.

Upravni odjel za prostorno uređenje, graditeljstvo i zaštitu okoliša
Riva 10/I, Rijeka
T ++385 51 351-202 • F ++385 51 351-203
E graditeljstvo@pgz.hr
Pročelnica: doc.dr.sc. Koraljka Vahtar-Jurković

Upravni odjel za zdravstvo
Slogin kula 2/II, Rijeka
T ++385 51 351-922 • F ++385 51 351-923
E zdravstvo@pgz.hr
Pročelnica: doc.dr.sc. Đulija Malatestinić

Upravni odjel za odgoj i obrazovanje
Slogin kula 2/I, Rijeka
T ++385 51 351-882 • F ++385 51 351-883
E obrazovanje@pgz.hr
Pročelnica: mr. sc. Edita Stilin

Upravni odjel za gospodarenjem imovinom i opće poslove
Slogin kula 2/V, Rijeka
T ++385 51 351-822 • F ++385 51 351-803
E imovina@pgz.hr
Pročelnica: Branka Ivandić, dipl.iur.

Upravni odjel za pomorsko dobro, promet i veze
Slogin kula 2/VI, Rijeka
T ++385 51 351-952 • F ++385 51 351-953
E pomorstvo@pgz.hr
Pročelnica: Nada Milošević, dipl.iur.

Upravni odjel za turizam, poduzetništvo i ruralni razvoj
Slogin kula 2/II, Rijeka
T ++385 51 351-260 • F ++385 51 351-263
E gospodarstvo@pgz.hr
Pročelnik: Gerhard Lempl, dipl.ing.

Upravni odjel za regionalni razvoj, infrastrukturu i upravljanje projektima
Adamićeva 10/III, Rijeka
T ++385 51 351-900 • F ++385 51 351-909
E razvoj@pgz.hr
Pročelnik: doc.dr.sc. Ljudevit Krpan

Upravni odjel za socijalnu politiku i mlade
Slogin kula 2/I, Rijeka
T ++385 51 351-922 • F ++385 51 351-935
E socijalna.skrb@pgz.hr
Pročelnica: Dragica Marač, mag.psych.

Upravni odjel za za kulturu, sport i tehničku kulturu
Slogin kula 2/I, Rijeka
T ++385 51 351-882 • F ++385 51 351-802
E kultura@pgz.hr, sport@pgz.hr
Pročelnik: Valerij Jurešić, prof.

Ustanove u kulturi i javne ustanove PGŽ



Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja
Muzejski trg 1, 51000 Rijeka
Ravnateljica:
dr.sc. Tea Perinčić
T ++385 51 553 667, 553 666
F ++385 51 213 578
E pomorski-povijesni-muzej@ri.t-com.hr
W www.ppmhp.hr



Prirodoslovni muzej Rijeka
Lorenzov prolaz 1, 51000 Rijeka
Ravnateljica:
dr.sc. Željka Modrić Surina
T: ++385 51 553-669
F: ++385 51 553-669
info@prirodoslovni.com
www.prirodoslovni.com



Ustanova Ivan Matetić Ronjgov
Ronjgi 1, 51516 Viškovo
Ravnatelj: Darko Cargonja
T ++385 51 257-340
F ++385 51 503-790
ustanova@ri.t-com.hr
www.ustanova-ronjgov.hr



Javna ustanova Priroda
Ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode u PGŽ
Grivica 4, 51000 Rijeka
Ravnateljica: mr. sc. Sonja Šišić
T 00385-51-352-400
F 00385-51-352-401
info@ju-priroda.hr
www.ju-priroda.hr



Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije
Splitska 2/II, Rijeka
Ravnatelj:
prof. dr. sc. Mladen Črnjar
T ++385 51 351 772
F ++385 51 212 436
zavod@pgz.hr
www.zavod.pgz.hr

DOBITNICI NAGRADNE KRIŽALJKE IZ 37. BROJA ZIP-A

(pristiglo 540 koverti, dopisnica i razglednica)

Ručak/večera za dvije osobe u restoranu „Mala riba“ u Kastvu
Mirta i Monika Brašnić
Gustava Krkleca 2
51000 Rijeka
Josip Turković
Brajdice 32
51415 Lovran
Šimica Kovačević
Hlinka Wuertha 18
10000 Zagreb

Poklon paket - trgovina slastica „Vilma“
Luka Pešić
Garići 31
51216 Viškovo
Tatjana Rubčić
Radetići 7
51211 Matulji
Edi Škiljan
A. G. Matoša 4
51300 Delnice

Fotomonografija „PGŽ iz zraka“
Miranda Crepulja
Mihanovićeve 1
51000 Rijeka
Elio Belak
Franje Čandeka 38/A
51000 Rijeka
Margherita Hrvatinić
Veli Brgud 7A
51213 Jurdani

Poklon paketi PGŽ
Ivana Polić
Podhum 305/4
51218 Dražice
Ivan Krmpotić
Blažići 39
51216 Viškovo
Gabriel Kušić
Drage Šćitarar 2
51000 Rijeka

Rješenja traženih pojmova i vašu adresu (najjeftinije na dopisnici), pošaljite (ili osobno donesite) do 15. rujna 2015. g. na adresu:

Primorsko-goranska županija, Magazin „Zeleno i plavo“ (za nagradnu križaljku), Adamićeva 10, 51000 Rijeka
Izvlačenje dobitnika bit će 17. rujna 2015. na Kanalu RI u emisiji „Od mora do gorja – Županijske teme“, a rezultate objavljujemo u sljedećem broju.

Rješenja traženih pojmova iz prošlog broja:
Latinski naziv Vinodola: VALLIS VINEARIA; Mjesto Vinodolske Općine: GRIŽANE; Obitelj vladara Vinodola: FRANKOPANI; Sjedište Vinodolske Općine: BRIBIR; Naziv za stanovnike Vinodola: KIRCI; Znanstvenik iz Bribira, Josip: PANCIC

Nagrade za točne odgovore iz ove križaljke
3 ručka/večere za dvije osobe u restoranu Lovorka, Rijeka
3 poklon paketa trgovine slastica „Vilma“
3 fotomonografije „PGŽ iz zraka“
3 poklon paketa PGŽ
3 foto-monografija Ivce Tomića „Rijeka svijeta bez photoshopa“
5 knjiga „Halubajski zvončari“
5 knjiga „Onput kad smo se igrali“
10 audio CD-a
i 5 knjiga „Rijeka i regija u Titovu doba“.

Fotomonografija Ivce Tomića „Rijeka svijeta bez photoshopa“
Dario Abrahamsberg
Školska 12
51316 Lokve
Nada Gallat
Franje Čandeka 36
51000 Rijeka
Lea Šavle
Tići 8
51000 Rijeka

Knjiga „Halubajski zvončari“
Mijo Šipuš
Drage Gervaisa 64
51000 Rijeka
Vesna Kršul
Rubeši 17
51215 Kastav
Mario Mrakovčić
Pomerio 27
51000 Rijeka
Enza Vaccaro
Svetog Jurja 4
51000 Rijeka
Koraljka Brlas
Čandekova 23/A
51000 Rijeka

Knjiga Josipa Luzera „Onput kad smo se igrali“
Adam Dragosavljević
Podfara 8
51262 Kraljevica
Mirella Mirković
Željka Pezelja 16
51221 Kostrena
Marija Veselić
Franje Belulovića 22
51000 Rijeka
Jagoda Crljenko Žmikić
Bartola Kašića 22
51000 Rijeka
Katarina Igić
Ede Jardasa 1
51000 Rijeka

Audio CD
Davor Hudeček
Drenje Brdovečko,
Žmakčeva 7
10291 Prigorje Brdovečko
Jasna Dorić
Hreljin 180
51226 Hreljin
Ivanka Štajner
Liburnijska 46
51414 Ičići
Ela Perušić
Turkovićeve 1
51262 Kraljevica
Marina Renčić
Japlenički put 3
51512 Njivice
Borivoj Koščić
Dr. I. Kostrenčića 10B
51260 Crikvenica
Božica Novaković
Kralja Tomislava 13
51326 Vrbovsko
Marija Jakovac
Augusta Šenoa 8
51300 Delnice
Vesna Orlić
Plavnička 6
51521 Punat
Silvan Skender
B. J. Jelačića 2
51300 Delnice

Knjiga „Rijeka i regija u Titovo doba“
Danica Pugel
Brajšina 11
51000 Rijeka
Jasna Zibar
Drenovski put 43
51000 Rijeka
Tatjana Troskot
Giuseppe Carabino 7
51000 Rijeka
Šime Brašnić
N.N. Čiković 147
51215 Kastav
Ivančica Vrboš
Pašac 38
51000 Rijeka

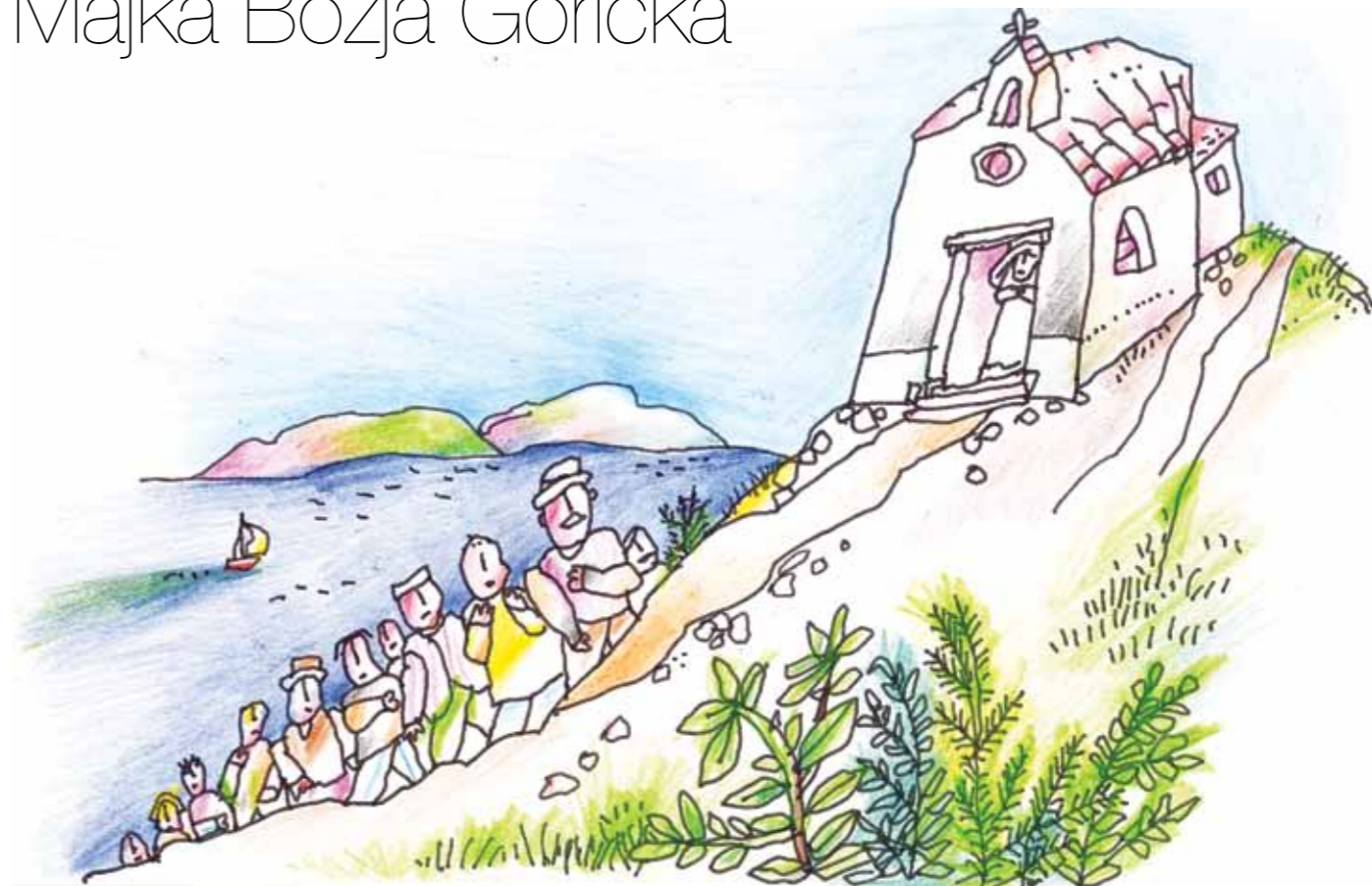
Priče iz primorsko-goranskog kraja

Tekst: Dragan Ogurlić
Ilustracija: Vjekoslav Vojo Radočić

štorije



Majka Božja Gorička



Preko puta Jurandvora na Krku, gdje je pronađena čuvena Bašćanska ploča - jedan od prvih dokumenata hrvatske pismenosti i državnosti - početkom XI. stoljeća postojala je u naselju Goričice crkva Majke Božje. Crkva je bila malena ali su vjernici često zalazili u nju, darujući je milostinjom i imanjem.

Potkraj 13. stoljeća Turci su često navaljivali na Dalmaciju, i gore, prema Kvarneru. Razbojničke su čete navaljivale i na Bašku, koja je u ono vrijeme bila naselje visoko u brdu Sv. Ivan, gdje je danas bašćansko groblje. Plijeneći i rušeći sve pred sobom razbojnici su došli i do crkvice Majke Božje Goričke, iz koje su odnijeli sve dragocjenosti i novac. No, kip Majke Božje ostao je netaknut, jer su ga anđeli na vrijeme ponijeli na brdo zvano Grad, gdje se danas nalazi crkva Majke Božje.

Hajdučke su čete oplijenile crkvicu i zapalile je, te ostadoše od nje samo zidine bez krova. Sutradan prije nego su seljani pošli na rad, krenuše po običaju u crkvicu da se pomole, ali kad nađoše crkvicu bez kipa, bez krova i opljačkanu, nastade u selu velika žalost.

Nakon nekoliko dana pasla su djeca ovce po Gradu, kad odjednom opaziše ženu gdje s djetetom u ruci sjedi i zove ih k sebi. Djeca podoše prema ženi, ali se jako začudiše kad vidješe da je to kip Blažene Djevice, a ne živa žena. Djeca ostave stada i potrčaše svojim kućama da jave gdje se nalazi kip iz njihove porušene crkvice. Ljudi nisu htjeli djeci vjerovati pa nisu otišli isti dan na Grad, već sutradan.

Kako su djeca kazala, tako je i bilo. Ljudi uzmu čašćeni kip i postave ga na njegovo mjesto u porušenoj crkvici i odlučiše da

će crkvicu obnoviti. Sutradan dođoše seljani pomoliti se u crkvu ali ne nađoše kipa. Djeca opet nađu kip kao i prvi put, ali prestrašena nisu to htjela odmah roditeljima reći. Sutradan stariji poslaše djecu na pašu sa stadom, ali ova nisu htjela poći jer je gore kip, pa ih je strah. Doista, tako je bilo. Ljudi su gore opet našli Gospin kip, pa ga vratili na staro mjesto, u crkvicu.

Kad tamo, po treći put nestade kipa. Ljudi pođu na brdo Grad vidjeti je li kip prenesen kao prva dva puta, ali na svoje čuđenje nađoše glavicu brdašca Grada zabijeljenu snijegom i sred snijega kip Blažene Djevice Marije. Ljudi su onda razumjeli Gospinu želju da se na zemljištu pokrivenom snijegom sazida crkvu. Seljani su to i učinili i sav imetak stare crkve na Goričicama prenijehše na ovu crkvu. Nazvali su novu crkvu imenom Majke Božje Goričke na Gradu.



Učcarski zvončić

Raste samo na Učki
i nigdje drugdje u svijetu

Učcarski zvončić (*Campanula tommasiniana* C. Koch) jedna je od najzanimljivijih biljaka u Primorsko-goranskoj županiji jer raste samo na planini Učki i nigdje drugdje na svijetu. Učcarski je stenoendem (stenoendem = endem vrlo uskog rasprostranjenja)! To je busenasta trajnica s mnogo nježnih stabljika koje nose nazubljene lancetaste listove i cjevasto-zvonaste plave cvjetove. Ova vrsta dekorativnog zvončića cvate uglavnom u srpnju i kolovozu, a cvjetove oprašuju najčešće bumbari i još neke skupine kukaca.

Raširen je na stijenama od vrha Učke do mora, pa pokazuje znatnu ekološku plastičnost. Najviša staništa su na Vojaku, a najniža na zasjenjenim stijenama kod Medveje. Kao kuriozum može se spomenuti činjenica da su ga stariji botaničari zabilježili na morskome prudu kod Lovrana, gdje je sjeme vjerojatno bilo naplavljeno bujičnim vodama iz viših predjela. Strogo je zaštićena vrsta. Možemo ga smatrati svojevrsnim cvjetnim (floralnim) simbolom Učke.